

תשורה

”חסיד ישע פערעלאך”

סיפורים ופנינים מהתווערויות של
ר' שלמה הכהן זרחי שיחי'

שבט - אדר - ניסן

שעחתהנישואין בירנהאק - שנור
כ”ט שבט, ערב ר”ח אדר, תשפ”ה

תשורה

משמחת הנישואין של מנחם וחסׁי בירנהאק שיחי'
כ״ט שבט, ערב ר״ח אדר, תשפ״ה

© כל הזכויות שמורות

פתח דבר

בשבח והודיה להשי"ת, לכבוד שמחת הנישואין של החתן **פינחס מנחם יששכר וחסייה בירנהאק שיחיו**, שמחים אנו להציג בפניכם 'תשורה', סיפורים והוראות בעבודת השם, מהתוועדות המשפיע ר' **שלמה זרחי שיחי**, שנכתב ע"י אח החתן, הת' **מרדכי**.

בהתאם לזה שהחתונה נערך בסוף חודש שבט, וערב ר"ח אדר, אשר "משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כ"ט), ורש"י כותב, "ימי נסים היו לישראל, פורים ופסח", הרי שלוקט כאן כמה קטעים בקשר לחודשי שבט אדר וניסן.

זכה דורנו, שנותר לנו לפליטה משפיעים, משרידי דור דעה, דור אשר ידע את יוסף, מעתיקי השמועה, שיוצקים ומשפיעים במלוא חופנים את דרכי החסידות והחסידים, כפי שזכו לשמוע ולקבל מחסידים הראשונים, על יסודי ההדרכה של "דור השביעי", שיצק כ"ק אדמו"ר ז"ע.

בין המשפיעים, וה"חסידישע אידן" הרבים, מזדקרת ועולה דמותם המרוממת של משפיעים שזכו שהרבי סמך ידו עליהם לחנך את תלמידי התמימים, כדוגמת המשפיע ר' שלמה הכהן זרחי שיחי, (שהחומר בקובץ זה שאוב ממנו), ועוד חסידים ואנשי מעשה, ששופכים מלוא חפנים חסידות ופנימיות.

הרבי התבטא כמה פעמים, (לדוגמא י"ב תמוז תשי"ט), אשר לחסידים צריך להיות "אודנין דשומעין" (אוזנים שומעות), לשמוע ולקלוט את האור וחיות אשר ניתן לנו בתורת החסידות, ודרכיה הסלולות לנו ע"י רבותינו נשיאנו; ואת ה"ארום" החסידי.

ואיך נוכל לקלוט זאת לתוכנו אם לא ע"י הסתופפות בצל זקני החסידים, ומה יש להרבות במילים אם אפשר להעתיק את מילותיו הק' של אדמו"ר הרי"צ נ"ע, (לקו"ד, ליקוט ה', אות ו'):

"זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור" אצל החסידים הוא באופן אחר לגמרי. כל בית חסידי ספוג במדות טובות, באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, כל בית של חסיד, בלי הבדל עשיר או עני, היה בית ועד לחכמים.

אצל חסידים, בימים עברו, היו חוסכים את ה"שאל אביך ויגדך" - הם סיפרו בעצמם, והסיפור לא היה סיפור מעשה, אלא שאלת חיים, הדברים היו מסופרים מעצמם, ובהם היה גלום חלק מהחיים. סיפור כזה מן ההכרח שייחרט לנצח.

כמה יפה היה בחסידים ה"זקניך ויאמרו לך". כבר דובר על כך כמה פעמים, שזקני החסידים בימים עברו הרגישו חוב בעצמם להחיות את האברכים.

אכן, פעם היתה לאברכים החסידיים אוזן קשבת, התשוקה והגעגועים לשמוע פתגם מחסיד קשיש לא ניתנים להעלות על הכתב, היו מקדישים על כך ימים ולילות, וכאשר היו שומעים דבר, היו חוזרים עליו עשרות פעמים.

לאברכים היתה הכרה בענין הכללי של חסיד קשיש, ובתוכחה המגולה ואימרות ההדרכה החמורות של זקני החסידים, בלטה האהבה המסותרת של החסיד הקשיש אל האברך החסידי.

* * *

למותר להאריך בחשיבות הרבה שהעניקו הרביים לרשימות זכרונות וסיפורים מפי חסידים, ועד כמה חשוב להגות בהם, ודי שנצטט את המכתב הבא של אדמו"ר הרי"צ נ"ע (מתאריך כ"ז תמוז ת"ש):

"לדעתי נכון הדבר במאד אשר ידידי שי' ירשום לעצמו זכרונותיו מהחסידים הישנים אשר הכיר ..

יודע אני בעצמי אשר בקראי בכתבי זכרונותי, הנה בשעה זו הנני כאלו נמצאתי במצבי אז, ונעימות מיוחדת תאחזני, וכן הוא בטח בכל אחד מאנ"ש שי', בזכרו ימי קדם בהיותו בסביבה של אור צחצחות.

ותועלת בלתי משוערה הנני רואה שכל סיפור וסיפור חסידותי גם הפשוט והרגיל, מביא תועלת מרובה, ומה גם זכרון מהתוועדות זקני החסידים, דבריהם ופתגמיהם, גם העקיצות - שטעך ווערטלעך - והצחות - גלייך ווערטלעך - מלאים תוכן רב.

ואני מה יקר לי לשמוע ולקרוא זכרונות החסידים וסיפוריהם ממה ששמעו וזכו לראות.

יחזק השי"ת בריאות ידידי, וברור לי אשר כתיבת זכרונותיו יגרום לו נחת רוח, ולא יכביד על עצמו לחפש אחר מליצות, כי המסופר והתוכן הוא העיקר, והלשון טפל, ולהקל על עצמו, יכול לערבב גם תיבות באידיש, ובפרט בכתובה ראשונה שאח"כ יכולים להגיה ולתקן הלשון בלשונות הדורשות תיקון."

* * *

תודה לכל האנשים שעזרו בעריכת התוכן, ושלחו הארות והערות, רבים הם ואי אפשר לפורטם, וישלם השם להם עבור פעלם הטוב, ובמיוחד ברצוני להביע תודה לחתן **מנחם שיחי'**, שהשקיע רבות בהכוונה ובעריכת החומר, והוסיף לו חן מיוחד.

וכן תודה מיוחדת לאבינו היקר, הרב **משה יהודה ליב שיחי'**, שעבר על הגליונות, וערכם בכישרון רב.

* * *

אני תפילה שקובץ זה יהי לרצון ולנחת-רוח כ"ק אדמו"ר זי"ע, ויחדיר אור וחיות בדרכי החסידות בקרב תלמידי התמימים. ויהי רצון של יצא מכשל ח"ו מתחת ידי.

כמו שאין בר בלא תבן, כך אין חיבור בלא טעויות. אשמח מאוד לשמוע הערות והארות באימייל 1304mb770@gmail.com.

ונזכה לייעוד "מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול ששון וקול כלה", בגאולה האמיתית והשלימה.

כ"ט שבט, ערב ר"ח אדר, תשפ"ה, כפר חב"ד

הת' מרדכי בירנהאק

תוכן ענינים

שבט:

- 6..... יו"ד שבט
העשירי בשבט תשכ"ד \ התוועדות מוצש"ק יו"ד שבט תשכ"ד \ יו"ד שבט תש"ל \ תפילה במחיצתו של הרבי
- 19..... התקשרות
רבי העלפט מיר! \ הרבי מתייגע בענין "ואתה תצוה"
- 24..... י"ג שבט
ביקור "שיקאנא"
- 25..... חמשה עשר בשבט
לכבוש את העולם!
- 29..... כ"ב שבט
מסירות הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה

אדר:

- 33..... שבת מברכים אדר
"לא תהיה משכלה", הוזה עצמית
- 36..... שבת זכור
מדרגות בעמלק \ יודע את ריבונו - א מאל - עמלק \ הפרש בין שאול לדוד \ ושים באוני יהושע \ איך ניצולים ממלחמת עמלק
- 46..... פורים
פארברענגען פורים תש"כ - פתחי לי \ יש לנו שענקער \ כופר בכל ע"ז שבעולם \ יש קונה עולמו בשעה אחת \ כל היום - "בין" ברוך לארור!?

ניסן:

- 58..... חודש ניסן
החודש הזה לכם \ חודש של גאולה
- 63..... י"א ניסן
אשרינו מה טוב חלקנו \ רוצה לכהור בעצמו
- 68..... מאמר ד"ה "ביום עשתי עשר" תשל"א
היה שם פיקח אחד, אמר אנא נסיב מלכא \ "איך וויל ניט" - לזותר על גישמאקע ענינים
- 72..... אחרון של פסח
ויצא חומר מגזע ישי...
- 75..... פסח שני
פסח שני - אויפגעהויבן \ שלשה "שני"ם השייכים רק לחסידים

יו"ד שבט

העשירי בשבט תשכ"ד!

מאורעות יו"ד וי"א שבט, יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר הריי"צ נ"ע, "ובא השמש, וזרח השמש", יום קבלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, תופס מקום מרכזי ויסודי בתולדות ימי ליובאוויטש, ובכל שנה ושנה הרי נזכרים ונעשים ביתר שאת.

אחת השנים המופלאות שנתעכב עליה עכשיו, הם ימי העשירי והאחד עשר בשבט תשכ"ד.

אחד הדברים הבולטים שהיו יחודיים רק בשנה זו, הוא שהרבי אמר שלוש פעמים את המאמר של "באתי לגני".

הפעם הראשונה הייתה בליל שבת, אחרי שהרבי אמר את הקדיש האחרון של יו"ד שבט, בגמר "מזמור שיר ליום השבת", אחרי סיום תפילת קבלת-שבת, כאשר הרבי אחז לפני "כגוונא" של תפילת מעריב, (והקהל כבר סיים את התפילה).

מעניין לציין, שהרביים בליובאוויטש נהגו לומר דא"ח דווקא לפני אמירת סדר קבלת-שבת.

[כעדותו המפורסמת של ר' חיים נאה ע"ה (קצות השולחן ג', סימן ע"ז, בדי השולחן ס"ק ט"ו): "שכן היה המנהג בליובאוויטש בהיותי שמה בשנת תער"ב שאדמו"ר מוהרש"ב היה אומר דא"ח לפני קבלת-שבת לערך שתי שעות בלילה, ואח"כ היו אומרים קבלת שבת ומעריב". עיי"ש מקור לכך ע"פ הלכה].

הרבי דייק לומר את המאמר-חסידות דווקא **לאחר** אמירת קבלת-שבת.

בגמר התפילה, פנה הרבי למקום ההתועודות, שם התיישב ואמר המאמר "באתי לגני", על ה"אות" המתאימה לשנת תשכ"ד, אות י"ד מהמשך "באתי לגני" תשי"ג, בפעם הראשונה.

(אמירת חסידות בליל שבת, בגמר קבלת שבת, היה גם בעשירי בשבט של תשח"י, ותשכ"א. וי"ט כסלו תשי"ז).

פעם שניה שאמר הרבי שוב את המאמר, הייתה בהתועודות יום השבת, כדלקמן. ופעם שלישית בהתועודות הגדולה במוצאי שבת, בו הגיעו גם קהל גדול מבחוץ.

אחרי שנת תשכ"ד והלאה, בקביעות כזו, אמר הרבי רק ב' פעמים מאמר "באתי לגני", ביום השבת, ובמוצאי שבת.

מעניין שבאחת השנים אחרי תשכ"ד, כאשר שוב חל קביעות כזו של עשירי בשבט, המתינו הקהל למאמר "באתי לגני" בליל שבת, ואחרי קבלת שבת פתחו השביל שהרבי יוכל לעבור, אבל להפתעת כולם הרבי כלל לא הסתובב, והמשיך בתפילה.

חשבו החסידים, אולי רוצה הרבי לומר המאמר אחרי מעריב. בגמר התפילה הכינו מקום לעבור לשולחן ההתוועדות, וכלל לא היה מקום לעבור ליציאה. אבל הרבי פנה ליציאה מבית הכנסת.

בזה הובהר, שהסדר המיוחד של אמירת דא"ח בליל השבת הופסק, והוגבל להתוועדות ביום הש"ק, ולמצוש"ק.

*

ביום השבת קודש י"א שבט ש"פ בשלח תשכ"ד, לפני שהרבי נכנס לזאל למטה להתוועדות, פרצה תגרה קשה בין שני אנשים - שהגיעה להרמת ידיים - על מקום קרוב בהתוועדות, וגם אחרי שהרבי נכנס המשיכו בזה.

כבר בתחילת ההתוועדות הביע הרבי את מורת-רוחו מהעובדה שמאורע כזה קורה בזמן מיוחד כמו יו"ד שבט, בשעה שגם הוא (הרבי) - כמו כל הקהל - מייחל להתעוררות יתירה כו', ותמורת זה הנה מתנהגים בצורה כזאת שלא ראוי לשבת ולהתוועד, והיה צריך לצאת.

אך, הרבי סיים, שלמרות כל זה, לא רוצה לוותר על אמירת המאמר. אבל בפועל (חוץ מהמאמר שהיה ארוך ביותר), התקיימה התוועדות קצרה מאוד, ובשיחות שנאמרו בה, הוקדש חלק גדול לתוכחה חריפה על שיקוע בענייני מותרות, ועוד.

[צריך להבין שהרבי היה מוכן לעצור ולא לקיים את ההתוועדות של יום ההילולא כראוי בגלל שראה חוסר באהבת ישראל, ובוודאי שעוד נגרם בפועל צער ליהודי אחר.

היה פעם יהודי מכובד שהרים ידו על חברו בנוכחות הרבי, והרבי נקט מיד צעד חריף. עד אז היה נוהג לקבל מהרבי "מזונות" ו"משקה" עבור המוסד שניהל, ומיני אז הרבי הפסיק לתת לו, ורק נתן למוסד דרך אנשים אחרים.

כמו כן, פעם עצר הרבי באמצע התוועדות שמחת-תורה, כי נוצרה מריבה על מקומות, ופנה להבדלה, וכוס של ברכה.

"המגבי' ידו על חברו", גם מתוך כוונה כביכול קדושה וטהורה, כדי לשמוע ולראות את הרבי וכדומה, הייתה מושללת ומופרכת אצל הרבי מן היסוד, ולא היה לזה שום נתינת מקום, עד שנקט צעדים חריפים נגד תופעות כאלו. ואכ"מ.

(ראה ביאור נפלאה בעניין הזה, בלקו"ש חלק ל"א בתחילתו, שמות א').

*

לפועל פתח הרבי את הפארברענגען באמירת מאמר ד"ה "צדקת פרזונו בישראל", ובתוך ביאור המאמר אמר "ולהבין זה יש להקדים תחילה "באתי לגני" וחזר שוב את כל המאמר שנאמר בלילה לפני זה, עם שינויים והוספות. היה זה אחד המאמרים הארוכים ביותר שאמר הרבי, במהלך כל שנות הנשיאות.

הדבר היה מעניין ומעורר תמיהה קצת, הרי המנהג תמיד במאמרי יו"ד שבט הוא להתחיל עם הדיבור-המתחיל המפורסם של "באתי לגני", ולפתע כאן למרות שהרבי חוזר על אותו המאמר, בכל זאת משנה את הדיבור-המתחיל בפתחה אחרת.

אחרי סיום ההתוועדות, התחיל דיון על הדיבור-המתחיל השונה, היו שרצו לומר שהסיבה להתחלה ב"צדקת פרזונו", הוא בהתאם לכך שזה פסוק המופיע ב"הפטרה" של שבת בשלח.

אחרים טענו, שזה בגלל כך שהמשפיע ר' מענדל פוטרפס ע"ה, יצא באותה שנה מרוסיה, והגיע לרבי לי"ט כסלו, והיה נוכח גם ביו"ד שבט. ובשיחות של אותה תקופה הזכירו הרבי בתוך שאר יהודי ברית המועצות, בכמה הקשרים שונים.

(ראה למשל בשיחת ומאמר ש"פ יתרו תשכ"ד, ואכמ"ל).

ולכן הסבירו, גם כאן במאמר רצה הרבי להזכיר את המאמר "צדקת פרזונו", בו מדבר על פיזור היהודים במקום שונים, ועל העזרה שמעניקים ליהודים שיש להם קשיים בשמירת התו"מ, ועומדים במסירות נפש, כמו יהודי רוסיה.

אבל המשפיע ר' יואל כהן ע"ה דחה את כל הטענות השונות בתוקף רב, וטען בהיגיון כי ביום הגדול והקדוש יו"ד שבט, לא ישנה הרבי את פתיחת המאמר רק בגלל פסוק ב"הפטרה", וכל טעם צדדי אחר, חשוב ככל שיהיה, לא יכול להיות הסיבה. חייב להיות טעם פנימי יותר הקשור במהותו ליום העשירי בשבט עצמו.

אלא מאי? ביאר ר' יואל:

הדיבור-המתחיל "צדקת פרזונו" שייך ל"דרושי חתונה", מהמאמרים שאדמו"ר הרי"צ נ"ע אמר בעת החתונה הגדולה של הרבי, בי"ד כסלו תרפ"ט.

ידוע הביטוי המפורסם שאמר הרבי (י"ד כסלו תשי"ד): חתונה בכלל אצל כל איש פרטי - הו"ע כללי. אבל אצלי - הרי ע"י החתונה הוכנסתי אח"כ בענינים כלליים כו'. זה היום שבו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתיגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה.

כלומר, החתונה של הרבי בתרפ"ט, גרמה והיתה נדבך - בפשטות - לקבלת הנשיאות של הרבי, שנים אחר כך.

[ראה המכתב המפורסם של החסיד ר' אליהו חיים אלטהויז הי"ד, ביום החתונה של הרבי בתרפ"ט, שכבר אז ראה את הנולד:

.. ובראותו לפני את העלם הזה, אשר בעוד שעות אחדות מיועד להיות חתנו של עטרת תפארת ראשנו כ"ק אדמו"ר שליט"א .. הטרם אדע שבדרכיו של העלם המהולל הזה, תלויים גם דרכי, ומעללי זרענו וזרע זרענו, וברצות ד' דרכו, תרוממנה קרנות צדיק..".

וכאן במאמר "צדקת פרזונו" בעצם מקשר הרבי את יום העשירי (י"א) בשבט, יום קבלת הנשיאות, עם עניין החתונה שלו, שכך נכנס לעבודת הכלל.

אך כמו כל דבר חידוש, מספיק לומר זאת פעם אחת, כדי ללמד המסר על כל השנים כולם. כך פתח הרבי את המאמר "באתי לגני" בהקדמת "צדקת פרזונו", וזה מלמד על כללות הנשיאות של הרבי.

מעניין לציין ש"הרגש" זה קבל חיזוק, כאשר בהתוועדות הגדולה במוצאי שבת קודש, דיבר הרבי שיחה שלימה, אודות הצורך בדיוק ב"דיבור המתחיל" של מאמרי רבותינו נשיאינו. ולא דבר ריק היא.

*

עוד דבר שכדאי לציין על המאמר של יום הש"ק י"א שבט תשכ"ד, ד"ה "צדקת פרזונו" הנ"ל.

הקשר בין שני המאמרים של "צדקת פרזונו" מדרושי חתונה ו"באתי לגני" מהעשירי בשבט, הוא קשר פנימי מלכתחילה, וכרוכים זה בזה במסר אחיד שהם נושאים בתוכם.

והוא: בשניהם יש נקודה אחת משותפת - שהמלך מבזבז את כל אוצרותיו, ואוצרות שאצרו אבותיו, ומפקיד אותם ביד פקידי החיל הגבוהים, עבור אנשי החיל בשטח, כדי לנצח במלחמה.

בביאור בתשכ"ד, מרחיב הרבי שאמנם בפועל בשטח, ניצחון המלחמה תלוי במסירות נפש שאנשי החיל מגלים, אבל זה כורך בתוכו דרישה דווקא מהפקידים הגבוהים, שגם הם יעמדו בתנועה של מסירות נפש, עד ש"משליך חייו מנגד", וכו'.

כאן בעצם נתן הרבי הצצה לעבודתם הנשגבה של רבותינו נשיאינו, רועי ישראל, אשר מוסרים נפשם ורצונם וכל אשר להם - עבור צאן מרעיתם. ורק בכוחם ומסירותם של פקידי החיל הגבוהים, הרביים הנשיאים, יכולים אנשי החיל לעשות עבודתם.

באומרו דברים אלו, נשמעה התרגשות גדולה ובכי מהרבי. מהרביים נדרש להשליך את עצמם על הצד, ולוותר על כל ענייניהם, עבור דאגה ועזרה לקהל עדת ישראל. ענין זה עובר כחוט השני בתוך כל מאמרי "באתי לגני" לאורך השנים, (ובכלל בתורת הרבי), והדבר מודגש החל ממאמר "באתי לגני" הראשון, בתשי"א:

"וכן ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות השתדלותו לעשות טובה ואפילו לאיש פרטי, ברוחניות או בגשמיות. והניח את עצמו על זה, לא רק הגשמיות שלו כי אם גם הרוחניות שלו, אף שזה שהי' מטיב עמו הנה לא זו בלבד שלא הי' כלל בסוג של חברך בתורה ומצוות, אלא שהי' שלא בערכו כלל".

לא צריך להבהיר את המובן מאליו, שפסק בעל המאמר את הדין על עצמו, ומפורסם לכל כמה הרבי נשיא דורנו, השליך חייו מנגד, עבורנו קהל החסידים, ולכל עם ישראל בכלל.

ממילא, חסיד אסור שיהי' כפוי טובה, ועליו להחזיר מידה כנגד מידה, כאשר יראה שהרבי משליך חייו מנגד, ועומד בתנועה של מסירות נפש כדי להשפיע לו גשמיות ורוחניות וכל מידה טובה, עלינו להחזיר לפחות קצת לרבי, להראות איזה הזזה ותנועת חיים, מתוך התמסרות ללימוד תורתו, ומילוי הרצון והכוונה העליונה.

לחיים, לחיים ולברכה!

התוועדות מוצאי שבת קודש, יו"ד שבט תשכ"ד

בעת התוועדות מוצאי שבת קודש, בעת הפארברענגען לכבוד העשירי בשבט תשכ"ד, דיבר הרבי אודות העובדה שהשנה היא שנת הי"ד מעשירי בשבט תש"י, שנת ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר הריי"צ נ"ע והתחלת הנשיאות של הרבי.

הרבי הוסיף וביאר את החשיבות בזה, על פי המבואר בשיחות הקשורות עם חג הגאולה י"ב תמוז (ג' תמוז) שנת תש"א, כאשר נתמלאו י"ד שנה מעת שחרורו של אדמו"ר הריי"צ נ"ע מהמאסר הידוע, שאז אמר הרבי הריי"צ:

"עד עתה - בי"ד שנה (בגימטריא "יד") הראשונות - הי' הענין ד"יד החזקה", ועתה מתחיל הענין ד"יד הגדולה".

הרבי הרחיב בביאור הניסים שהיו בעת יציאת מצרים. ובסוף לימד הוראה, שגם דבר שמונע ומעכב, צריך לעשות ממנו הכנה והכשר לקבלת התורה.

מי שהתמצא וידע קצת מאחורי הקלעים על הנעשה בחצר הפנימית, הבין למה ירמזו דברי הרבי.

באותו חורף של תשכ"ד, (בי"ב כסלו), עבר הרב התקף-לב קל לפ"ע, ולא התפרסם ברבים. הדבר היחיד שידעו, שהרבי קרא לחדרו את ד"ר ר' אברהם זעליגסאן ע"ה שטיפל בו במסירות, ובזה הסתיים החשיפה הציבורית.

[מעניין, שאחרי ההתקף-לב המפורסם, בשמיני עצרת תשל"ח, אמר הרבי לרופאים, שבעבר כבר היה לו התקף לב, והוא טיפל בעצמו, וגם עכשיו חשב לטפל בעצמו].

היו למאורע זה כמה השפעות גם בהנהגה של הרבי, שגרמו להוריד במקצת את העומס שהיה מוטל על כתפיו, ולנסות לאפשר קצת מנוחה לרבי.

אחד השינויים המשמעותיים היה:

עד לאותו מאורע, נהג הרבי לקבל ל"יחידות" שלוש פעמים בשבוע, בימי ראשון שלישי וחמישי, שהיו נמשכות לרוב, כל הלילה עד אור הבוקר. אך מאז הפסיק הרבי את הקבלה ל"יחידות" בימי שלישי, וקיבל רק בימי ראשון וחמישי.

עוד שינוי: עד אז, נהג הרבי לצעוד ברגליו מביתו ל-770 ולהיפך. ומיני אז התחילו להשתמש יותר ויותר ברכב שיסיע את הרבי לביתו.

כאשר הרבי דיבר ביו"ד שבט שעד עכשיו היה "יד החזקה", וכעת מתחיל תקופה חדשה של ניסים הקשורה ב"יד הגדולה", הבינו כל אלו שהיו בסוד העניינים, שברוך השם הרבי הבריא לגמרי, ומעכשיו והלאה יהיה "יד הגדולה", והכל יבוא על מקומו בשלום.

(זה נמשך כך עוד "יד" שנה, אז שוב היה התקף-לב גדול, בשמיני עצרת תשל"ח, ויהי לפלא).

אחד הביטויים בפועל לענין "יד הגדולה" שהתחיל, היה שינוי עת ההתוועדות. עד אז התקיימו פארברענגענ'ס בשבתות מברכים, ו"יומא דפגרא".

ומאז ועד סוף השנה ערך הרבי התוועדות כמעט מידי שבת בשבתו, למעט מקרים בודדים. וגם המשיך במנהג זה בכל השבתות של שנת תשכ"ה (בעקבות פטירת אב הרבי, הרבנית מרת חנה ע"ה).

עוד דבר מעניין שקרה בהתוועדות מוצאי שבת קודש דעשירי בשבט תשכ"ד.

(ראה גם מה שמספר השליח הרב שמואל לו שיחי, מחוויותיו מאותה התוועדות):

הרבי שאל מדוע מאז י"א ניסן עד עכשיו, לא חשב אף אחד לנגן את הניגון המפורסם של חסידי רבינו הזקן על הפסוק "אך לאלוקים דומי נפשי", שהינו פסוק מפרק ס"ב בתהילים, שהיה אז הקאפיטל המתאים למספר שנותיו של הרבי.

ובלשונו הק':

עומדים אנו ביום כזה שבו יכולים שלא להתחשב עם הקהל ("עס מאכט ניט אויס אז איך וועל זיך ניט רעכענען מיט'ן עולם"), ובמילא, הנה אע"פ שאף אחד מהקהל לא נתעורר על זה - אולי יתחיל מישהו הניגון "אך לאלוקים דומי נפשי".

צריך לזכור שבאותם שנים לא היה מקובל אצל חסידים לנגן את הקאפיטל של הרבי, מנהג זה התחיל רק בשנים אחר כך. ואכן הרבי עצמו ניגן הניגון עם הקהל, ומאז עד י"א ניסן הקרוב, ניגנו בכל התוועדות את ה"אך לאלוקים דומי נפשי".

הרבי תלה את הסיבה לחוסר המחשבה, מכיון שמונחים במותרות של עולם-הזה וכו', (כפי שהרחיב בהתוועדות הקודמות), ולכן לא מבחינים בענינים האלו.

אז פנה הרבי למזכיר ר' חיים יהודה שיחי קרינסקי, וציווה שיתחיל הניגון הנ"ל, באמרו: "ער איז דאך ניט מוגבל מיט די אלע ענינים דא". כלומר שהוא לא אשם במצב כאן.

לאחר מכן פנה הרבי לר' שמואל אייזיק הלוי פאפאק ע"ה, שהי' אז בעל חברה של השכרת רכבים, ונהג לספק את הרכב לרבי, לצורך הנסיעה אל הציון, ואמר:

נוסף על הנ"ל שמנהיג אותי אל הציון ומן הציון של בעל ההילולא (המזכיר רחי"ק), הרי כדי להנהיג יש צורך בעגלה ומרכבה, ועל זה ישנו גם מי שנותן את העגלות והמרכבות. ובכן: יאמר גם הוא "לחיים", ויהי' "מנגן", וינגן את הניגון הנ"ל.

הרבי הסביר את הסיבה לבקשה שהוא ינגן, ואמר ביטוי מאוד מעניין:

"על אחרים - גם הדיבור שלי, וכמה פעמים - אינו פועל; ועליו - פעלה גם המחשבה, אף שמסתמא לא ידע שהנני חושב אודותיו. (והוסיף:): כוונתי בנוגע לגידול הזקן".

כלומר שעצם זה שהרבי חשב אודותיו, גם מבלי לומר לו דבר, ומבלי שהוא ידע על כך דבר, גרמה לו להתחיל לגדל זקן, כפי רצון הרבי, ששמח בזה, וגילה לו את שמחתו.

הרבי בעצם מגלה את המשקל העצום שיש כאשר רבי חושב אודות חסיד. רואים במוחש איך שמחשבה מועלת ופועלת על כל החסידים, כפי שכתוב ב"היום יום":

"אצל כבוד קדושת אבותינו רבותינו הקדושים, לבד הענין של התעוררות רחמים על המקושרים, היה עבודה להזכיר בינם לבין עצמם את המקושרים, ולהתבונן בענין אהבתם והתקשרותם כמים הפנים, שזה מעורר את הכוחות הפנימיים של מי שחושבים אודותיו".

(לוח "היום יום" י"ד שבט. וראה שיחת מוצאי יו"ד שבט תשכ"א. ולקו"ד בתחילתו, ליקוט א'. ועוד).

מובן שכדי לגלות את פעולת המחשבה של הרבי, נדרש מצידנו גם לפעול איזה התעוררות ולהתרומם קצת לעולם של הרבי, לחשוב איך רוצה שנתנהג, ולפעול איזו הזזה.

וכאשר יתקע מחשבתו בחוזק על הרבי וזה ייקבע במוחנו ולבנו, ממילא, אהבתו לא תסור ממנו לעולמים, ונחפש כל העת דרכים להוסיף ולגרום נחת רוח לרבי, ולפעול למילוי הכוונה העליונה.

לחיים, לחיים ולברכה!

יו"ד שבט תש"ל

המושג יו"ד שבט הגדול תש"ל, מעביר רטט של התרגשות בכל יהודי אשר בשם חסיד חב"ד יכונה.

היה זה אחר מלאות עשרים שנה ליו"ד שבט הראשון, וכולם ידעו שאז מסתיימים עשרים פרקי ההמשך של "באתי לגני". בתשי"א הרבי התחיל לבאר את הפרק הראשון, ועכשיו בתש"ל הולך להיות מאמר וביאור על הפרק האחרון.

כבר במאמר הראשון, בתשי"א, קבע הרבי ש"דור השביעי" יהיה הדור שיוריד את השכינה למטה בארץ, ובו תהיה הגאולה. והדברים התחדדו ביתר שאת ובתוספת עוז, כאשר רואים שהשנה תש"ל, יושלם מה שהתחיל ביו"ד שבט הראשון.

הדברים רק הלכו והתחממו, כאשר בשיחת ש"פ שמות, (כ"ה טבת, מבה"ח שבט, תש"ל), הוסיף הרבי, ואמר:

יש מעלה מיוחדת בשנה זו, שבה ימלאו עשרים שנה להסתלקות-הילולא. והרחיב שישנו סתירה בפסוקים בנוגע לשופט "שמשון הגיבור":

באחד נאמר ששפט את ישראל עשרים שנה, ובמשנהו כתוב ארבעים שנה, ומבואר בחז"ל שזה "מלמד שהיו הפלישתים יראים ממנו עשרים שנה לאחרי מותו, כדרך שהיו יראים ממנו עשרים שנה בחייו", ולכן, גם על התקופה של עשרים שנה לאחר מותו נאמר עליו "וישפוט את ישראל".

(ירושלמי סוטה פ"א ה"ח, וב"לקוט שמעוני" שופטים, רמז ע"א. נתבאר בארוכה בשיחות של יו"ד שבט תש"ל).

ממילא קלטו החסידים, שעכשיו לקראת יו"ד שבט, הולך להיסגר מעגל על איזה עניין מיוחד שהתחיל לפני עשרים שנה. וכאן הולך להתחולל מהפכה ושינוי בכל עניין הנשיאות של הרבי.

בנוסף לזה ידעו החסידים, את תוכן השיחות שדיבר הרבי בתש"י, ותשי"א, שהנשיאות של אדמו"ר הריי"צ נ"ע יכולה להימשך לאחרי הסתלקותו, ואודות הבטחתו לביאת המשיח בימיו.

הרבי חידד זאת: הגיעה לכאן מארץ ישראל העתקה משיחה של כ"ק מו"ח אדמו"ר הריי"צ, שנאמרה בהיותו עוד ברוסיה, בו דיבר אודות הגאולה השלימה, ובה אמר הרבי: "בימי יהי' הדבר הזה!..."

דברי הרבי שהגאולה תהי' בימיו הם בתקפם גם עכשיו [אחרי ההסתלקות]. והמצב בהווה, בחודשים ספורים אלה, אינו חשוב הפסק, כיון שגם עכשיו הוא שופט את ישראל, ע"ד מארז"ל שכאשר "יראים ממנו" הרי זה חשוב כמו ש"הוא שפט את ישראל".

(ש"פ חיי שרה תשי"א. ועוד)

זה הוביל את כולם למסקנא ברורה ופשוטה, וכולם הבינו והרגישו כך:

אחרי עשרים שנה נגמר המשך אחד, וצריך להתחיל עניין חדש, וכיון שאנו הדור של ביאת המשיח, כפי שהבטיח הרבי הריי"צ שזה יהיה בימיו - שנמשך עשרים שנה נוספות - ממילא לא נותרו ברירות אחרות, חוץ מהדבר האחד והיחיד, ביאת המשיח, ביו"ד שבט תשי"ל.

כך הלכו וגברו הציפיות של החסידים לקראת יו"ד שבט הגדול.

הציפיה הייתה תחושה פנימית עמוקה, לא היו לזה הרבה מאפיינים חיצוניים. בכלל, פעם חסידים היו יותר מונחים בפנימיות, ממילא זה בא לידי ביטוי אצל כל אחד בהכנה פנימית ואישית, לקראת ביאת המשיח.

הבחורים ב-770, שיננו ללא הרף את כל מאמרי "באתי לגני" שנאמרו על ידי הרבי במהלך השנים מתשי"א עד תשי"ל, וידעו זאת היטב בעל-פה.

היה ברור שנגמר כאן ענין שלם. אף אחד לא חשב ששנה אחר כך, הרבי יתחיל לבאר שוב מהתחלת "באתי לגני".

ההרגשה ש"אט אט קומט משיח בפועל ממש" הייתה מוחשית וחיה לגמרי אצל כולם.

*

התחושה של "עמדו הכן כולכם" לקראת ביאת משיח צדקנו, התלהטה ביתר שאת וביתר עוז כאשר בשיחת ש"פ וארא תשי"ל, הרבי הודיע שהולכים לסיים את כתיבת הספר-תורה לקבלת פני משיח צדקנו, שאדמו"ר הריי"צ נ"ע התחיל לכתוב בשנת תשי"ב.

(ראה בארוכה שיחת ליל שמח"ת תשי"ב, מכתב ב' אייר תשי"ב, יום תחילת הכתיבה. אג"ק הריי"צ חלק ח', עמוד תקי"ט. שיחת י"א שבט תשי"א אחרי המאמר. ועוד).

חסידים הרגישו שהרבי נותן אישור מפורש להרגשים שלהם, ואכן בימים אלו ממש, יבוא משיח.

הדברים גם קבלו ביטויים מוחשיים וגשמיים. למשל, אני הייתי אמור להיות חתן, ולסגור שידוך עם אשתי לעתיד לאיוש"ט באותו שבוע של יו"ד שבט.

אבל היה ברור לכולם שדברים הולכים להשתנות בימים אלו, וממילא לא היה מקום כלל לסגור השידוך בעת כזאת, והדבר נדחה. (רק ביום ראשון אחרי שבת, יו"ד שבט, סגרנו השידוך בשעטו"מ והיה ה"לחיים").

אצל הרבי, הפוסק האחרון על התנהלות העולם, הוא מה שכתוב ונפסק ברור בתורת אמת, תורת חיים, הוראה בחיים, והוא הדין לכל מילה שיצאה מפי רז"ל לדורותם, ובמיוחד מפי רבנו אדמו"ר הרי"צ נ"ע.

ומכיון שעל פי התורה הקדושה כבר כלו כל הקיצין בפשטות לביאת הגואל, ויש עת-רצון כזו, שלא הייתה כמוה שנים, ועל פי תורה יש מקום לדרוש את ביאת המשיח בפועל ממש, הרי כן יקום! ועוד לפני גמר עשרים שנה, מוכרחים להתקיים הדברים שאמר אדמו"ר הרי"צ נ"ע:

"כבר נתבררו כל הדברים, זמן הבירור והעבודה הי' במשך ז' שנים משנת תר"פ עד תרפ"ז תקופת הבירורים כבר נגמרה, ומתחילה תקופה אחרת בחיינו.

אין אנו שייכים לחללה של עולם. רק דרכינו ישרה: עבודת הלב והמוח, ולהכין את עצמינו לקבלת פני משיח. ואין כוונתי גילויים ברוחניות, [כי אם] רק קבלת פני משיח ממש. ואיני נותן על זה זמן ארוך, ובימי יהי' הדבר הזה, כי אינני זקן בא בימים, ושנותי המה לערך שנות הארבעים ושבעה.

וכאן אדמו"ר הרי"צ קרא בקול: "בימי תושע יהודה וישראל!" .. אני והתמימים יהיו מן הראשונים שיקבלו פני משיח צדקנו".

(שיחת י"ט כסלו תרפ"ז).

אפשר הי' לראות ברור על הרבי, שגם מצפה במיוחד למשהו גדול שיתגלה. וגם נטע הרגשה זאת בקרב כלל החסידים, אנ"ש והתמימים, ולא היה ספק בדבר.

[את מאורעות סיום כתיבת ספר התורה, בעצמו של יום, של ערב שבת ט' שבט, תש"ל, אין צורך לסקור כאן, והלא הם כתובים על ספר דברי ימי ליובאוויטש, באותיות של זהב, מאושרים בחותם המלך].

אבל צריך להוסיף עוד פרט, שישפוך אור על אחרית דבר.

הרבי הכיר בתחושות של החסידים, וראה בהכנות ובהתרגשות, לקראת ביאת המשיח, ושינוי מנהגו של עולם, וכאשר ראה הרבי שמלמעלה מעכבים הדבר, לע"ע, אמר הרבי ברורות, כבר בסיום הפארברענגען של ט' בשבט, ערב שבת קודש, שלא ימתינו לכל מיני מאורעות כלשהם, אלא בשבת הולכת להתקיים פשוט התוועדות חסידית.

וכך אמר הרבי:

לצערנו, יש צורך להסביר ולהבהיר, שאין זה ענין שנקרא בלשון המדינה בשם "באנקעט" (מסיבה) או "דינער" (חגיגה) או "אינסטאליישאן" (הכתרה) וכו', כך, שממתינים ל"סענסיישאנס" (סנסציות) ו"סטייטמענטס" (הצהרות) וכו';

זהו יום הילולא של צדיק, נשיא דורנו, ואין זה מקום להצהרות, חגיגות והכתרות וכו', כי אם, לומר דברי תורה ויראת שמים ודברי התעוררות, על מנת שיומשכו בפועל ע"י כל אחד ואחת מהשומעים והשומעות, שיעסקו בזה מתוך שמחה וטוב לבב.

ואז נזכה שבעגלא דידן יסתיים החושך כפול ומכופל, ואח"כ תתחיל "אתחלתא דגאולה", ועד לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

ואז ניגן הרבי "צמאה לך נפשי" וכו'.

לא לזה ציפה הרבי, ולא לזה ייחלו החסידים. גם על הרבי ראו שזה עניין קשה מאוד, שקיווה שהדבר יתממש גם בעולם הזה הגשמי, בגילוי של ביאת המשיח. אכן חסידישע פארברענגען, ובפרט של הרבי הוא ענין מיוחד, כמו כן הביאורים החדשים של המשך ההילולא, מתשל"א ואילך היו גילויים נפלאים, אבל כולם המתינו וציפו למשהו אחר לגמרי, "אראנו נפלאות" ביטול מנהגו של עולם.

לא זכינו לזה אז, אבל דבר ברור שדברי ופעולות נשיאינו עומדות לעד, כמובא ב"היום יום" (י"ד טבת): "תנועת צדיק, ומכל שכן ראיה או שמיעת קול, צריך לפעול שלא ישכח לעד". למרות שלא מובן לנו, מדוע זה לא התגלה בפועל בעולם הזה.

אבל חסידים צריכים לחיות כאן, מתוך תחושה ברורה ופנימית, ש"אט אט קומט משיח", אנחנו דור האחרון בגלות, ודור ראשון לגאולה. זה צריך להיות עניין חי אצל כל חסיד, ושהדבר יפעפע בקרבו כל הזמן.

איי, איך זה ייתכן שהדבר מתעכב כל כך, זה הדבר הראשון שנשאל אצל התשבי ש"יתרץ כל קושיות ואבעיות". וגם זה יעשה למחכה לו.

לנו לא נותר לשאול שאלות, איך ומה, אלא פשוט להתמסר לדבריו של הרבי, ובתור בחורים, לעשות הכנה הראויה לקראת היום הגדול והקדוש יו"ד שבט, להיות בקיאים במאמרים, און קאכן זיך אין דער ענינים.

ובודאי שבקרוב ממש, נזכה להתראות עם הרבי, למטה מעשרה טפחים, ומתוך הכרזה ראו גידולים שגדלתי, יולכנו לקראת משיח צדקנו.

לחיים, לחיים ולברכה!

תפילה במחיצת הרבי:

היו כמה פעמים קבועות בשנה, בהן נהג הרבי לגשת לפני העמוד: ו' תשרי, יו"ד שבט, כ"ף מנחם-אב. תמיד התאספו קהל גדול לשמוע אל הרינה ואל התפילה.

שנת תשכ"ה בכללותה הייתה שנה מיוחדת מאוד. בעקבות פטירת אמו הרבנית מרת חנה ע"ה, נהג הרבי להתפלל לפני התיבה, את כל התפילות שחרית מנחה ומערב. ובימות החול התקיימו התפילות בזאל הקטן.

לפעמים אחר ליל יחידות שנמשך עד הבוקר, יצא הרבי מוקדם לתפילת שחרית, ונכחו רק קהל מצומצם. לדוגמא, כ"א כסלו אחרי ליל יחידות, אחרי שישבנו כל הלילה בהתוועדות חג הגאולה. הודיעו שהרבי יוצא עכשיו לתפילה, כמובן שרצנו מהרה למקווה, וכשחזרנו היה בקושי מנין, והרבי התפלל, אוי, זה היה מיוחד ביותר, "ואשפוך את נפשי לפני השם".

כמה חבל שהיו אז בחורים שלא קלטו את גודל הזכות העומדת לרשותם בכל יום, לעמוד ממש בתוך ד' אמותיו הקדושות של הרבי בעת התפילה, לשמוע את הכהן הגדול מיטיב את הנרות של נשמות ישראל, ומעלה עמו את כל תפילות עם ישראל, ולא היו הם מגיעים להשתתף בתפילות אלו, ולפעמים היה קהל קטן ממש.

נכון שאפשר אמנם ללמד זכות על הבחורים, שידעו וחשבו שאם לא יהיו היום, יגיעו לתפילה מחר וכו', ו"יש מחר לאחר זמן". אבל אחרי כל התירוצים, כמאן דעביד לא אמרינן.

מכיון שהרבי התפלל לפני התיבה כל יום, היו כאלו שפשוט העדיפו להיות במיטה באותה זמן, ועליהם אין כלל להאריך בדיבור. כאן מציבים טענה ותביעה אודות כאלו שהיו (בעיניהם) "עובדים" גדולים, והרגישו אשר להשתתף במנין של הרבי, יכול לפגוע ב"אריכות התפילה", שתבעו מעצמם, והורגלו בזה.

לזכותם של זקני החסידים ייאמר, כגון החסיד ר' זלמן דוכמאן ע"ה, הגבאי ר' יוחנן גורדון ע"ה, המשפיע ר' שמואל לויטין ע"ה, שהיה להם חוש בריא לקלוט את חשיבות העניין, ותמיד הקפידו להשתתף בכל התפילות במחיצת הרבי.

עצם השהות הקרובה כל כך לרבי בעת התפילה הוא עניין מיוחד ביותר, שקשה לבטא במילים.

החסיד ר' מיכאל טייטלבוים ע"ה (מנהל "אהלי-תורה") התאמץ תמיד להיות נוכח בתפילת המנחה עם הרבי, והיה טוען על הבחורים:

איך אפשר לוותר על כזה דבר נעלה, ומהיכן נובע העדר שימת-הלב להגיע לתפילת מנחה עם הרבי, הרי אפילו פעם אחת ויחידה לשמוע את הרבי, אפשר לקבל התעוררות תשובה אמיתית, ואיך אפשר לוותר כלאחר יד על כזה עניין נפלא.

* בנוסף לתפילות הרגילות, גם היו מעמדי תפילות יוצאי דופן לגמרי.

אני זוכר למשל: בכ"ט תשרי, לכאורה היה זה יום חול רגיל, אבל מיד מתחילת התפילה גילו שלא כך הם פני הדברים. הרבי בכה עמוקות במהלך כל חזרת הש"ץ.

אוי, זה היה מעורר ביותר "והסר ממנו יגון ואנחה", ניגן הרבי ובכה בקול מעורר רחמים ורעדה, וכך קולו הק' נשנק עד סוף תפילת העמידה. היה זה מאורע שציינו לאורך זמן, ותפס מקום נכבד ביותר.

בכלל תשכ"ה הייתה שנה רצופה בדברים נפלאים ומחודשים.

אז גם הודיע הרבי שיתוועד במהלך כל שבתות השנה. ואז התחילו ה"רש"י שיחות", ונקבע סדר קבוע גם במהלך תוכן התוועדות השבת.

עד אז לא היו מקומות קבועים בהתוועדות השבת, שהתקיימו רק פעם בחודש, בשבת מברכים, לכן כדי לתפוס מקום טוב היה צריך להגיע כבר באמצע הלילה.

ובתשכ"ה כאשר התחיל הרבי להתוועד כל שבת, [האמת שהרבי נהג כך כבר מאמצע שנת תשכ"ד, בה התוועד 'כמעט' כל שבת], נוצרו ה"חזקות" על מקומות בהתוועדות של הרבי.

"והימים האלו נזכרים ונעשים בכל דור ודור".

*

היה יהודי בשם ר' יוסף רובנסאן ע"ה, שהיה לו קרבה מיוחדת מהרבי, שגם תרם לקניית בניין 770, ועוד.

הוא הגיע באמצע שנת תשכ"ה לביקור בניו יורק, ושהה אצל הרבי למשך כעשרה ימים, ולאחר מכן, לפני שעזב, ביקש לדבר בפני הבחורים, וההזדמנות ניתנה לו.

הוא ניצל זאת במשך שלושת רבעי שעה, להעביר ביקורת חריפה על הבחורים החסידיים, על כך שלא כולם מתייצבים יום ליום למנין של הרבי.

ודייק, שאצל הרבי, החלק השני של התפילה אחרי שמונה עשרה עד הסיום, לוקח יותר זמן מתחילת התפילה עד אחרי שמו"ע. וכך דייק בכל פרט.

הבחורים עמדו נכלמים, ובצד עמד ראש הישיבה ר' מרדכי מנטליק ע"ה שאישר והסכים עם דבריו, על כך שצריך לשפר את נוכחות הבחורים בתפילות אצל הרבי, ולייקר זאת כראוי.

כך עמד יהודי פשוט, ללא זקן, אך עם חוש והרגש חסידי אמיתי, ובער אצלו העניין, וללא חת העביר את טענותיו לבחורים שנחשבו לחסידיים וכו'.

פעם בשנת תשכ"ה, החסיד ר' זלמן דוכמאן ע"ה התוועד בזאל הקטן, ולקח הרבה משקה.

בין הדברים הביע טענה חריפה על הבחורים, ואמר:

יכול להיות שנלמד ריבוי מאמרי חסידות המבארים את היסודות של אחדות השם, ואת הענין של השגחה פרטית, ולנסות לתקוע זאת בתוך מוחנו ולבנו, ולעמול לחיות עם זה באמת.

אבל לאחר כל המאמצים, לאו דווקא שנצליח באמת שהדבר יונח אצלנו ("אפ לייגן") לגמרי, במוחנו ולבנו, ושיהפוך לחלק ממשי מחיי היום יום שלנו.

אבל כאשר עומדים בזאל, בשעה שהרבי מתפלל לפני העמוד, ושומעים את הרבי שופך נפשו בתפילה לפני קונו, בנימה המיוחדת: "הנוטע אוזן הלא ישמע, היוצר עין הלא יביט", אזי הדבר נכנס במוח והלב, ונוטע את ההכרה הבהירה שיש בורא, בעל הבית לבירה זו, שאין נסתר מנגד עיניו, והוא מנהל את כל פרטי העולם בהשגחה פרטית גמורה ומוחלטת.

וחדד אשר מה שלא פועל לימוד כל ריבוי מאמרי חסידות שלומדים, נעשה בבת אחת על ידי פעם אחת ויחידה לשמוע את הרבי אומר מתוך האמת האלוקית הטהורה המפעמת בו, "הנוטע אוזן הלא ישמע, היוצר עין הלא יביט", הדבר פשוט מתיישב במוח ולב, ונעשה מונח בפשיטות, ועם כל האמת הגמורה המאירה בו.

ממילא, צעק על הבחורים הנכלמים, מדוע לא רואים מספיק בחורים שמגיעים לתפילות עם הרבי? והרי מדי יום ביומו, הרבי יוצא להתפלל לפני העמוד, ואיך שייך להמשיך לישון, או לעמוד להתפלל באריכות לעצמו? איך אפשר לעשות משהו אחר, חשוב ככל שיהיה, בשעה שהאמת האלוקית נשפכת בראש כל חוצות, ואין אוסף אותם לחיקו. הרי כסיל ייחשב האיש ההוא, הרואה כאלו אוצרות, ואינו מייקר זאת כראוי.

טייערע בחורים! צריך מספיק שכל כדי שלא להחמיץ את העניינים! בוא נשאב את האמת של הרבי לתוכנו, ונאפשר לו להיכנס לתוכנו, ולהאיר ולשנות את חיינו.

אוי, פעם אחת לשמוע מפי הרבי "הנוטע אוזן הלא ישמע, היוצר עין הלא יביט", שווה יותר, וחזק יותר מכל לימוד ומחשבה בחסידות גם יחד.

לחיים, לחיים ולברכה!

התקשרות

רבי העלפט מיר!

חסידים מספרים, שהיה פעם מקרה שהחסיד ר' ישעיהו רוזנבלום ע"ה נסע לאדמו"ר הרש"ב נ"ע, אבל לפני החג לקחוהו למאסר, ולא הצליח להגיע לרבי.

מאוחר יותר כאשר השתחרר והצליח להגיע, שאל אותו הרבי, איפה היית עד עכשיו, ומדוע לא היית כאן לפני זה?

ענה החסיד בצער, שרצה בכל מאודו להיות אצל הרבי, אבל נאסר בכלא, ומה היה יכול לעשות?

ענה לו הרבי: מדוע לא צעקת "רבי העלפט מיר" (תעזור לי) "רבי ראטעוועט" (הצילו)! והיית משתחרר מהכלא.

אם חסיד רק חושב על הרבי, וצועק אליו באמת לעזרה, היה זוכה לצאת מהמאסר.

(המשפיע רש"ח, עמוד 598. ועל הביטוי "רבי הצילני" יש להעיר משיחת כ"ף כסלו תרצ"א, בסופו. ועוד).

חסיד צריך לדעת שבכל מצב שנמצא, גם אם מרגיש שנמצא במצב לא ראוי ולא רצוי, צריך לתקוע מחשבתו על הרבי, ולצעוק "אבא הצילני אבא רחמני", ואז ירומם אותו הרבי לצאת מהמקום שנמצא בו.

צריכים רק לא להיות טיפש, ולצעוק "אבא הצילני"... לא תובעים גדולות ונפלאות, אלא צעקה אחת פנימית: "אבא אבא הצילני, אבא רחמני"...

(ראה שיחת ח"י אלול תש"י. ורשימת המאסר אדמו"ר הרי"צ).

רבי, מרומם חסיד לעולם הטהור והמרומם שלו, אבל מהחסיד נדרש מצידו לעשות מעשה בשביל להתחבר לזה, ולהראות שהדבר נוגע וחשוב לו. שיצעק במחשבתו "רבי העלפט מיר", לבקש שהרבי יעזור לו, ולהתרומם לעולם של הרבי.

כדי לחשוב כל הזמן על הרבי, צריך לחיות לפי ההדרכה של הרבי, ללמוד חסידות, להיות בקיאים במאמרים והשיחות של הרבי, להתפלל קצת יותר געשמאק, ולחיות עם הרבי, רק כך שייך שיתעורר אצלו הצעקה "רבי ראטעוועט", לצאת מהמצב בו נמצא, כדי להתרומם ל"עולם" של הרבי.

בכלל רואים שכל הימים הקשורים במיוחד עם הרבי הם במספר "אחד עשר".

יום הולדת של הרבי י"א ניסן, ביום אחד עשר, בחודש האחד עשר; יום קבלת הנשיאות י"א שבט, תשי"א - שנת קבלת הנשיאות בגלוי. ועוד.

וההסבר לכך הוא:

מספר "עשר" מורה על גבול של סדר השתלשלות, עשר ספירות, "עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר", עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ועוד, היינו ש"עשר" מסמל את גדרי הטבע.

"אחד עשר" הוא למעלה ממספר עשר, ומסמל התרוממות למעלה מהטבע, למעלה מהמציאות של עצמנו, לחיות בעולם אחר, בעולם של הרבי.

(כמבואר בשיחת ש"פ מצורע תשמ"ט, בארוכה).

והמסר של הרבי זה תמיד - "אחד עשר", למעלה מהעולם:

לא רק להיות יהודי של מספר "עשר", המקיים תורה ומצוות, על פי מה שכתוב בפירוש בשו"ע, וכן הלאה. אלא נדרש משהו עמוק ופנימי יותר, להיות למעלה מהמדידות והגבלות, "אחד עשר", להתחבר ולחיות בעולם מרומם ונעלה יותר.

"לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", צא מעצמך, צא מהטבע שלך, צא מהרגילות שלך, "צאינה וראינה", תתרומם קצת, תצייר את פניו הקדושות של הרבי, תחשוב על הכוונה העליונה, תתעמק קצת יותר מה רצונו של הרבי, ומה הוא תובע ממך.

תהיה "יא" - מרומם מהעולם! "בחור שא נא עיניך" מחשבתך תהיה תמיד, מה חסידות אומרת, מה הרבי תובע עכשיו, ולבקש "רבי העלף", תעזור לי להשתחרר מהמדידות והגבלות שהנפש הבהמית והעולם כובל ומפריע, ואזי, הרבי מרומם אותך מכל המניעות והעיכובים למיניהם.

בקשה כנה כזו בוקעת את חומר המאסר הרוחני, ומשחררת אותנו מהגלות הפנימי בעבודת ה', מרומם את החסיד לצאת קצת מחומרות העולם - "עשר", ולהתעלות לעולם של הרבי - "אחד עשר".

לחיים! שנזכה להימנות על "אנשי משה", "ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה", להיות "יא", להיכנס לעולם אחר, העולם של הרבי.

לחיים, לחיים ולברכה!

הרבי מתייגע בענין "ואתה תצוה"!

היה זה בשבת פרשת תצווה תשכ"ה. כמו בכל שבת במהלך אותה השנה לאחר פטירת אימו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, הרבי התוועד בשבת אחר הצהריים.

היה נהוג אז בכל התוועדות שבתית, שהרבי היה מבאר בצורה נפלאה פסוק על פי פירוש רש"י על התורה, בדרך פשוטו של מקרא. והסדר נקבע אז שהרבי היה סולל את דרכו החדשה בכל התוועדות על שני רש"י'ס, אחד על הפסוק הראשון של הפרשה, ועל משנהו, הפסוק האחרון.

באותה שבת דיבר הרבי רש"י שיחה עמוקה בביאור הפסוק "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית כתית למאור להעלות נר תמיד".

אבל מסתבר שה"עולם" היה עייף ויגע, ונמנמו מעט, נים ולא נים תיר ולא תיר, עד שפיהקו בפה פתוח וכו'.

ההתנהגות שישנים ומנמנמים בהתוועדות, מעבר לכך שמוכן לכל בר דעת כמה הוא מופרך בתכלית, מאוד הפריע לרבי, ועל אחת כמה וכמה שעוד מפקקים בפה פתוח וכו'.

הרבי דיבר ריבוי פעמים בשלילת העניין. גם נתן "חלק" לחסידים, שלא נוגע להם הדברים שמדברים בהתוועדות וכו'.

לדוגמא, בהתוועדות י"ב תמוז תש"מ, שיחה ה', התבטא הרבי באמצע שיחה: "בשעת מ'וויל גענעצן - איז וואס דארף מען דאס דווקא מאכן "ברוב עם הדרת מלך"? מ'קען דאס מאכן בחשאי". [ובתרגום: כאשר רוצים לפהק - מדוע צריך לעשות זאת דווקא באופן של "ברוב עם הדרת מלך"? אפשר גם לעשות זאת בחשאי].

עוד דוגמא, בש"פ חוקת תשכ"ז דיבר הרבי בחריפות רבה על העניין: "ולהעיר - בתור מאמר המוסגר - שנתחדש אצלי עניין חדש:

עד עתה הייתי סבור שהקהל מקשיב ושומע את הקושיות, ורק בהתירוצים יכולים להירדם ולישון... כי, לאחר ששמע את הקושיא, רואה שזה לא כ"כ נורא ("ניט אזוי געפערלאך")... וחושב שיוכל בעצמו למצוא ("כאפן זיך") תירוץ, להיותו "סאם סאפאזשניק"; ואילו עתה נוכחתי לראות שישנים גם בהקושיות!... דכיון ש"שינה בשבת תענוג, הרי חבל על הזמן שיכולים לנצלו לקיום מצות עונג שבת!

ובפרט שיש מעלה יתירה בהשינה בעת ההתוועדות - להיותה בציבור.. אך באמת יש לומר, שלגבי עניין השינה לא שייך עניין של צירוף למנין..

וע"פ פתגם אדמו"ר צמח צדק שאסור לעשות "צחות" ("א גלייך ווערטל") מדבר תורה - הרי זה ענין שנוגע להלכה בפועל.

וסיים הרבי בבת שחוק: שאלו אותי מדוע הנני מדבר ברבים על אלו שישנים בהתוועדות - הרי הם מתביישים מזה, ואסור להלבין פני חבירו ברבים!? וענית, שאלו שישנים, אינם שומעים גם הדיבור בענין זה, ובמילא לא נעשה אצלם עניין של הלבנת פנים... עד כאן - מאמר המוסגר".

ועוד ועוד, ואכ"מ.

גם בשעת ההתוועדות בשבת תצוה תשכ"ה, כאשר ראה הרבי שנרדמים באמצע השיחה, אמר: אני רואה שהקהל נרדם, ממילא נעצור את אמירת השיחה, ובינתיים הקהל יחשוב על ביאור הענין, ולאחרי זה ימשיכו.

וכאן התבטא הרבי במשפט שמצלצל באוזניים עד עצם היום הזה "איך האב געהארעוועט א גאנצע נאכט"! (אני התייגעתי על זה כל הלילה).

בפשטות הכוונה, שהרבי התייגע להכין את הרש"י שיחה על פסוק "ואתה תצוה" כל הלילה, וממילא מקשה מדוע אין מספיק שימת לב להקשיב לדברים.

חסידים דייקו, שהרבי אומר כאן ענין עמוק יותר לאין ערוך. כמו כל דבר הקשור בנשמה הכללית, שבוודאי מתכוונים לא רק להבנה השטחית שבזה, אלא למשהו עמוק וכללי יותר.

באיזה ענין אמר הרבי שהוא מתייגע כל הלילה? - בפסוק של "ואתה תצווה!"

היינו לא רק לבאר את הפשט ברש"י על הפסוק, אלא רועה נאמן מתעסק ב"ואתה תצווה את בני ישראל" לקשר ולעורר ולפרנס את ישראל בענין האמונה שתהיה בפנימיות.

הרבי לא ישן כל הלילה בכדי להשפיע ולהחדיר בנו אמונה וידיעה ואחדות השם וכו' וכו', "ואתה תצווה" בעדת החסידים, ובכלל ישראל.

"העבודה בפועל של הרבי היא לפעול על חסידים, גם בנפשם וגם בגופם. הפעולה בנפשם היא התעוררות רחמים שהרבי מעורר רחמים שתהיה בחסידים פתיחת החושים בתורה ותפילה. בגופם - התעוררות הרחמים על המוח והלב הגשמיים של החסידים, שיהיו כלים להשגה אלוקית במוח ולהתעוררות אהבה ויראה בלב.

זוהי העבודה בפועל של נשמה כללית. על עבודה זו יש לנשמה כללית מסירות נפש, מסירות הנפש היא בפועל לא רק בכוח."

(לקו"ד חלק ג', פסח תש"ג, אות י"ז).

ועל זה שואל הרבי, היתכן?! במקום לקבל את הדברים, ישנים! העניין לא נוגע לאף אחד, ואין איש שם על לב, לקבל ההשפעה.

"אם אין כלי", אם לא עושים עצמנו מוכנים לקבל את האור וחיות נפשנו הניתן לנו על ידי הרבי, אז ח"ו "ויעמוד השמן", נעצרת ההשפעה מלמעלה.

תמימים! הדבר נושא בתוכו מסר כללי ומטלטל בעבור כולנו. הרבי מתייגע ולא ישן בכדי לפעול אצלנו "ואתה תצווה.. להעלות נר תמיד".

ממילא מוכרחים להפסיק לחשוב שהכוונה למישהו אחר, אלא פשוט מתכוונים בפירוש אליך, "ויקחו אליך" את העניין.

עלינו לפחות לא להפריע להשפעה של הרבי, ולתת לו להאיר ולחדור בנו. דאלאי שלאפן! הבה נתעורר יחדיו, לתת לאור של הרבי להתפשט בכל מקום, ולהאיר בעולם כולו.

חקוק זאת על לוח לבך, ושים זאת לנגד עיניך, יום ולילה לא ימוש מזכרונוך. דער רבי קאכט זיך בענין "ואתה תצווה"! איז "נו"! עפעס א הזזה! בוא נתעורר!

לחיים, לחיים ולברכה!

י"ג שבט

ביקור שיקאגו:

בשנת תש"ב, ערך אדמו"ר הריי"צ נ"ע את המסע המפורסם לעיר שיקאגו, הנודע בשם "ביקור שיקאגו", בו הרבי אמר שיחות מופלאות ומאמרים מיוחדים, קיבל ליחידות, והפיח רוח חיים, לרומם את מצב היהודים והיהדות אצל כל קהל עדת החסידים בפרט, ויהודים בכלל.

מעניין שאז היו הרבה חסידים (נוסח האריז"ל), שגרו בשיקאגו, יותר מאשר בניו יורק, בקרבת הרבי.

בהתחלה לא רצה הרבי לנסוע, ובפרט בבית הרב חששו מזה, בנוסף לזה שהרבי היה חלוש בבריאותו הגשמית.

לפחד נלווה עוד חשש, והוא:

ידוע שביו"ד שבט תרע"ד, אמו הרבנית הצדקנית מרת רבקה, אשתו של אדמו"ר המהר"ש נ"ע, לא חשה בטוב, וביקשה כוס מים, וכך אחרי הברכה, נסתלקה לבית עולמה. דבר זה אירע כאשר אדמו"ר הרש"ב נ"ע היה ב"נאות דשא", ולא נוכח בביתו בליובאוויטש.

אז אמרה הכלה, הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה, אמו של אדמו"ר הריי"צ נ"ע, שהיה מאחלת לעצמה גם לעצמה כזה מיתת נשיקה.

לכן, תמיד הרבי הריי"צ לא עזב את אמו, כדי שלא יוצר מצב בדומה לתרע"ד, בו האמא נפטרה כאשר הבן הרבי לא היה בעיר. עכשיו כאשר לא חשה בטוב, לא היה שייך לטלטל אותה, לכן לא הסכימו שהרבי יסע מהעיר.

אבל אחרי ריבוי הפצרות נעתר הרבי לבקשת ותחנוני החסידים, ונסע לשיקאגו, ואכן בשבת י"ג שבט, הרבנית מרת שטערנא שרה ביקשה כוס מים, ונסתלקה לבית עולמה.

במוצאי שבת כאשר הרבי שמע על כך, רצה מיד לחזור להלוויה. אבל חסידים באו בטענה, שעד שהרבי הגיע אליהם, והרבה עוד ממתנים להיכנס ל"יחידות" ועוד, איך הרבי יכול לעזבם.

הרבי שמע, ואמר שצריך לחשוב על כך, ואחרי חצי שעה הכריע שישאר, ויעכבו הלוויה. (ראה בלוח "היום יום", י"ג שבט).

אחר כך אמר הרבי, שמכיון שביום ההולדת שלו, י"ב תמוז תרנ"ה, כאשר נעשה בגיל חמש-עשרה לקחו אביו אדמו"ר הרש"ב נ"ע לאוהלים של הרביים בליובאוויטש, בו מסרו לעבודת הכלל.

שם למדו בעניין "חגרה בעוז מתני" - שראשית העבודה התחלתה היא מה"מותנים", ואח"כ באים השכל והמידות. וכדי שהמותניים יפעלו עבודתם, יש צורך בחגורה, והחגורה היא - "עוז" (כלשון הכתוב "חגרה בעוז מתני'ה"), ומהו "עוז"? - מסירת נפש, ומהי מסירת נפש? - "אזוי און ניט אנדערש", כך ולא אחרת.

(ראה שיחת י"ב תמוז תש"ה, תשח"י, ועוד).

ממילא, מכיון שאביו אדמו"ר הרש"ב תבע ממנו שצריך מסירות נפש, "אזוי און ניט אנדערש", עבור הכלל, ובפרט עבור קהל החסידים, החליט שעליו לוותר על עצמו לטובת הציבור.

למרות שהיה קשור במאד עם אמו, ולא עזבה בכל הטלטולים הרבים, אפילו בעת שנות מלחמת העולם השנייה, והתעכב במיוחד איתה בריגה, בעת הבריחה, עם כל הסכנה שהיתה כרוכה בכך, וכו' וכו', טובת החסידים היתה לפני כל דבר.

(לכללות הסיפור ראה קונטרס "ביקור שיקאגו" עמוד 72 ואילך, נדפס בספר התולדות אדמו"ר הרי"צ, חלק ד', עמוד 113 ואילך).

צריך להבין, שכאשר הרבי חזר לניו יורק, היה כל כך חלש, שלא נסע לבית החיים, ורק ליווה את המיטה ד' אמות, אבל באותו מצב חלוש נשאר בשיקאגו עם החסידים, לקבל ל"חידות".

זה דוגמא ומופת למסירות נפש של הרביים עבור החסידים, בלי שום חשבונות אישיים. עלינו להחזיר, ולו במקצת לרבי, עפעס א קוועץ' טוהן זיך. היינו שגם החסיד יפעל בעצמו עניין של צמצום וביטול הרצון בכל הציור קומה שלו, שהמוח שלו יהיו רק בלימוד החסידות של הרבי, ובכלל יהיה כל המחשבה דיבור ומעשה שלו מונח בלימוד התורה וקיום המצוות, ולא בענייני העולם, "אזוי און ניט אנדערש".

(ראה עד"ז תניא פמ"ח, מאמר ד"ה "כימי צאתך" תשט"ז. ועוד).

לחיים, לחיים ולברכה!

חמשה עשר בשבט

לכבוש את העולם!

אצל הרבי ראו שהתאריך "חמישה-עשר בשבט", היה כ'מקשה אחת' והמשך ישיר ליום ההילולא של אדמו"ר הרי"צ נ"ע, ובהתוועדויות שהתקיימו בו המשך הרבי לבאר עניינים של יו"ד שבט.

בכל חודש מימות השנה, עורר הרבי ביום ט"ו בו שעניינו "קיימא סיהרא באשלמותא", וממילא מבטא את שלימות העבודה של אותו חודש. מכיון שמהותו

של חודש "שבט" אצל הרבי, הוא "העשירי יהיה קודש", מובן שתוכנו של יום חמישה-עשר בו הוא - שלמות העבודה של יום ההילולא.

הדבר מתחזק על פי המובא ב"זוהר" שחודשי השנה הם כנגד י"ב השבטים, כך שחודש "שבט" קשור ל"יוסף" - שמו (ועבודתו) של אדמו"ר הריי"צ, כפי שהרבי הרחיב לבאר לאורך השנים.

(ראה התוועדות ש"פ וארא ובשלח תשמ"ה. לקו"ש חלק כ"ו, בשלח א', עמוד 86 ואילך. ועוד).

בכלל אצל הרבי, היתה ליום ההילולא יו"ד שבט השפעה על כל השנה כולה. כפי המנהג ללמוד בכל שנה "אות" אחת מעשרים האותיות שבהמשך "באתי לגני", הרי שבכל שנה היה ל"אות" של מאמר "באתי לגני", ביטוי ברור בנושאים שהרבי עורר עליהם במהלך השנה.

בדיוק כפי שהרבי אמר לאורך שנת תש"י ותשי"א, שהרבי הריי"צ הכניס את התשובות לכל השאלות במאמר "באתי לגני" תש"י, כך לאורך השנים, ראו את הרבי מעורר ופועל לפי ה"אות" המתאימה לאותה שנה, לפעמים דיבר על כך בגלוי, וברוב הפעמים - סמך על החסידים שיבינו זאת לבד, הדוגמאות לכך הן אין ספור, אך לא תמיד שמים אל לב, "ואם דבר ריק הוא - מכם".

דוגמא לדבר: בשנים הראשונות עורר הרבי בחוזה שבנוסף לקיום מוסדות חינוך הכשר, יש לפתוח מוסדות חינוך על טהרת הקודש, בהם לא לומדים לימודי חול, המטמאים את המוח.

הרבי נימק גישה זאת במהלך השנים בכך שלא צריך להתחשב ב"הנחות העולם" וב"נילוס" הפרנסה - העבודה זרה של מצרים, הדורש לזרוק לתוכו את "כל הבן הילוד". (ראה לקו"ש חלק א', עמוד 96 ואילך; עמוד 139 ואילך. ועוד).

ואכן, בהקדמה ללוח "היום יום" שהוגה על ידי הרבי, נכתב: שנת תשט"ז - "מייסד ישיבת מוסד חינוך על טהרת הקודש - 'אהלי תורה'". [זכה ר' מיכאל טייטלבוים ע"ה, שהרבי אימץ אל חיקו את המוסד שהוא מסר נפשו עליו].

והנה ב"אות" ה' במאמר "באתי לגני", המתאים לשנה שבין יו"ד שבט תשט"ז - תשט"ז, מתבטאת הדרישה החריפה לא להתפעל מ"הנחות העולם", והצורך לעבוד באופן של "שטות דקדושה".

דוגמא נוספת, בולטת לעין כל - בחודש תשרי שנת תשמ"א, פתח הרבי את ארגון הנוער "צבאות השם", כל בר דעת שזרק מבט ל"אות" של אותה שנה, מגלה מיד שמבוארת העבודה של "צבאות" ו"צבאות השם".

ועוד כהנה רבות.

*

בשנים הראשונות כשחל "חמשה-עשר בשבט" ביום חול, הרבי לא התוועד, רק בפעמים בהם הוא חל ביום השבת קודש.

הדבר מתאים לכך שכמעט ולא מצינו מאמרים מרבתינו נשיאינו, שנאמרו בקשר ל"ראש השנה לאילן", למעט מאמר אחד מאדמו"ר הצמח צדק נ"ע.

זכורני במיוחד את התוועדות ש"פ בשלח, ט"ו בשבט תשכ"ב, בו ביאר הרבי באריכות את קושית הגמרא על הפסוק "האדם עץ השדה": הרי מעלת האדם היא היותו בעל שכל, ולא "צומח" המסמל את המידות? ונקודת הביאור היא, שאדם "הגון" צריך שעצם השכל שלו, המכונה "אדם", ישפיע דווקא למידות, הנקראות "עץ", "והשבות אל לבבך".

(השיחה הוגהה בלקו"ש חלק ד', עמוד 1114 ואילך. וראה לקו"ש חלק כ"ד עמוד 115 ואילך. ועוד).

דבר נוסף שהרבי עורר באותה התוועדות, ובהקדם:

באותה שנה, תשכ"ב, עורר הרבי על יסוד "כולל", כפי פס"ד אדמו"ר הזקן נ"ע בשו"ע, ש"גם אחר הנישואין יכול ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כל כך".

בהתחלה רצה הרבי שה"כולל" יהיה תחת הנהלת ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית. אך המשפיע ר' שמואל לויטין ע"ה טען בפני הרבי, שאברכים אחרי החתונה, כאשר עומדים לבנות את חייהם, צריכים להתחנך וללמוד אצל הרבי ישירות, ולא אצל.. הרבי סבר וקיבל, וה"כולל" עבר להיות ב"נשיאותו", תחת הנהלת ה"מזכירות" של הרבי.

באותה עת, תבע הרבי מאברך טרי שהתחתן עם משפחה עשירה וקיבל מספיק כסף להתחיל את חייו, שיכנס ללמוד ב"כולל", והממון שבאמתחתו יחזיק אותו "ב' או ג' שנים". אך אותו אברך לא ציית לרבי, כי רצה מיד להיכנס ל"ביזנס", ולעשות עוד כסף. לפועל אחרי זמן קצר, איבד האברך את כל כספו בעסקים.

בהתוועדות שבת ט"ו בשבט תשכ"ב דיבר עליו הרבי. אחרי שהרחיב באריכות אודות הצורך וההכרח להשקיע את הזמן אחרי החתונה בלימוד התורה, אמר:

"ישנו עוד אחד כמוהו, שעשה את אותו מעשה שטות, ובמקום לנצל את האפשרויות שהיתה לו לשבת עוד כמה שנים וללמוד תורה - התחיל להתעסק במילי דעלמא; ורואים בפועל מה עלה בגורלו של אותו אחד, הן ברוחניות והן בגשמיות!..."

ואף שהלה מתהלך ואומר שהכל אצלו באופן הטוב ביותר כו', הרי אין זה אלא מה שהוא אומר בשביל הבריות, אבל "ידע איניש בנפשי", וכן היא המציאות, שאילו הי' ממשיך ללמוד תורה עוד זמן מועט עכ"פ, הי' מעמדו ומצבו באופן אחר לגמרי".

עיין שם בארוכה.

הפעם הראשונה שהרבי התוועד ב"חמשה-עשר בשבט" שחל ביום חול היתה בשנת תשל"א, כאשר הרבי חזר מהאוהל הק', ומיד אחרי תפילת מנחה התיישב להתוועד, ואמר את המאמר המפורסם שגם יצא 'מוגה' - ד"ה "ארבעה ראשי שנים", המדבר על חשיבות ה"תענוג" בלימוד התורה, ופתח במבצע "לכבוש את העולם" בלימוד התורה.

מכיון שההתוועדות נערכה באמצע זמן ה"סדר", (לערך בשעה שש), ולא בשעה הרגילה (תשע וחצי), הנה מי שלא שמר הסדרים באותו יום, פספס את ההתוועדות. אך הקאך הנפלא בלימוד שנוצר כתוצאה מהמבצע החדש של הרבי - "מבצע תורה" - כבש את כל הבחורים כאחד.

כמה שבועות אחר כך, בהתוועדות חג הפורים דבר שוב על כך. ושי"פ צו - "שבת הגדול", אמר הרבי:

בהיותי באוהל ב"חמשה-עשר בשבט", היתה לי התעוררות ("עס האט מיר געשטופט") לערוך התוועדות, למרות שאף פעם לא נערכה התוועדות ביום זה בימות החול, מבלי לדעת סיבת הדבר; מה עלי לומר, איזה מאמר חסידות וכו'. ומה גם שבדרושי רבותינו נשיאינו אין מאמרים על חמשה עשר בשבט.

ולאחרי ההתלבטות בדבר, הנה לפועל נערכה התוועדות, ונאמר מאמר חסידות ושיחות (שיחה ועוד שיחה וכו'), ותוכן הדברים הי' אודות הצורך "לכבוש את העולם ע"י לימוד התורה - על יסוד דברי הגמרא ש"אילן" ששייך לחמשה עשר בשבט, שהוא ר"ה לאילן, קשור עם תלמידי חכמים כו'.

ועכשיו רואים את ההשגחה הפרטית שבדבר:

בימים אלו נערכה אסיפה גדולה אודות הגזירה שנתעוררה בממשלת ארצות-הברית בנוגע לגיוס תלמידי הישיבות לצבא, ות"ל שנתבטלה הגזירה.

ובכן: עתה נתבררה סיבת ההתעוררות לעריכת ההתוועדות הנ"ל, בבחי' "ניבא ולא ידע מה ניבא" - שהיתה בבחינת הקדמת רפואה למכה, שעוד לפני הגזירה, "הרעישו" אודות כיבוש העולם ע"י הוספה בלימוד התורה הן בכמות והן באיכות, מתוך תענוג כו', ובזכות זה בטלה הגזירה.

וסיים הרבי בבת-שחוק: ובכל אופן, למדתי מזה הוראה - שמכאן ולהבא, כשתהי' התעוררות כזו ("אז מ'וועט מיר שטופן"), לא אתלבט אם לערוך התוועדות...

[מעניין לציין, שכבר לפני כן קישר הרבי את ביטול גזירת הגיוס, עם מבצע "כיבוש העולם" על ידי לימוד התורה, היה זה ב"יחידות" לאדמו"ר ה"לב שמחה" מגור, בלמ"ד שבט תשל"א.

אחרי שחזר לארץ הקודש, סיפר ה"לב שמחה" למשלחת מחסידי חב"ד שביקרוהו, את תוכן דברי הרבי אליו ב"יחידות":

בט"ו בשבט שהייתי ב"אוהל" והורו לי להתוועד. ובכן, חשבתי על מה אפשר לדבר בהתוועדות עם יהודים? - להוסיף בתורה. דיברתי על כך, וזה היה ממש בהשגחה פרטית, שכן, כעבור ימים ספורים הועלתה בבית הנבחרים בארצות-הברית הצעה ל'גזירת' גיוס בני ישיבות לצבא. ועניין זה של כיבוש העולם בתורה פעל מיד את ביטולה של ההצעה.

(ראה "התקשרות" גיליון תקמ"ו עמ' 11 ואילך. ועוד).

מני אז התוועד הרבי ב"חמשה-עשר בשבט" גם בימות החול. ו"הימים האלו נזכרים ונעשים".

לחיים, לחיים ולברכה!

כ"ב שבט

מסירות הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה:

הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה, רעייתו של כ"ק אדמו"ר זי"ע נשיא דורנו, הייתה אישה מאוד פנימית, שנהגה בהכל בהצנע לכת. כדרישת "חב"ד מאנט פנימיות", בלי להבליט זאת כלל בחיצוניות. אבל מידת התקשרותה והתמסרותה לרבי, בלטה אצל כל מי שזכה להתוודע לכך.

לרבנית היתה חוש ריח חסידי מפותח, ויכלה לזהות בקלות את רוח הדברים, אצל הרביים.

לדוגמא: היא יכלה לזהות בכניסתה לחדר היחידות של אביה אדמו"ר הריי"צ נ"ע, מי שהיה בחדר לפניה, האם זה היה חסיד גדול, או לאיך איזה ראש ישיבה מתנגד, זה היה נרגש באוויר החדר.

והחוש החסידי העדין, היה טמון בכל הליכותיה.

הדבר גם בא לידי ביטוי אחרי הסתלקותו של אביה אדמו"ר הריי"צ, ובעלה הרבי לא רצה לקבל את עול הנהגת ליובאוויטש, למרות הפצרת החסידים מכל העולם. אז הרבנית אמרה לרבי, שבאם לא יקבל על עצמו את הנשיאות חב"ד, יהרסו כל העמל והגיעה שאביה והרביים שלפניו השקיעו לבנות ולבסס את חסידות חב"ד ליובאוויטש.

הרבי כמובן אמר שאינו מוכן לכך, ובעקבות כך נעתר לקבל על עצמו את עול הנהגת החסידים, דבר שהציל את ליובאוויטש בפרט, ואת כל העולם היהודי הרחב בכלל.

הרבנית השקיעה מאמצים מרובים, תוך ויתור עצמי עצום, כדי שהרבי יהיה פנוי וזמין בלי כל הפרעה, עבור קהל עדת החסידים בכל העולם, כל הזמן, עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע.

היה ידוע אצל חסידים, שאם היו צריכים בשעות של הלילה לבקש ברכה אצל הרבי בצורה דחופה שאינה סובלת דיחוי, כגון שאלה של פיקוח-נפש וכדומה, היו מתקשרים לבית של הרבי.

תמיד כאשר הרבנית היתה עונה, זה היה במאור פנים, ונותנת תחושה טובה למתקשר, שהוא לא מפריע כלל, ובשביל זה היא נמצאת, וכו'.

הרבנית לא היתה עונה אף פעם מעצמה, [למרות שהרבי התבטא על הרבנית שהיא - בתור בתו של הרבי הרי"צ - יכולה לברך גם כן], רק מבקשת להמתין עד שתתקבל התשובה מהרבי, ואחר כך עונה.

הרבנית הייתה מדייקת במילים שהרבי עונה, ומדגישה בפני השומע שעליו לדייק ולהיזהר בדברים שהרבי אמר.

השעה היחידה שכמעט תמיד הרבי לא היה זמין, היה חמש בבוקר, בשעה הזאת אם היו מתקשרים לביתו הק' של הרבי, הרבנית היתה אומרת לאדם, בדרך כלל, שיחזור להתקשר בעוד שעה.

זה היה הזמן הקבוע, לפי ערך, בו הרבי היה הולך לנוח קמעה.

[כמו שהעיד הרבי הרי"צ על הרבי: שתמיד בשעה ארבע הוא ער, או שעדיין לא הלך לישון מעבודת הלילה, או שהוא כבר קם לעבודת הבוקר].

אצל הרבי והרבנית, לא היו יום ולילה, הכל היה מוקדש לגמרי לטובת החסידים. כפי שהרבנית העידה בעת "משפט-הספרים", והרבי ציין זאת (בשיחה הידועה ב' אדר תשמ"ח), שלרבי אין שום דבר לעצמו, כי "הרבי והספרים שייכים לחסידים".

[סיפר לי המשפיע ר' שמואל לויטין ע"ה, שפעם לפני קבלת הנשיאות על ידי הרבי, הוא אמר לגיסו של הרבי, הרש"ג ע"ה:

אתה אדם חכם, מדוע תרצה להיות רבי, הרי בשביל זה צריך מסירות נפש, להתמסר לחסידים יומם וליל, מבלי להשאיר לעצמך מאומה. אתה הרי אדם מסודר, זה לא שייך אליך. רק לרבי ראוי לכזה מסירות מוחלטת].

*

המסירות של הרבנית לרבי הייתה באופן מושלם, עד שוויתרה על עצמה לגמרי בשביל לשרת את הרבי, ולאפשר לו לנהל את סדר יומו ולהיות עם החסידים בלי שום דאגות, ("מיט א רואיגע קאפ").

הדבר בא לידי ביטוי מיוחד, שגם כאשר הרבנית לא חשה בטוב, פעלה להסתיר זאת מהרבי, ככל האפשר, כדי לא להפריע לסדר יומו.

יש על כך סיפורים לרוב, איך שגם כאשר היא שברה יד או רגל, היא הסתירה זאת מהרבי ככל האפשרי.

מעניין שעצמותיה של הרבנית רכות היו, ובכל פעם שהיא נפלה, שברה משהו.

פעם הרבנית אמרה למשב"ק ר' שלום בער גנזבורג ע"ה, שהיא חושבת שאולי יש עליה "עין הרע", שלכן היא כל הזמן שוברת משהו.

כאשר ר' שלום בער ע"ה סיפר לי זאת, אמרתי לו שימסור לה: שאביה אדמו"ר הריי"צ נ"ע אמר על עצמו, שהוא מזרע יוסף, "דלא שלטא ביה עינא בישא", ממילא אין לה ממה לחשוש כלל מעניני "עין הרע".

כך הביא הרבי בהרבה שיחות: "ובוודאי לא תשלוט בו עין הרע, בגלל השייכות אל הרבי, ובלשון חז"ל (ברכות כ.): אנא מזרעא דיוסף קא אתינא דלא שלטא בי' עינא בישא".

(שיחת ר"ח סיון תש"י. וראה עוד בעניין העדר שליטה ד"עין-הרע" על חסידי הרבי, בשיחת כ"ף כסלו תשל"ז. לקו"ש חלק כ"ה, עמוד 12. ועוד).

הרבי מצידו גם דאג תמיד לרבנית, והיה נוהג לעדכן תמיד מראש, מתי בדיוק יגיע לביתו, ואם היה מתעכב, היה מסדר שיעדכנו את הרבנית, כדי שלא תדאג. וגם על כך יש סיפורים לרוב.

לפעמים, הייתה הרבנית מתקשרת ל-770, כדי לברר האם הרבי עדיין בחדרו הק', או שכבר יצא לביתו.

פעם התקשרה הרבנית לטלפון בחדר הרבי, ולא ענו, אז היא התקשרה למזכירות ("המרכז", כפי שנקרא אז), אבל אף אחד לא ענה. בלית ברירה התקשרה לטלפון שתלה במסדרון ב-770 למעלה. בתחלה צלצל הטלפון כמה פעמים, ואף אחד לא ענה.

בסוף ניגש בחור משועמם, ובמקום לענות נורמלי, התחיל לשגע ולטרטר את המתקשר, כאשר לפתע התחוור לגודל בושתו שמדבר עם "שניאורסון מרחוב 'פרזידנט'", הרבנית... שרק רצתה לברר האם הרבי יצא כבר, כי היא התקשרה למשרד ולא ענו.

[התברר שהרבי יצא מחדרו לכיוון ביתו, ולפתע חזר לקחת משהו, כך שהתעכב יותר מהרגיל].

תקופה קצרה אחר כך, דיבר הרבי שיחה חריפה ביותר (ל"ג בעומר תשל"ח), שאצל בחור באמצע הלימוד, צריך להיות כמו שבת, בו אסור לענות לטלפון, ואם הטלפון מצלצל, לא יענה, וזה בא רק מבלבול המלך זקן וכסיל, וכו'.

מי שהבין וידע מה שקרה, ידע למה עוד מכוון הרבי בדבריו... ואכן, בהמשך דאגו לנתק את הטלפון הזה, כדי שלא יצלצל באמצע סדרי הישיבה בעת הלימוד.

אחרית דבר:

בהתוועדות חמישה-עשר בשבט תשמ"ח, שהיה הפארברענגען האחרון שהרבי התוועד בימות החול, דיבר הרבי אודות העניין של "ונפשי כעפר לכל תהיה", והדגיש שאין צורך שזה יהיה בגשמיות הענין של עפר, ומספיק בעבודה רוחנית.

"ואז, לא יצטרכו עוד לה"ציון" - מכיון ש"והיו עיניך רואות את מוריך" בעיני בשר ממש, נשמה בגוף, וכולנו יחדיו באופן דנשמות בגופים, ללא הפסק שבינתיים כו".

ואם הדברים לא היו חדים מספיק לחסידים, הרי שב"יחידות כללית" שהתקיימה באור לכ"א שבט, סיים הרבי את השיחה מתוך דגש רב, במילים, "באור פני מלך חיים!"

זה כבר היה סימן שמהו קורה למעלה, וכל יהודי אשר הרגש חסידי בריא זורם בעורקיו, חש שמהו נורא מתרחש, ולא היה יכול לעמוד על סודו.

ברגע ששמעו שהרבנית נסעה לבית הרפואה, התחיל להתחוויר לחסידים למה הרבי מרמז, "נשמות בגופים", "ללא הפסק בינתיים", ו"באור פני מלך חיים".

הרבי משתדל לקרוע את רוע הגזירה.

אך, יום אחר כך, אור לכ"ב שבט, נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש, ונשמתה הטהורה עלתה השמימה.

כולנו חסידי חב"ד בדור השביעי, וכל העולם היהודי, חייבים לרבנית שעמדה כל השנים לימין הרבי, ודאגה לו כחסידה ומקושרת, במסירות אין קץ.

יהי זכרה הטהור ברוך, זכותה תגן עלינו ועל כל ישראל, לפדייה במהרה מן הגלות זה האחרון.

לחיים, לחיים ולברכה!

שבת מברכים אדר

"לא תהיה משכלה", הזזה עצמית!

שבת מברכים אדר, ש"פ משפטים, שקלים, תשי"ב, הוא מהימים המצויינים בתולדות ימי ליובאוויטש. הרבי אמר את המאמר הידוע "לא תהיה משכלה". מאמר המשלב בתוכו "השכלה" אלוקית גבוהה ו"עבודה" עצמית תובענית, התעלות ורוממות תוך תביעה החודרת לנבכי הנפש.

"הנה אם הוא מלא ועסוק בהרצונות שלו, לומר שעבודה זו יש לו חוש בה כו', עבודה זו הוא רוצה ועבודה זו אינו רוצה (די עבודה וויל ער, און די עבודה וויל ער ניט), אזי הוא כלי מלא שאינו מחזיק".

הדברים נאמרו מתוך סערת רגשות, התרגשות גדולה ובכיות. הרבי מתווה את הקו הייחודי, וההדרכה המדויקת של "דור השביעי":

"שמצד גודל טרדתו במילוי שליחותו לא הי' לו פנאי לשים לב (צוהערן זיך) למדריגות שלו. והיינו, שהוא טרוד ושקוע כל כך (ער איז אזוי פיל פאריאגט, פאראיינגט און פארטרונקען) במילוי שליחותו בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, שאינו יודע מה נעשה עם שכלו ומדותיו, ועאכו"כ בנוגע למדרגות הנעלמות שבנפש.

ומזה מובן במכ"ש וק"ו שלא שייך אצלו רגש של שביעות רצון, כי, בידעו שבכל רגע ורגע צריך למלא את שליחותו, ואם עובר רגע שאינו עובד עבודתו, הרי זה לא רק שהי' יכול להתעלות ולשגשג בעבודתו (ער האט געקענט שטייגן) ולא עשה כן, אלא עוד זאת, שברגע זה שאינו עובד עבודתו,

[וכאשר הגיע הרבי לחלק זה של המאמר פרץ בבכי רב, והניח ראשו הק' על השולחן, ורק לאחר משיך זמן המשיך באמירת המאמר:]

"מורד הוא במלך מלכי המלכים הקב"ה בכך שאינו ממלא את שליחותו, הרי, לא זו בלבד שלא שייך אצלו הרגש של שביעות רצון, בארצך, אלא אדרבה, ווען מען פרעגט אים וואס איז בא דיר מיטן 'בארצך' (כששואלים אותו, מה עם שביעות רצונך מהעבודה), זועק הוא (שרייט ער אויס) במר נפשו:

מה לי רצון, מה לי תענוג, מה לי אהבה, מה לי יראה (וואס מיר רצון, וואס מיר תענוג, וואס מיר אהבה, וואס מיר יראה), כיצד יכול לחשוב על ענינים של מדריגות בה בשעה שצריך לעמוד על המשמר שלא יעבור אפילו רגע אחד במצב של מרידה במלכות ח"ו מצד החסרון במילוי השליחות ברגע זה".

הרבי תובע מתוך פנימיות נקודת לבבו הק' שצריך לעקור את ה"בארצך" - לבטל את שביעות-הרצון שיש לאדם מעצמו, ומעבודת ה' שלו.

אפשר לומר שאת גוף המילים האלו אמר הרבי במאמר בתשי"ב, אבל את תוכן ותורף הדברים היה אומר כל הזמן, והם הקו המנחה ואבני היסוד בחינוך דור השביעי בליובאוויטש.

הרבי ממשיך ואומר, שהדרך לפעול שלא יהי' כלי מלא - שאינו מחזיק: "בא ע"י כח עליון דווקא, שזוהי "ההזזה עצמית" שלמעלה מטעם ודעת שצריכה להיות לכל הפחות פעם אחת בשנה, בהתחלת העבודה".

כאשר הרבי אומר במאמר ש"צריכה להיות לכל הפחות פעם אחת בשנה - "הזזה עצמית". בודאי שכל חסיד נדרש לפעול בעצמו איזה שינוי, לגלות איזה תנועת חיים, שיהיה ניכר איזה הזזה כל שהוא על כל פנים, כדי לעקור את ה"בארצך".

נו, מתי אתם חושבים שזה "פעם אחת בשנה"?

אמנם בטבע אצל כל אחד נפעל ההתעוררות בזמן שונה, זה יכול להיות ביום הולדת של הרבי בי"א ניסן, או ביום קבלת הנשיאות ביו"ד שבט.

אחד מתפעל יותר מעניני שמחה, ומתעורר בשמחת-תורה בעת ה"הקפות", שמחת חתונה, וכדומה.

כאשר זולתו מתעורר דווקא בעת רצון ובתנועה של מרירות. כמו שרואים במוחש אשר אצל רבים נרגשת התעוררות בתפילת 'נעילה' ביוהכ"פ, כמו שאדמו"ר האמצעי נ"ע כותב במאמר: שאפילו "קשב"ק" (קל שבקלים) מתעורר בתשובה בשעת תפילת נעילה.

("תורת חיים" בשלח. וראה מאמר "כי נר מצווה" תרפ"ט, ועוד).

אבל אני חושב, שלכל הדעות, הזמן הראוי שבו יהודי יכול להתעורר באמת, ותהי' בו איזו "הזזה", איזו תנועה של "פתחי לי", זה כאשר הוא מגיע לרבי!

פעם אחת בשנה (לכל-הפחות) כאשר הוא בלאו הכי יוצא ממקומו ומגיע לד' אמות של הרבי, הוא צריך לפעול בעצמו לפחות במקצת א הארעלע (שערה) הזזה. גם אם זה לא "הזזה עצמית", אך "הזזה" כל-שהוא מוכרח שיהיה. ואם לא עכשיו, אימתי?!

רק כאשר יוצאים קצת מעצמנו, ומבטלים - לפחות מעט - את הישות העצמית, ועוקרים את ה"בארצך" את שביעות-רצון מעצמנו, ומגלים את הרצון להיות בתנועה של מקבל, נפתחים למסר של "תומכי תמימים", לתורה וההדרכות של הרביים, אזי אפשר לקבל השפעה פנימית מהרבי, ולפעול איזה הארעלע "הזזה" פנימית.

*

בשעת ההתוועדות בש"פ משפטים, תשי"ב, נכחו בין הקהל גם שני יהודים שהגיעו בפעם הראשונה מארץ-ישראל אל הרבי. הי' זה החסיד ה"משכיל" ר' משה גורארי

ע"ה, והחסיד המסור ר' אפרים וואלף ע"ה. שניהם 'יצאו מכליהם' נוכח המאמר המיוחד "לא תהיה משכלה" המעורר ומנער את הנפש, להתרומם לעולמו של הרבי.

מעניין שר' מוישק'ע ("המשכיל") התפעל ביותר דווקא מדרישת ה"עבודה" שהרבי תבע במאמר, שצריך לעקור את ה"בארצך"! נדרשת "הזזה עצמית" וכו'. ולאידך ר' אפרים, התפעל דווקא מה"השכלה" העמוקה שהרבי ביאר בחלק הראשון של המאמר.

אח"כ כתב ר' משה מכתב למשפחתו בארץ הקודש: מהי "הזזה עצמית" ב'עבודה', הכתובה בחסידות, זאת אינני יודע. אבל בעיניי זכיתי לראות "הזזה עצמית"...

וכך כתב: "הבכיות העצומות של כ"ק ממש קורעים הלב, אף לב האבן. השתדל להתאפק בכל כוחו ולא יכול, והדמעות ניגרו על השולחן. וכל דבר יצא מתוך פנימיות עומק הנשמה.

לא הבנתי אף פעם מה זה הזזת הנפש ומרירות של עומק פנימיות הנפש. אין להעלות על הכתב ואין בכוחי לתאר את מה שראיתי והרגשתי. דיבר איך שצריכים לייקר כל רגע, מה היו יכולים לעשות ומה עושים...

האמת אגיד לכם, שאיני יודע לכתוב מה שמעתי כי כל כך היו הבכיות העצומות שלו מתוך תוכיות לב ונשמה, וכל כך היינו בהתפעלות און צו רירט [זעזוע] עד שאיני יודע בדיוק המילים, אבל הכוונה ברורה לי שכל רגע ושעה ויום יקר...

והעיקר הוא מה שלא נמסר בדיבור. עמדתי על ידו ממש וראיתי את ההתאפקות וההתאמצות שלא לגלות את הצער והמרירות ושלא לבכות כל כך, אבל גדול מאוד הפנימיות על כל מעצורי הנפש. אחרי המאמר, כמה רגעים לא יכול היה להירגע וניגב הדמעות." ע"כ.

המאמר פעל בר' משה שינוי גדול. תמיד הרגיש וידע שמבין חסידות וכו' (ובצדק, כדלקמן), וכאן נפעל בו שבירה והזזה עצמית גדולה, הוא הרגיש לא ראוי ולא נוח במצבו הרוחני.

עד שבהתוועדות חג הפורים, ניגש ר' מוישק'ע לרבי, והתלונן שאין לו "הבנה" בחסידות, וביקש שלפחות יהיה לו אמונה בחסידות. ענה לו הרבי: "פארשטיין דארף מען, נאר 'וועלן' פארשטיין דאס דארף מען ניט"! (להבין צריך, 'לרצות' להבין לא צריך).

כלומר, הבעיה היא לא בהבנה, אין צורך לבטל זאת, ואין מה להתבייש בזה. אדרבא, צריך להתייגע להבין חסידות היטב. וכמו שכתוב "דע את אלוקי אביך - וזה הדרך - ועבדהו בלבב שלם". וכמו שפוסק הרמב"ם (הל' "יסודי התורה" ב', ב') "והאיך היא הדרך לאהבתו ויראתו? בשעה שיתבונן האדם..."

אך מה שנדרש זה רק לבטל את הרצונות ("בארצך") העצמיים, "וועלן פארשטיין - דאס דארף מען ניט". שאתה תרצה להיות 'משכיל' - זאת לא! אבל להבין היטב חסידות וודאי חייבים.

בשולי הדברים יש להוסיף:

ר' משה גורארי אכן הי' "משכיל" עצום בחסידות. אני נזכר, שפעם ר' משה הגיע לרבי, וערכו התוועדות בביתו של ר' נחום שטרנברג, שהיה לו קשר משפחתי אליו (דוד אשתו).

בהתוועדות אמרו ניגון, ואז המשפיע ר' יואל כהן ע"ה שאל את ר' משה שאלה בעניין שמתבאר ב"שער היחוד והאמונה". ר' משה התחיל לענות על שאלתו, ודיבר שעתיים ברצף, כשהוא מבאר את העניין, וחודר לעומק.

אני וחבריי לא הבנו תשעים אחוז מהדיבורים שלו, רק ר' יואל הבין. ר' משה דיבר בצורה מאוד מופשטת (הפשטה'דיק), וכאשר סיים לדבר ואמרו ניגון, שאל שוב - ר' יואל - שאלה, ור' מוישק'ע פתח את פיו לעוד שעתיים של ביאורים מופשטים בחסידות.

הייתה זו הפעם היחידה שראיתיו, ואז הי' זה מוזר בעיני, אף פעם לא ראיתי כזה סוג של התוועדות, לשבת ולדבר חסידות במשך שעות ארוכות, כאשר רק ניגונים קצרים מפסיקים באמצע.

וכך היה כל ההתוועדות - ביאורים עמוקים בחסידות, לא סיפורים, לא 'ארום', פשוט גוף ועצם החסידות. זה 'משכיל' אמיתי!

לחיים, לחיים ולברכה!

שבת זכור

מדרגות בעמלק:

אצל חסידים, מפורסם המאמר ד"ה "זכור" תרס"ה, בו אדמו"ר הרש"ב נ"ע ביאר בהרחבה את מהות קליפת עמלק, והמדרגות שיש בה.

המאמר מהדהד אצל חסידים לדורותיהם, וממאמר זה למדו מהי קליפת עמלק, ובאילו דרכים יש ללחום נגדה.

שנים אחר כך, בשבת זכור תשח"י, הגיע הרבי לסדר חסידות, בשמונה בבוקר, והודיע שיאמר בחדרו הק' מאמר דא"ח, וחזר על תוכן העניינים המתבארים במאמר "זכור" תרס"ה, (שיצא לאור בקונטרס מיוחד באותה שבוע).

החסיד ר' גרשון מענדל גורליק ע"ה, שהיה אז בחור ב-770, רץ ליטול את ידיו לפני שיכנס לחדרו הק' של הרבי, וכשחזר, כבר ננעלה הדלת בפני הבאים.

המאמר נאמר מספיק בקול שיכלו לשמוע מעבר לדלת, אך, ר' גרשון מענדל היה מציין תמיד מאורע זה בצער.

והדברים ידועים ומפורסמים.

גם בשבת "זכור" תרפ"ז, חזר אדמו"ר הרי"צ נ"ע אודות תוכן המאמר דתרס"ה, תוך כדי שמוסיף פירוט וביאור במה בא לידי ביטוי הקליפה של עמלק. לדוגמא, בנוגע לזלזול באמירת אמן יש"ר, וקריה"ת וכו' וכו'.

אחרי שבת, הגיע חסיד לרבי הרי"צ, לחוג את יו"ט הפורים.

אותו יהודי היה א חסידישע ביינדל (עצם חסידי), באותה עת קידש מלחמה כנגד אחד מזקני החסידים שניהל מקווה בצורה שלא ישרה בעיניו (אולי לא היה בשיטת בור על גבי בור, כשיטת אדמו"ר הרש"ב, וכיו"ב), כך שמצא בעל חוב מקום לגבות את חובו, ורדף את החסיד הזקן, כדרך ה"שארפע (חריפי ה) חסידים".

כאשר ראהו הרבי, הביע את העדר שביעת רצונו מהנהגתו, ואמר: אילו היית מגיע לפני שבת, הייתי מוסיף במאמר מדרגה נוספת בעמלק.

לכאורה הכוונה היא, לא שמוסיף עוד דרגא ממש, (שהרי במאמר לא מוסיף עוד שלבים, שלא כתובים בתרס"ה), אלא שהיה מפרש במאמר, שקליפת עמלק מתלבשת גם בענין כזה.

המסר החד מדבר בעד עצמו: הרי אי אפשר לדעת מה המניעה שגרמה לו לצאת במלחמה על רעהו, הרי לא שאל אצל הקב"ה ומשה עבדו מה לעשות, אלא הוא עשה כן בגלל שכך התקבל בשכל שלו, והוא קבע את תכנית המלחמה שלו לפי שכלו האנושי - הרי יתכן מאד שהלהט והמרץ שלו במלחמה זו אינם מצד הקדושה, אלא מפני היותו בטבע הגבורות וכו'. והרי בקו הגבורה לא שייך "והן לא - לא הפסיד שכר מצות אהבת רעים".

איי, לכאורה יש לו טענה צודקת על החסיד הזקן השני, וממילא לוחם בו בשם תורת ודרכי החסידות כביכול.

אומר אדמו"ר המהר"ש נ"ע שהיצר הרע יכול להתלבש בלבוש "צדיק תמים עניו ובעל מידות טובות", אפשר להיות "א חסידישער נפש הבהמית" המלוּבש "מיט א זיידענע זופיצע", ודרך איצטלא זו, להוריד אדם מדרך המלך, מלכו של עולם.

(תניא פרק ל"ב. לקו"ש חלק ג', עמוד 882. שיחת ג' תמוז תשמ"ב, שיחה ג'. לוח "היום יום" כ"ג סיון. ראה גם שיחת יו"ד שבט תשי"ז, שיחה ו'. ועוד).

במילא גם הנהגה כזו נכלל בקליפת עמלק, ויש לשרשו ולבטלו מהיסוד.

והעצה היעוצה בחסידות כיצד בפועל להילחם בקליפת עמלק ולשבור אותנו, מתחלקת לכמה אופנים ודרכים:

מבואר בכמה מאמרים, שהדרך להינצל מקליפת עמלק היא על ידי ההנהגה ב"קבלת עול", באופן של למעלה מטעם ודעת.

וזה בא בשני קווים הפכיים. מצד אחד קבלת עול במעשה בפועל, היינו באמירת אותיות של תורה, או במעשה המצות וכדומה, ענייני עשייה.

לאידך, סוג נוסף של "קבלת עול" הוא בקצה השני, ובא לידי ביטוי דווקא בלימוד ענייני חסידות עמוקים שלמעלה מהשגה רגילה, "לייגע עצמו להתחכם בהשכלה אלקית בענין עמוק אשר הוא למעלה מענין ההשגה, עד שבא בהשגה בכלי שכלו וכלי מוחו".

והמאור העצמי שבה מחזירו למוטב.

(מאמר ד"ה "זכור" תרצ"ד, סה"מ קונטרסים חלק ב'. וראה מאמר ד"ה "לפיכך נקראו" תשט"ז, שיחת ל"ג בעומר תשי"א, ועוד).

דבר מעניין נוסף, ברוב המאמרים מבואר שתפילה חסידית ופנימית, המאירה את המוח ומעוררת את הלב באור וחיות האלוקית, היא עצה רק נגד ביטול מידות רעות הנובעות מז' אומות, שבע מדות רעות, שבא כתוצאה מהעדר גילוי אלוקות, אבל לא מועיל כנגד קליפת עמלק ש"יודע את רבונו, ומכוון למרוד בו", ולא יעזור להוסיף גילוי אלוקות, אלא "שבירתם זוהי תקנתם".

אבל במאמר ד"ה "והיה כאשר ירים" תרצ"ד (קונטרסים שם), מביא שאפשר ללחום בקליפת עמלק גם דרך "ויתפלל במתינות", היינו שגם תפילה עוזרת ופועלת לבטל את קליפת עמלק.

בכל אופן, מלחמת עמלק הוא עניין רציני, ועלינו להיות "אנשי משה" היוצאים מרגילותם כדי להילחם בעמלק, ולבטלו מכל וכל. לחיות את הדברים בצורה פנימית, ע"י לימוד החסידות, והתקשרות הנכונה באילנא דחיי.

לחיים, לחיים ולברכה!

יודע את רבונו - א מאל - עמלק!

בעיר אטוואצק אשר בפולין, ביום שמחת תורה, שנת תרצ"ז, בעת ההתוועדות, אחרי שהחסידי ר' איטשע דער מתמיד הי"ד לקח משקה קצת יותר מה"כלים", באופן של

"קודם הצמצום", התחיל לומר לאדמו"ר הריי"צ נ"ע מה שהונח אצלו - שהתואר "יודע את ריבונו (ואעפ"כ יתכן ש) ומכוון למרוד בו" - שייך רק על חסיד חב"ד דווקא.

כי: "גוי" - אינו שייך כלל לידיעה באלקות; ולהבדיל "מתנגד" - גם לא שייך לומר עליו באמיתיות "יודע את רבונו", כי אין ביכולתו להגיע לידיעה באלוקות בלי ללמוד חסידות, ובמה מתבטאת ידיעתו "וואס ווייסט ער"?!...

"יודע את רבונו" שייך לומר רק על חסיד שמתמסר ללימוד תורת החסידות, ומבין עניינים שבהם מדובר אודות גדלות השם, ענייני סדר השתלשלות, ובריאת העולמות. עליו שייך לומר שהוא בבחינת "עמלק", ש"יודע את רבונו (ואעפ"כ יתכן ש) ומכוון למרוד בו"...

כיון שר' איטשע היה אחרי משקה, הנה למרות שהרבי הריי"צ מאד לא רצה לסבול אימרה זו, המשיך לטעון כפי שהתקבל בדעתו, עד שנרדם. ואז המשיך הרבי להתוועד.

בהמשך ההתוועדות ענה על דבריו של ר' איטשע, באומרו, שאצל חסיד אמיתי ה"יודע את רבונו" בוודאי לא שייך שיפול למצב ש"מכוון למרוד בו" ח"ו.

וממילא אסור לומר על עצמו מילים קשות כאלו, המובילות את האדם לא להתמקד בחשבון צדק פנימי מהמצב האמיתי בו שרוי.

רואים מכאן, שהרבי הריי"צ לא ביטל את עצם הווארט של ר' איטשע, אלא רק את הדיבור בסגנון חריף כזה.

ואכן הרבי שלנו הביא את דברי ר' איטשע כמה פעמים, וגם אמר: למרות שכ"ק מו"ח אדמו"ר לא קיבל, וביטל פתגם זה, אבל, הרעיון כשלעצמו - יש לו מקום בשכל.

(ראה בפרטיות בסה"ש תרצ"ז, עמוד 214 - 217. שיחות וישב תשי"ב, בראשית א' תשי"ד, שיחו"ק וארא תשל"ה. ראה גם שיחת פורים תשכ"ג, שיחה ד'. ועוד).

הרבי קיבל את דברי ר' איטשע, כי לצערנו "דער מצב איז דאך פארט אזוי" (המצב הרי בכל זאת כזה)! אכן לומדים ועוסקים "מ'קאכט זיך" בחסידות, באופן של "יודע את ריבונו", אבל המצב הרוחני הפנימי נראה לפעמים איך שנראה...

ידוע שאצל חסידים לדורותיהם, נזהרו בתכלית מכל שמץ של קליפת עמלק, עם כל הפירושים שבדבר, והדבר נגע להם בעצם הנפש.

יש לדעת, שעמלק מגיע גם לבוש באצטלה של קדושה "מיט א זיידענע זופיצע", וטוען - מתוך חוצפה ללא טעם - שרק פעם היה חסידים אמיתיים, פעם יכלו ללמוד חסידות כראוי, פעם יכלו להתפלל מתוך געשמאק, ולזכך את המידות הטבעים, "עמלק" מלשון "א מאל" - פעם, אבל היום ה"אור וחיות נפשנו" הלזה אינו שייך אלינו, במצבנו אנו.

עלינו לגרש את כל הספקות האלו לגמרי, ("ספק" בגימטריה "עמלק"), ולקלוט שהמקור לטענה ש"הימים הראשונים טובים מאלה", בהכרח אינה נובעת מצד הקדושה, אלא מעמלק הפועל לקרר ולצנן "אשר קרר", את החום והחמימות בקדושה.

"לא מחכמה שאלת זאת", יש לתקוע במחשבתו שהאמת הנצחית היא, שתורת החסידות ודרכיה רלוונטיים ושייכים בכל דור ודור, לכל אחד בכל מקום, ואין הדבר תלוי אלא בנו, לגלות זאת בפועל ממש.

עלינו מוטלת האחריות והציווי להיות "אנשי משה" דער רבינ'ס מענטשן, הלומדים חסידות, "יודע את ריבונו" אמיתי, ואינו מכוון ח"ו למרוד, אלא להפך נלחם ומבטל את קליפת - "א מאל" - עמלק, וחיים עם דבריהם של כל רבותינו נשיאינו לדורותיהם:

"טובה פעולה אחת מאלף אנחות. אלקינו חי ותורה ומצוות נצחיים המה, עזוב את האנחה ושקוד בעבודה בפועל, ויחנך האלוקים".

(לוח "היום יום", ח' אדר שני).

לחיים, לחיים ולברכה!

הפרש בין שאול לדוד:

ידוע אשר בזמן קיום ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית בליובאוויטש, היו בו זמנית גם כמה מחלקות וסניפים של הישיבה בערים אחרות, זעבין, שצדרין, הורודשיץ, ועוד.

מסופר, שפעם כאשר משפיע מאחד מסניפי הישיבה הגיע לאדמו"ר הרש"ב נ"ע, למסור דין וחשבון ממצב התלמידים הנמצאים תחת חינוכו ופיקוחו, אמר לו הרבי: מקומך לא משתווה בחינוכו למצב של ליובאוויטש, את התלמידים יש לבחון לא רק לפי מצבם בהווה, אלא איך יראו כאשר יהיו סבים.

המשפיע חשב שהבעיה נעוצה בתלמידים ובמקום, לכן אמר, אם כך אפשר להעביר את התלמידים ללמוד בעיירת ליובאוויטש, ענה לו הרבי: לא, הבעיה זה לא המקום, אלא המחנך...

(שיחת ליל סוכות תש"ה, אות ז', עמוד 39).

ולתוספת ביאור:

בהפטרה של שבת זכור מסופר, שהקב"ה ציווה לשאול המלך להרוג ולהחרים את עמלק, ולא להשאיר דבר: "עתה לך והכיתה את עמלק והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו, והמתה מאיש עד אישה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה, מגמל ועד חמור".

בפועל מה שקרה הוא ש"ויחמול שאול והעם על אגג ועל מיטב הצאן והבקר" ולא הרג אותם לגמרי. מיד צווה הקב"ה לשמואל הנביא ללכת להוכיחו על אי הציות.

כאשר שמואל הגיע, יצא אליו שאול המלך, ואמר בשמחה: "הקימותי את דבר השם!"

שאל אותו שמואל "ומה קול הצאן הזה באזני וקול הבקר אשר אנכי שמע?" איך זה מסתדר עם דברך "הקימותי את דבר השם"?

ושאול ענה, צודק, זה אכן לא לכתחילה, אבל מה אפשר לעשות "אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבוח לה' אלוקיך", וזה לא כל כך נורא.

אז הוכיחו שמואל באריכות כמה חמורים מעשיו, ולאחריו הודה שאול ואמר "חטאתי", אבל בקשת הסליחה והתשובה לא התקבלה, והעונש היה ש"קרע השם את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך", והמלוכה עברה לדוד המלך.

כאשר משווים את הסיפור למקום אחר, מתעוררת שאלה עצומה.

בשעה שאירע אצל דוד המלך המעשה עם בת שבע "שגיון לדוד", הרי יחד עם דברי הגמרא "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", הגיע נתן הנביא להוכיחו על חטאו.

ומיד לאחר ש"ויאמר דוד אל נתן חטאתי להשם!" הודיע לו "השם העביר חטאתך, לא תמות". וכך מחלו וסלחו לו על העניין. (שמואל ב', פרק י"ב, שבת נו, א).

מתעוררת השאלה העצומה, וכי משוא פנים יש לפניו חלילה?! אצל דוד המלך מחלו מיד, ואילו לשאול המלך גם אחרי תחנונים רבים לא סלחו, עד ש"קרע השם את ממלכות ישראל מעליך"?

חסידים היו חוזרים על ווארט עמוק (המבוסס על דברי בעל "העיקרים", מאמר ד', כ"ו), שאפשר ללמוד ממנו הוראה גדולה בעבודת השם.

[יחד עם ההבהרה שח"ו לתפוס ולפרש בשכלנו הדל, את דרכי המלכים דוד ושאול, משיחי השם, ובמקום גדולים אל תעמוד, וכפשוט].

כבר החליטו הראשונים כמלאכים זכותם יגן עלינו, אשר רפואת הנפש היא כרפואת הגוף.

כמו חולה בגשמיות, רק בידעו שהוא חולה, ויודע גם במה היא החולאת, אזי ילך לרופא, שידע איזו תרופה לתת לו, וכך יתרפא. אבל עד אשר לא יתבררו פרטי מקום החולי וסיבת המחלה, אי אפשר להתחיל ברפואתו.

זה ההפרש בדרכו של שאול לדוד.

ראשית כל, שאול המלך מודיע לשמואל הנביא "הקימותי את דבר השם", הכל בסדר במעשי, ואינו דורש תיקון!

איי, שומעים את קול "מיטב הצאן והבקר" היפך ציווי השם? שואל שמואל. אה, כן, זה לא כזה בעיה, מתרץ שאול, רצינו להקריב זאת וכו'.

כלומר, הנחת היסוד היא שאין חיסרון בעבודתו, ולא עוד אלא ש"הקימותי את דבר השם" בשלמות, וממילא לא מחזר לתקן מעשיו.

"אף על פי שהודה חטאו לשמואל שני פעמים ואמר "חטאתי", לא נתקבלה תשובתו כלל, וזה שבתחילה היה מכחיש החטא ולא היה מכיר שחטא".

אבל אצל דוד תנועה אחרת היתה עמו. מיד ברגע הראשון שהבין שנהג שלא כראוי, אמר "חטאתי".

דוד לא ניסה להצדיק את מעשיו וכדומה, ובודאי לא אמר "הקימותי את דבר השם", ממילא מיד "השם העביר חטאתך", ושב ורפא לו.

עצם הידיעה במה מתבטא החולי והחיסרון, היא כבר חצי רפואה, שתביא במשך הזמן גם את החצי השני של הרפואה, שיהי' בריא לגמרי, וכך ישוב מדרכו וחיה.

ההבדל בין דרכי שאול לדוד, מלמדנו שדבר חשוב מאוד בדרכי העבודה, היא לדעת ולהכיר לאשורו את מצבו הרוחני, ובמה חולה, וכך יכסוף וישתוקק להתרפאות מחליו. אסור לו לתת ל"אהבת עצמו" לכסות על כל פשעיו.

עצם הידיעה שיכול להתרפאות, והתקווה ובטחון גמור כי בעזרת השם יתברך יתרפא מחליו, היא חלק מעצם התרופה.

הדרך לתקן את מעשיו, מגיע על ידי שיושב בהתוועדות חסידית, בו ראשי המדברים תובעים מאת המסובים שיטיבו הנהגותיהם ודרכיהם .. כמו שהי' מאז ומקדם, אשר איש את רעהו הוכיחו באהבה ובחיבה גדולה.

"חסידים חיים באור האמת, יודעים איך צריך להיות, ומה עדיין אינו ראוי ונצרך לתיקון .. ידיעת המחלה היא חצי תרופה. מזה נובעת שמחת החסידים, היודעים באיזה אופן לרפואת המחלה".

(שיחת ש"פ חוקת ת"ש, אות ח"י, עמוד 148 ואילך. י"ט כסלו תש"ג, עמוד 18. לוח "היום יום", כ"ז אדר, י"ב סיון, ט"ז סיון, כ"ד תשרי. לקו"ש חלק ב', עמוד 371 ואילך. וראה ספר "אלה תולדות פרץ", פרק "עשה לך שרף", עמוד 414. ועוד).

לחיים, לחיים ולברכה!

ושים באזני הושע:

בהתוועדות של פעם, אחר אמירת לחיים הגונה, היו זקני החסידים מפרשים את הפסוק "זכור את אשר עשה לך עמלק". שעלינו לתת את הדגש על המילה "לך".

יש לדעת ולהחדיר בראש שזכרון ומלחמת עמלק, אינו סיפור היסטורי ישן מהעבר, או בעיה שרק מובאת במאמרים ושיחות.

אלא האמת הנצחית היא שה"מלחמה לה' בעמלק מדור דור", היא דבר שנוגע "לך" באופן אישי ופרטי, וממילא יש לעשות את כל התלוי בנו, להינצל מעמלק זה.

ומהי באמת העצה להיפטר מקליפת עמלק?

נאמר, "ויאמר ה' אל משה, כתוב זאת זכרון בספר, ושים באזני הושע, כי מחה אמחה את זכר עמלק, מתחת השמים" (בשלח, י"ז, י"ד).

שואלים כל המפרשים, מדוע במצות מחיית עמלק יש הדגשה מיוחדת, שלא מוצאים בשאר מצות התורה, שמשה רבינו עליו לומר זאת בעצמו באזני הושע, ולא מספיק לכתוב זאת זכרון בספר?

חסידים היו חוזרים ביאור נפלא בשם מורנו הבעש"ט נ"ע:

הדרך הישרה והנכונה להתעורר באמת בעבודת השם, ולהצליח לגבור על קרירות קליפת עמלק, אינה רק על ידי "כתוב זאת זכרון בספר", לימוד תורת החסידות מתוך הכתובים, אלא יש לנסוע למשה רבינו, לכל רבי בדורו, לשמוע ממנו ישירות, "ושים באזני הושע".

בכדי לגבור ולנצח את קליפת עמלק, נצטוו משה רבינו להשמיע את מאמר החסידות "כי מחה אמחה את זכר עמלק", ישירות מפיו לאזני תלמידו הושע.

ועל דרך זה חסידים בכל דור, עליהם לשמוע את הציווי לזכור את עמלק, ישירות מה"ממוצע המחבר" הרבי, ש"אתפשטותא דמשה" נמצא "בכל דרא ודרא".

מתעוררת השאלה הפשוטה. מילא בעת ההיא, בשנים הטובות, כאשר זכו לשמוע מפי רבינו "כי מחה אמחה זכר עמלק", שייך לגבור על קליפת עמלק.

אבל היום אחרי ג' תמוז, הרי יחד עם דברי הרבי הברורים, שבודאי "לא עזב ולא יעזוב צאן מרעיתו", ונמצא היום "יתיר מבחיוהי", הנה לפועל, אי אפשר היום לשמוע באוזנינו הגשמיות "באזני יהושע" את דבריו של הרבי באופן ישיר?

הנה באמת אין זה שאלה שהתחדשה היום, כבר קודמנו הרבי בעצמו, ש"האט דאס אויך באווארנט" (הבהיר גם זאת), בשיחת ש"פ בשלח, חמשה עשר בשבט, תשכ"ב.

הרבי חזר על תורה זו של הבעש"ט, והוסיף: מובא במכילתא, אשר משה רבינו אמר פרשה זו ליהושע קודם הסתלקותו, ואעפ"כ נאמר "ושים באזני יהושע" - מעלת השמיעה מרבו על הקריאה בספרים - להורות במיוחד שענין השמיעה מהרבי נוגע ושייך גם לאחר ההסתלקות.

מכאן מענה, ממשיך הרבי, לאלו הסבורים שלאחרי ההסתלקות הי' איזה שינוי ח"ו - שהרי ממאמר הבעש"ט, מוכח שענין השמיעה מהרבי נוגע גם לאחר ההסתלקות.

וזה על ידי הדברים "שים באזני יהושע" ששומע משלוחו, או שליח שלוחו וכו', של משה רבינו. ונמצא, שאפילו שמיעה ע"י שליח פועלת יותר מקריאה בספרים.

בשעתו חשבו החסידים שהכוונה, שהרבי שלנו - שראה את עצמו לא יותר מאשר שליחו של חמיו אדמו"ר הריי"צ נ"ע - רצה להדגיש: שגם חסיד שלא שמע מהרבי הקודם בעצמו, יכול לשמוע זאת משלוחו, ושליח שלוחו, והרי זה בדיוק כמו שמיעה מהרביים הקודמים.

אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו, כוונתו של הרבי היא, שגם כאשר חסיד רק ישמע באוזניו איך "שלוחו או שליח שלוחו" של משה רבינו, חוזר עניין ששמע בעצמו מהרבי, באופן של "רואה בעל השמועה עומד כנגדו", בוודאי יעזור להצית בקרבו את אור וחום ההתקשרות ועבודת ה', המסלק את הקרירות של קליפת עמלק כו', ויתעורר בחיות פנימית, והזזה עצמית.

(ולהעיר מדברי הקדמת המלקט, לספר "התניא". סה"מ תרפ"ז, עמוד רנ"ו. ופרש"י עה"פ "רצוננו לראות את מלכנו").

לחיים, לחיים ולברכה!

איך נצולים ממלחמת עמלק?

על הפסוק "וישמע יתרו.. את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל", אומר רש"י: מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

המשמעות הפשוטה בזה היא - שיתרו ראה את הניסים והנפלאות שאירעו לעם ישראל, וזה עורר אותו לצאת ממקומו במדין - שם הי' עובד כל עבודה זרה שבעולם - וללכת אחרי בני ישראל למדבר - להתגייר.

נשאלת השאלה, אם יתרו הגיע בגלל הניסים, הרי היו ריבוי ניסים כבר קודם לכן בעת יציאת מצרים, ועשרת המכות וכו', מדוע תפסו אותו דווקא שני הניסים של "קריעת ים סוף", ו"מלחמת עמלק"?

חסידים היו מפרשים את הפסוק כך:

ידוע אשר יתרו היה "משכיל" גדול בחסידות. כמו שכותב הרמב"ם (הל' ע"ז), שעובדי העבודה זרה בדורות הראשונים ידעו שהקב"ה הבורא, רק שלא צמצם עצמו בשביל להאיר ע"י השמש והירח. ובשביל לעבוד "כל" עבודה זרה שבעולם, צריך להכיר את כל סוגי עבודה זרה בעולם.

והרי ב"עולם" נכלל לא רק עולם הזה, אלא בעיקר כל העולמות העליונים, עשי'ה יצירה בריאה, וכו'; כך, יוצא שיתרו היו "משכיל" לא קטן בחסידות... והייתה לו ידיעה בכל הממוצעים שבכל העולמות, עד למעלה מעלה.

הרבי הרחיב פעם אודות כל הדרגות באלקות, וביאר, שבכולם יתרו היה בקי. אך, הטעות שלו נבעה מהעובדה הפשוטה שכל המדרגות הם רק אור ולא עצמות בעצמו, שאת זה לא יכול היה להשיג, לכן מצא בכולם עניין של שיתוף וממוצע - עבודה זרה.

(שיחת יתרו תשכ"ה, מוגה בלקו"ש חלק י"א, יתרו א'. מאמר "באתי לגני", ט"ז בשבט תשל"ח, מוגה. ועוד).

כלומר, שיתרו לא היה קטלא-קניא, אלא "משכיל" עצום בחסידות, וכבר עזב את העבודה זרה, (כידוע שלא נתנו לבנותיו לגשת לבאר כי "פרש מע"ז"), עד ביושבו בעירו מדין, כמסופר בתורה, שם ישב ועסק בלימוד ובמחקר אלקי.

והנה, יושב המשכיל הגדול, ואחרי כל ההעמקה והרחבה שיש לו בהשכלה ובהבנה בחסידות, היה בטוח שיכול להסתדר לבד בעולמו, ואינו זקוק כלל להתמסר להתקשר לרבי, משה רבינו.

אך לפתע אירע מול עיניו שני מאורעות דרמטיים "קריעת ים-סוף" ולאחר מכן מיד "מלחמת עמלק". וזה שינה לו את כל ההסתכלות.

יתרו רואה אשר למרות שהיה נס "קריעת ים-סוף", בו התגלה גילויים אלווקיים עצומים ביותר, עד שכל בני ישראל צעקו "זה קלי ואנוהו", ו"ראתה שפחה על הים - מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי" וכו', והגילוי האלוקי התפשט בכל העולם, עד אשר "נמוגו כל יושבי כנען". ולכאורה אין למעלה מזה, וודאי כעת כל העולם יבין שיש בעה"ב לבירה זו.

אבל לחרדתו, גילה יתרו שגם אחרי כל הגילויים הנעלים האלו יכול להגיע "עמלק", ובלי טיפת בושא הוא לוחם לקרר - "אשר קרר" - כל חלקה טובה, עד אשר מכבה ומחליש את הרגש אלוקי שהתעורר מהגילוי אלקות על הים.

אם כך, הבין יתרו, לא מספיק לשבת בבית להתעמק בלימוד החסידות. כי גילוי אלקות והשכלה גדולה באחדות השם כמו "קריעת ים-סוף", עדיין לא מספיק בשביל להינצל ממלחמת "עמלק".

היחיד שבכוחו שייך להכניע להינצל מקליפת עמלק, זה משה רבינו. ממילא יש צורך לבוא אחרי בני"י במדבר, כדי לקבל השפעה מהרבי, נשיא הדור, משה רבינו!

(ראה ספר "כתב סופר" בתחילת פרשת יתרו. ספר "אלה תולדות פרץ", פרק ל"ו).

כאשר לומדים או שומעים עניין בחסידות, מאמר, שיחה, סיפור חסידי, ניגון מעורר, התוועדות חסידים, אין זה מספיק להתפעל מהגילוי האלוקי המיוחד ולהישאר בזה. צריך איזה הזזה פנימית.

יש צורך והכרח שמיד אחרי ה"שמועה ששמע" אודות גילוי אלקות בקריעת ים-סוף, יהיה "ובא"! היינו, להיכנס לתוך העניין בצורה פנימית ואמיתית! וזה על ידי שיוצא ממקומו, ומפסיק לעשות כפי הרגילות שמתקבלת אצלו, ויצא למדבר לקבל את התורה ממשה רבינו, הרבי, ומתחיל לעשות כפי שמתקבל אצל הרבי, אזי העניין חודר לפנימיותו, "ובא"!

חיי היום יום צריכים להיות מושתתים על הרבי, לחשוב כל הזמן איך אפשר אויס-צו-פירן (למלאות) את הכוונה של הרבי.

זה המשמעות הפנימית במה ששמע יתרו, כאשר ראה שגם אחרי הגילויים של "קריעת ים-סוף" יכול בכל זאת להתרחש "מלחמת עמלק", המקרר כל חלקה טובה, מוכרחים להיות "ובא" צריך רבי שיפרנס את האמונה שתהיה בפנימיות ("בא"), זה ישפיע בצורה פנימית שלא לתת מקום לעמלק וכל כת דלהון ח"ו.

להיות א גאנצע "משכיל" (יתרו) זה דבר יפה, אך באם לא רוצים להצטנן ולהיות "עמלק", יש לבוא ולהתמסר לרבי.

לחיים, לחיים ולברכה!

פורים

פארברענגען פורים תש"כ - פתחי לי!

אחד המאמרים היסודיים והמפורסמים בתורה של הרבי, הוא המאמר הידוע "בלילה ההוא", שנאמר בהתוועדות חג הפורים, שנת תש"כ.

דברי המאמר עדיין מצלצלים באוזני החסידים עד עצם היום הזה, ובכיו של הרבי מעורר את הלב, ופותח את המוח לעבודת השם.

"בלילה ההוא" היה מאמרו הראשון של הרבי ששמעתי אחרי הבר-מצווה שלי, והדבר תפס אצלי חשיבות מיוחדת.

בכלל זוכר אני את המאמרים שהרבי אמר בתקופת הבר-מצווה שלי, בתש"כ. אותם מאמרים נחקקו אצלי לנצח, ולא בכדי, היה זה המשפיע ר' יואל כהן ע"ה, שהאיר לנו את המוח והלב, ונתן לנו את היסודות כדי שהמאמרים יעמידו אותנו על הרגליים, ויפתחו לנו צוהר להבין מה הרבי דורש מאיתנו בדור השביעי.

הסדר היה בכל יום ראשון אחרי פארברענגען של הרבי בשבת קודש ב-770, ר' יואל היה מגיע לכיתה, עושה לנו כעין 'מבחן' על המאמר החדש שהרבי אמר בשבת. וכך גם עשה לנו אחרי מאמר "בלילה ההוא" תש"כ, כאשר כל אחד מהתלמידים היה צריך לחזור בפניו קטע מהמאמר.

בכלל, בהתוועדויות של ימי הפורים היתה מורגשת הקירבה הגדולה של הרבי לחסידים, ובהן גילה הרבה עניינים פנימיים.

הסיבה לכך הייתה בנוסף לכך שהרבי היה לוקח הרבה "משקה", היה גם נוכחים בהתוועדות בעיקר קהל החסידים, "משפחה ומשפחה",

[כמו שהרבי כתב לר' הלל דוד קרינסקי שיחי, לפני פורים תשמ"ו, שלא לעשות שידור מההתוועדות: "לא. כי הרי לא היתה כזאת (בפורים "משפחה ומשפחה")"].

אנשים מבחוץ כמעט ולא הגיעו, והיו עסוקים זה ב"משתה ושמחה", וזה בחלוקת צדקה, ולא היה להם פנאי לבוא להתוועדות בליובאוויטש.

כך שהיה זייער היימישער פארברענגענ'ס, והרבי גילה הרבה עניינים פנימיים ועצמיים, כך היה גם בהתוועדות פורים תש"כ.

*

המאמר שאמר הרבי התחיל כרגיל, "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", ולאט לאט לבש קולו של הרבי נימה עמוקה של תחינה והתרגשות:

"וזה כללות המשך הפסוקים, "אני ישנה וליבי ער", אני ישנה בגלותא. אבל מצד זה שאצל כל יהודי נקודת היהדות בתוקפה ובשלימותה, לכן "וליבי ער", היינו "צור לבבי וחלקי אלוקים", לבם של ישראל, זהו "מלכו של עולם", ועד שה"ליבי ער" פועל ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל". שזה בכללות העבודה של מסירת נפש.

ומבאר בזה, שלמרות ש"אני ישנה" בכל זאת "וליבי ער". ומה זה פועל? ש"קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי", ישנו "דודי" לשון אהבה, היינו שמתגלה האהבה רבה של העצם למעלה, עצמות אור אין סוף ב"ה, לעצם הנשמה כאן למטה.

לכן מבלי הבט שחטא, פגם ועבר את הדרך, וחסר כל המדרגות והעניינים, שאין אצלו כל המדרגות של "תמתי", ואפילו לא "יונתי", לא "רעיתי", ואפילו "אחותי" גם לא נמצא, (כפי שיתבאר לקמן המדרגות שבזה).

בכל זאת דודי דופק וצועק ["קלאפט און ער שרייט!"]: "פתחי לי!"

ומדוע צועק זאת? מצד האהבה העצמית שלמעלה, "אהבתי אתכם אמר הוי", עד שאע"פ ש"הלא אח עשו ליעקב", אפילו שלכאורה יכול להיות מעמד ומצב שכביכול יעקב ועשו משתווים זה לזה בהנהגתם, בכל זאת "ואוהב את יעקב, ואת עשו שנאתי".

וזהו שהקב"ה, ה"קול דודי דופק" מתחנן "פתחי לי!" עד כאן לשון המאמר.

זהו הנקודה העצמית והעיקרית במאמר, זוהי הבקשה והתחינה אשר "קול דודי דופק" לכל יהודי, וצועק "פתחי לי"! עפעס א קער טאן זיך (איזושהי תנועה), לפחות א האר'לע הזזה. להראות איזושהי תנועה מצד המטה שרוצים לקבל, ומוכנים לעשות איזה שינוי לשם כך.

איי, ישאל עצמו בחור, האם אני שייך לשינוי פנימי ואמיתי, כדי לפעול בעצמי "פתחי לי"? על כך המשיך הרבי במאמר, שגם איזה תנועה כלשהי, אבל משהו פנימי, שבזה מונח, מספיקה כדי לבטא את תנועת ה"פתחי לי", שמגלה מלמעלה את ה"פתחו של אולם".

"ואיתא על זה במדרש "פתחו לי פתח כחודה של מחט, ואני אפתח לכם פתח, כפתחו של אולם", למרות שיש בזה כמה גרסאות, ולפעמים מובא הלשון "כחררה של מחט", החור שבמחט, אבל בחסידות מובא הלשון "כחודה של מחט" השפיץ של המחט.

וההבדל ביניהם הוא: "חררה" זה המקום בו עובר החוט, ממילא אף מקום קטן ככל שלא יהיה, עדיין תופס הוא איזה שטח. משא"כ "חודה" של מחט, זה בלי שטח, זה שפיץ שרק נהיה דק יותר ויותר, עד שנשאר רק הנקודה שאין אחריה אלא אפס.

וב"עבודה" זהו העניין "מסירות נפש" שאין בזה שום שטח התרחבות. כי למסירת נפש אין ביאור והסבר ונתינת מקום באיזה ענין שיהיה, לא ביאור והסבר בשכל שבמוח, ואפילו לא במידות שבלב, אלא, זהו נקודה בעלמא בלי שום אורך רוחב ועומק.

ובכוח המס"נ עושה חור, על ידי ה"חודה של מחט", ואיפה? "במחיצה של ברזל שמפסיקה בין ישראל לאביהם שבשמים", וזו פעולת ה"פתחי לי", שדרכו הקב"ה פותח ליהודי "כפתחו של אולם".

ואיך מגיעים ל"פתחו של אולם"? זה על ידי שיהודי פועל בעצמו תחילה מסירות נפש, שמוסר ונותן עצמו לגמרי בלי התפשטות, אבל בנקודה הזאת מונח העצם שלו לגמרי, כולל התפשטות". עד כאן.

כך המשיך הרבי, והרחיב במאמר כאשר בהמשך גם פורץ בבכי קורע לב, עד היכן מגיע כוחו של "דודי שלח ידו מן החור" כאשר יהודי פועל בעצמו תחילה תנועה של "פתחי לי".

הרבי היה נוהג לחלק בעצמו לקהל עוגת "לעקאח" בערב יוהכ"פ; (וביום הושענא-רבה למי שלא הספיק לקבל). טעם מנהג החלוקה היא, שאם נגזר על אדם שיזדקק במשך השנה לבקש מתנת בשר ודם, שיצא בזה ידי חובתו. לכן, לא מספיק לקבל "לעקאח", אלא צריך 'לבקש', או לפחות להושיט את היד.

אני זוכר, כשהיינו ילדים קטנים, עברנו לפני הרבי בערב יוהכ"פ, ולא ידעתי למה לצפות, כך, שלא הושטתי את ידי.

שאל אותי הרבי: "וואס ווילסטו" (מה רצונך)? אמרתי, רבי, אני רוצה "לעקאח", ואז הרבי נתן לי פרוסה במאור פנים.

עלינו לדעת שיש רבי שמוכן ומזומן להעניק ולהשפיע, מתוך אהבה "דודי", אך מבקש ומתחנן מאיתנו שרק נרצה קצת באמת לקבל, "פתחי לי"! שיהיה איזה תנועה אמיתית של רצון, ואזי הרבי יעניק עוד ועוד, וישפיע עד בלי די.

הרבי "שלח ידו מן החור", ולא מתפעל מכל בעלי הטענות למעלה ולמטה ה"מיימינים והמשמאילים", ורוצה וממתין להשפיע לנו. אך מבקש: "פתחי לי", א האר'לע הזזה, איזו תנועה פון א קער טאן זיך (- לזעזע ולנער את עצמך), שתיראה תנועת חיים, שתעשה משהו מצדך.

בשיחת פורים תשכ"ג בוכה הרבי (קטעי הבכי מסומן ...):

"קול דודי דופק... פתחי לי גו' שראשי נמלא טל קווצותי... רסיסי... לילה... הקב"ה... לא יכול... לסבול יותר את ליל הגלות... ודופק בדלתו של כל אחד מישראל... ומתחנן... לכל-הפחות "פתחי לי"; לא צריך להפיל קירות ולשבור דלתות, אלא כדאיתא במדרש שדי בכך ש"פתחו לי כחודה של מחט"...

ואז אומר הקב"ה "כי קרובה ישועתי לבוא"... שהקב"ה "שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה"... יוכל להיכנס להמקדש שיבנה יהודי... עי"ז שיפתח עכ"פ פתח כחודה של מחט...

טייערע בחורים'לך, הרבי מתחנן אלינו: "פתחי לי!"

לחיים, לחיים ולברכה!

יש לנו שענקער!

לתוספות הרחבה: היה זה לילה אחד בתחילת שנות הכ"פים הנפלאים, שהזכרונות מאז תמיד ספוגים ברגש חסידי חם ומרומם. המשפיע שלנו ר' יואל כהן ע"ה אסף מהכיתה ב"בדפורד" כמה בחורים, ר' לייבל שפירא שיחי, ר' אברהם אלטיין שיחי, אותי, ועוד כמה בחורים, ואמר שברצונו להתוועד איתנו.

ר' יואל הביא שלושה בקבוקי משקה, ואיתם ישבנו כל הלילה.

כזכור, לפני "תקנת המשקה", (שנקבעה בשבת פרשת שמיני תשכ"ג), היה נהוג שלקראת סוף ליל התוועדות הבקבוקים היו ריקים ממשקה, והמוח והלב התמלאו בחיות חסידית פנימית. (בכלל, לכמה מהוריי התלמידים היו תלונות על המשפיע ר' יואל, על כך שבניהם חוזרים שיכורים הביתה אחרי התוועדות איתנו... ואכמ"ל).

כל הלילה נסב דיבורו של המשפיע סביב נקודה אחת:

הניגון (רנ"ב ב"ספר הניגונים" ג') "וואס זאל מען זארגן, וואס וועט זיין מארגן, אז דער שענקער וועט אונז בארגען" (מדוע לדאוג, מה יהיה מחר, כאשר המוזג - הנותן, מלווה), איי איי...

עלינו לדעת "אז מיר האבן א שענקער", החדיר בנו ר' יואל, שיש לנו מוזג הנותן, יש רבי בעולם! שהוא משפיע ומעניק לכל אחד די מחסורו אשר יחסר לו. הרבי משפיע חיות ואלקות, שופך חסידות ונגלה, ומורה דרך בעבודת ה', מעניק רוחניות ונותן גשמיות. מוזג ומוזג ללא הגבלות, "און וואס זאל מען זארגן?"

"אשרינו מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתינו", רבי, רבי, ר-ב-י... "מיר האבן א שענקער" הייתה הנקודה במשך כל אותה התוועדות לילית, בין כמה אנשים ושלושה בקבוקי המשקה.

יש גם המשך לניגון:

"עס מעג דאך זיין בראנפן אדער וויין, נעמען מיר א קעלשיק אריין", (מה זה משנה, אם זה 'משקה' - ליקר, או יין, ניקח כוסית ונכניס פנימה).

אבל חלק זה אינו נוגע, קבע ר' יואל, זה שייך לסוג חסידי "נעוועל", להם חשוב "בראנפן אדער וויין", דברים מקיפים לפי ערך הפנימיות. אבל אנו חסידי חב"ד צריכים להתמקד בעיקר והעצם - בעובדה שיש לנו רבי המוזג.

[ידוע שחסידי נעוועל לדורותיהם היו אנשים יותר לבביים ושמחים, וממילא שמו דגש גדול והתמקדו גם על "אור המקיף" וה"ארום" של חסידות, כך שהי' "קאך" וחיות מיוחד בהתוועדויות בסגנון "עס מעג דאך זיין בראנפן אדער וויין, נעמען מיר א קעלשיק אריין...".

(וראה בארוכה בספר "אלה תולדות פרץ", פרק א', "הללוהו בנבל - הללוהו בנעוועל"), ואכמ"ל].

על כך ר' יואל ישב והתוועד כל אותו הלילה, שעלינו רק להחזיר בראש, שיש רבי בעולם! יש בעל-הבית לתורת החסידות והדרכותיה! העולם אינו ג'ונגל ואינו הפקר - יש רבי וואס ער איז דער שענקער.

אך, זה לא מספיק: צריכים לעשות כלים, ולהיות בתנועה של מקבל, "פתחי לי", כדי לקבל שפע מה'שענקער', מהרבי.

בתחילת מסכת שבת אומרת המשנה, "פשט העני את ידו", ורק אז שייך שיהיה "ונתן בעל-הבית לתוכו". אי אפשר לקבל מהמשפיע מבלי שיהיה את הרצון לכך מהמקבל. רק כאשר ישנה איזו תנועה של "פתחי לי", אזי "דודי שלח ידו מן החור", ויש אפשרות "אז דער שענקער וועט אונז בארגען", איי איי...

יש צורך בהתמסרות פנימית לרבי, ולפתוח את הכלים, לרצות ולעשות משהו על מנת לקבל השפע. ואזי הרבי, "דער שענקער", יתן וימזוג לנו בלי גבול.

אשרינו מה טוב חלקנו, שיש לנו "שענקער" שמוזג ומשפיע חיות ואלקות לנשמות ישראל, שוטה יהי' זה שילך להתעסק בדברים אחרים, שוליים, ולא ירוץ לתפוס את ההשפעה בשתי ידיים. איך אפשר ללכת לעסוק בדברים של מה בכך, במקום לשבת וללמוד מאמר או שיחה של הרבי, ולקלוט פנימה את האור וחיות האלוקית.

צריכה להיות תנועה של "פתחי לי", "פשט העני את ידו", לפתוח את המוח והלב ולהיות כלים ראויים לקבל, ואזי בוודאי "ונתן בעה"ב לתוכו" הרבי דער שענקער ימזוג, וימזוג עד בלי די.

"וואס זאל מען זארגן, וואס וועט זיין מארגן, אז דער שענקער וועט אונז בארגען" (מדוע לדאוג, מה יהיה מחר, כאשר המוזג - הנותן, מלווה), איי איי...

לחיים, לחיים ולברכה!

"כופר בכל עבודה זרה שבעולם!"

בעיר וורשה אשר בפולין, גר א ליובאוויטשער גביר, חסיד של אדמו"ר המהר"ש נ"ע, וחסיד קרוב מאוד לאדמו"ר הרש"ב נ"ע, בשם ר' יוסף יוזיק הורבוויץ (גורעוויטש), הידוע בכינוי ר' ייזשע ווארשעווער ע"ה. ולו היו כמה חתנים מפורסמים שהיו את יסוד קהילת חב"ד בוורשה.

(ראה אודותיו שיחת ג' תמוז תש"א, עמוד 136, י"ג תמוז תשכ"ב. ועוד).

הראשון שבהם היה החסיד ר' שרגא פייביש זלמנוב הי"ד, שהגיע ללמוד בליובאוויטש כבר בקיץ של שנת תרנ"ו, עוד לפני התייסדות ישיבת "תומכי תמימים" יצ"ו.

השני היה החסיד ר' לייבל (יהודה לייב בן ר' בענטשע) ראסקין ע"ה, אשר שימש כחזן ובעל תפילה אצל אדמו"ר הרי"צ נ"ע, והיתה לו הזכות לארח את רבותינו נשיאינו, בשהותם בעיר וורשה.

בחודש שבט תרע"ה, נפטר ר' ייזשע, ונפל ויכוח באיזו צורה יש לחלק את הירושה הגדולה, שהייתה שווה ריבוי כסף וזהב. (למרות שלפני פטירתו ירד קצת מנכסיו, עדיין היה מדובר על סכום כסף מכובד).

מכיון שהיה קשה לבוא אל עמק השווה, התכנסו כמה גדולי רבני חב"ד לעיירה ליובאוויטש, כדי להיכנס להיכל קודשו של אדמו"ר הרש"ב, להתייעץ עמו, על מנת להכריע כדת מה לעשות, ואיך לחלק את הירושה הגדולה.

בדיוק בזמן שהמתינו להיכנס לחדר הרבי, התקיימה התוועדות סוערת בישיבה בליובאוויטש עם המשפיע ר' שילם קוראטין ע"ה שהתוועד בכל עוז ותעצומות, "ויקרא שם בשם הוי' א-ל עולם", והם ישבו להקשיב.

(בהמשך גם התקיימה לכבודם התוועדות מיוחדת מטעם הישיבה, ראה בארוכה ספר "זכרון לבני ישראל" פרק י', עמוד מ"ט).

היה שם בדיוק איזה בחור, שהיה ניכר עליו איזה משיכה אחר הנחות העולם, עד שנוצרו אצלו קצת ספקות באמונה רח"ל, ור' שילם תבע ממנו בחזקה שיזרוק את כל המחשבות זרות שלו, ויחדיר לעצמו בראש ש"אין עוד מלבדו", ואין עולם כלל.

יש להניח על הצד את המחשבות אודות "תכלית", הכל הבל ורעות רוח בלבד, מעשי עולם הזה קשים ורעים, זה אין ואפס ממש.

מרדכי הצדיק נקרא "היהודי" על שם ש"כופר בכל עבודה זרה שבעולם", וממילא מודה בכל התורה כולה, המשיך המשפיע ר' שילם, מרדכי היהודי "לא יכרע ולא ישתחוה", בפני שום סוגי המן'ס למיניהם, מכוח אמונתו ובטחונו הגמור בהשם

יתברך. "ולא קם ולא זע ממנו", הוא בז בתכלית לענייני גשמיות וחומריות, והם לא תפסו אצלו מקום כלל.

(ראה שיחת חג הפורים תש"א, לקו"ד חלק ג', ליקוט כ"א).

מה זה "כופר בכל עבודה זרה שבעולם"? לא מוזהרים רק אודות שלילת עבודות אלילים ח"ו, אלא כל עניין שבעולם ש"זר" לעבודת השם, נחשב עבודה זרה, ויש לזלזל בזה בתכלית.

יתכן שאצל מישהו אחר נחשבת עבודה זו למצוה גדולה, אבל כאשר נדרש ממנו לעסוק במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, ואינו עושה זאת, אלא עוסק בעבודה שהיא זרה לו - אין זה "הקימותי את דבר ה'", אלא ההיפך הגמור.

(ראה שיחת פורים תשי"ט, לקו"ש חלק ג', עמוד 915. ועוד).

[בכלל הרבי היה מרחיב רבות במאמר רז"ל ש"כופר בכל עבודה זרה שבעולם", בהתוועדות פורים במהלך השנים].

כאשר המשלחת הנכבדה של זקני החסידים נכנסה לבסוף לרבי הרש"ב, לדון אודות הירושה, היה ניכר אשר למרות שעל פי דרכי-הטבע "אדם בהול על ממונו", האיר אצלם בגלוי איך ע"פ דרכי-החסידות "לא יכרע ולא ישתחוה" לכל ענייני גשמיות, כולל הכסף "היקום אשר ברגליהם".

חסידים חיים בעולם אחר, גם אם בפועל יש דיון על סכומי כסף גדולים, התנועה ש"לא יכרע ולא ישתחוה", פועלת ומחדדת את ההרגשה להיות "כופרים בכל עבודה זרה שבעולם", המבטלת את הלהט והחיות בהתעסקות בענייני גשמיות, ומשקיעה אותם בענייני אלקות. כך שהמשיכה אחרי ענייני עולם הזה - "זרים" לחלוטין להולך בדרכי החסידות והדרכותיה.

חסידות מגלה שכל העולם כולו הוא הבל הבלים, אין ואפס ממש, ומחדדת את ההכרה הבהירה ש"אין עוד מלבדו"!

חסידים ממולאים וחדורים לחלוטין ("דורכגענומען און דורכגעדרונגען") בעניינים אודותם מדברים בהתוועדות, וחיים כך בפשיטות שכל העולם הוא אין ואפס ממש, ואין עוד מלבדו, ורק "ביטול הולך" למלאות את הכוונה העליונה לעשות לו ית' דירה זו בתחתונים!

לחיים, לחיים ולברכה!

יש קונה עולמו בשעה אחת!

כולם מכירים את התוועדות חג הפורים תשט"ו, בה הציע הרבי שע"פ המנהג באמריקה שמעמידים כל ענין להצבעה, לכן:

אלה שמסכימים לקבל על עצמם שהקב"ה יתן להם עשירות בהפלגה, ולא אכפת להם שיצטרכו להתייגע במלחמה עם היצה"ר שלא יכשיל אותם - יגביהו את ידם הימנית בלבב שלם.

לפועל רק אחדים מקהל החסידים במקום, ניצלו את ההזדמנות הנדירה, והרימו את ידיהם לקבל הברכה, ואכן זכו בעשירות מופלגת.

מה שמעניין, שלא רבים הם המכירים את מאחורי הקלעים, שקדמה להצעה מיוחדת זו של הרבי, ומעשה שהיה כך היה:

היה יהודי חסידי, בעל כשרון גדול עם חושים נפלאים, בכתיבה וניגון, "א געראטענער מענטש" (אדם מבורך), ומוכתר בכל מידה טובה. הרבי ביקש ממנו שיעסוק ויעבוד ב"מרכז לעניני חינוך", המל"ח, וישקיע את כשרונותיו הברוכים להרחיב את מפעל הפצת מעיינות היהדות והחסידות חוצה.

אך דא עקא, אשתו שהגיעה ממשפחה עשירה, קיוותה שבעלה ינצל את הכשרונות שהתברך בהם לעסקים מוצלחים, כדי שיוכלו לחיות בהרחבה כפי שהורגלה.

ולאידך, השכר עבור עבודה ב"מרכז" עמד על ארבעה דולרים לשעה בלבד, והמזכיר הרב חמ"א חדקוב ע"ה, לא היה מוכן להעלות את הסכום. ממילא, אשתו של אותו יהודי, לא התרצתה לכך שבעלה יעבוד במל"ח, למרות רצונו הקדוש של הרבי.

כך התגלגל הסיפור, והגיעה התוועדות פורים תשט"ו, בה הרבי הציע שכל מי שמוכן לקחת על עצמו את ניסיון העשירות, יגביהו את ידו הימנית בלבב שלם.

הרבי קיווה, שהחסיד דידן יקבל עשירות כברכה מן שמיא, כפי רצון אשתו, וכך יוכל להתפנות לעיסוק ועבודה בעניניו של הרבי, ב"מרכז".

אבל היהודי היה כאמור באמת א חסידישער איד, ולבקש או אפילו לחשוב באמצע התוועדות של הרבי אודות עניינים גשמיים, היה מופרך לגמרי בעיניו, כך שלא הרים את ידו.

(להעיר מלקו"ד כ"ג, ליל אחרון של פסח תש"ג, אות פ"ז. ועוד).

לרבי לא הייתה קורת רוח מזה, בלשון המעטה, והתבטא: לאחרי כן באים ("מ'קומט צו-לויפן") ומתאוננים היתכן שענין פלוני אינו באופן כך וכך וכו'; ואילו כשמגיע "עת רצון" - פראוועט מען חב"ד'צקע שטותים.

ואח"כ הוסיף ואמר: בכל הענינים של מסחר - מכניסים את עצמם אפילו על הספק וספק ספיקא; ואילו עתה, כשנמצאים יותר ממנין של יהודים, בלי עין הרע, ועומדים ב"עת רצון", ומה גם שה"באלעבאסטע" (הנשים) נמצאות בריחוק מקום, כך ששאלת הפרנסה אינה מבלבלת כל כך, ובמילא "כאפט מען זיך אמאל ארויס" עם רעיון הקשור אך ורק עם הקב"ה בעצמו...

הנה רק בגלל שאין זה לפי כבודו להגביה את ידו, כדאי לו לקחת סיכון שלא להגביה את ידו, ולהחמיץ את ההזדמנות, אך ורק כדי שיחשב "בעל מוחין"... ובכן, מה יכולני עוד לעשות, סיים הרבי, בהבעת אכזבה.

הרמז אודות האשה שמציקה אודות פרנסה היה ברור, הרבי רצה לשחרר את אותו יהודי במיוחד (ואחרים) מהקשיים והרצון להשיג עשירות, כדי שיוכל להתמסר לענינו של הרבי.

לצערן של הרבי, אותו חסיד, ושכמותו, פספסו את העת רצון. במקום שהרבי ישחררם מעול הפרנסה, ויוכלו להתמסר לעבודת הכלל, העדיפו להיחשב בעלי מוחין דגדלות, באותם רגעים, ולהישאר עם שק הבעיות, להמשך. ורק אחדים בלבד זכו בזה, והתעשרו.

אחרית דבר היה, שאותו יהודי במשך כל חייו, לא הצליח להשיג כסף בשום דבר בו שלח ידו, כדברי המשנה "לא לחכמים לחם". ואדרבא, כל סכום שלוה, הפסיד אותו. עד שבהמשך גם נאלץ לעזוב את ניו יורק, בגלל מצבו הכספי, ולרבי היה צער גדול מהעניין.

הייתה עוד הזדמנות נוספת שהרבי ניסה לברכו בעשירות, וגם בזה פספס את השעה. היה זה ביום רגיל כאשר המזכיר ר' חמ"א חדקוב ע"ה קרא לו, וביקש שיתן סכום גדול שלא בהישג ידו, עבור איזה עניין של צדקה.

היהודי ענה שצריך להימלך באשתו האם הדבר שייך, למשכן את ביתו, כדי להשיג הלוואה, עבור השגת סכום כסף גדול כזה.

אשתו דווקא הבינה מיד שהבקשה אינה מגיעה מחלל ריק, ונובעת ישירות מהרבי, ואמרה שבודאי עליו מיד למסור הכסף לצדקה, ללא שהות כלל.

אבל עד שחזר למזכיר, ואמר שמוכן לשלם, נאמר לו שאיחר את המועד, ואיבד את ההזדמנות.

הרבי רצה להשפיע עליו שפע של כסף, ולפתוח לו צינורות חדשים, והוא שוב איבד בידיו את שעת הכושר והעת רצון.

אצל הרבי ראו כמה פעמים, במקרים שונים, שכאשר האדם לא נענה מיד, איבד הזכות לתמיד.

יש קונה עולמו בשעה אחת, ויש מפסידו בשעה אחת. חסידים הם פיקחים, ואינם מאבדים את מה שנותנים להם, הרבי משפיע חיות ואלקות, רוחניות וגשמיות, עלינו רק לעשות כלים רחבים, ולתפוס זאת בשתי ידיים.

(ולהעיר משיחת ש"פ שמיני תשח"י, שכאשר תלמידי האריז"ל הלכו להתייעץ עם האישה, ולא צייתו מיד לדברי רבם האריז"ל, איבדו את ההזדמנות הנדירה. וראה גם סיפור על אדמו"ר הזקן וכו', ב"הקדמת העורך" לרמב"ם הוצאת "חזק".

וכן ידוע הסיפור מעין זה עם אדמו"ר הריי"צ נ"ע, שהרבי סיפרו ריבוי פעמים. ראה לדוגמא שיחת פורים תשמ"ז, שיחה ב'. לקו"ש חלק כ"ז עמוד 105. ועוד).

לחיים, לחיים ולברכה!

כל היום - "בין" ברוך לארור!?

שבת פרשת מקץ, "זאת חנוכה", שנת תשי"ג, התקיימה התוועדות סוערת ביותר בזאל הקטן, כל מי שהיה שם, קטן כגדול, לא ישכח זאת לעד.

הרבי דיבר עניין מ"דרך חיים" של אדמו"ר האמצעי נ"ע, ברגש רב, ובבכי ודמעות, דבר שגרם התרגשות וחרדה גדולה בקהל שהצטופף במקום.

(חלקו הודפס בלקו"ש חלק א' יתרו, עמוד 149. וראה תשורה על ר' שלום פלדמן ע"ה, עמוד 17, ואילך).

"היתה לי דמעותי לחם יומם ולילה": יהודי הוא ממורמר כל כך ("ער איז אזויפיל פארביטערט") עד שהדמעות הם במקום הלחם, כידוע שמרירות פועלת שלא מרגישים רעבון. וממה נובעת המרירות? על זה ממשך בפסוק - "באמור אלי", טוענים ותובעים מלמעלה: "כל היום אי' אלוקיך".

"אלוקיך" פירושו - כוחך וחיותך.. ודבר זה תובעים ממנו: "כל היום אי' אלוקיך"!? ההרגש של "אנכי הוי' אלקיך" - היכן הוא אצלך במשך כל היום!?

מה שמרגיש את ה"אלוקיך" בשעת התפילה והלימוד, או בשעת התוועדות - אין זה מספיק.. ממנו תובעים, שבמשך "כל היום" - בשעה שאוכל, בשעה ששותה, בשעה שעוסק במסחרו, ובשעה שמדבר עם בני-אדם - יהי' אצלו ההרגש ד"אלוקיך", כפי שהוא בעצמו הבין והרגיש ("דערהערט") בשעת התפילה ובשעת הלימוד.

אמנם, ההנהגה בפועל היא - שלאחרי התפילה אומר ("ער זאגט אפ") את השיעור תהילים, השיעור חומש, ושורות אחדות תניא, ויותר מזה לא ניכר עליו מאומה.

בעת האכילה - בורר לו חלק יפה, ואם חסר מלח במאכל - מוסיף מלח, מבלי שיהי' ניכר עליו רישומה של התפילה. וכאן הרבי צעק: "א בהמה האט ליב זאלץ" [בהמה אוהבת מלח]...

אני זוכר בתור ילד קטן שהצעקה הזאת השפיעה אלי, למשך זמן לא לאכול מלח...

הוא אמנם "עושה טובה" ומברך ברכה ראשונה ואחרונה, אבל מלבד זה, לא ניכר חילוק בינו לבין מי שאינו חסיד (אשר שניהם מברכים), ויתירה מזה - בינו לבין אינו-יהודי, להבדיל, "ומותר האדם מן הבהמה אין", שהנהגתו היא באופן שעושה כל מה שחפץ, כמו בהמת בר ("א נאוואטנע בהמה") שאין עליה בעה"ב.

ולאחרי כל זה - יש לו טענות למה אין לו געשמאק (תענוג) בתפלה, למה לימוד התורה הוא באופן שאינו מכוון הלכה לאמיתתה, למה יש לו ריבוי קושיות ללא תירוצים, ואם יש לו מקבלים - למה אינו מצליח לפעול עליהם.

היה שיחה חריפה ביותר, תוך דרישה פנימית בלתי מתפשרת.

(להעיר עוד אודות מלח כתוספת טעם באוכל: משיחת ליל ערב ר"ה, תש"מ, שיחה ב'. וראה גם לקו"ש חלק י', שיחה ל"ט כסלו, עמוד 106. שיחת יו"ד שבט תשכ"ו, שיחה א'. לקו"ש חלק ו' עמוד 233. שיחת ש"פ נצו"י תשד"מ, שיחה ה'. ועוד).

המסר של הרבי, צריך להדהד אצל כולנו, "כל היום איה אלוקיך"! צריך להיות ניכר עלינו ש"אלקות" הוא חיינו ואורך ימינו, בכל עת ובכל שעה, וזה אמור לחדור לכל פרט בחיי היום יום.

לא לעמוד "בין המשפתיים", ולהיות קצת מזה וקצת מה, אלא כל היום כולו יש לחיות עם אלוקיך - כוחך וחיותך.

לאידך גיסא, הדבר הגרוע ביותר הוא להיות בתנועה של "פוסחים על שתי הסעיפים".

(ראה לקו"ש חלק א', תשא, עמוד 183).

כך גם היו מפרשים אצל זקני החסידים את הציווי בחג הפורים "חייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי".

שיש לבטל את ה"בין", את זה שעומד באמצע, ופוסח על שני הסעיפים - ברצונו גם מרדכי וגם המן, הוא מנסה להנות משני הדברים ולכרוך אותם יחדיו.

מלחמת עמלק באה לידי ביטוי שמבטל את ה"בין", את היהודי שעומד באמצע בין שני העולמות.

יש להחדיר בעצמנו את ההכרה ש"אם הוי' הוא האלוקים - לכו אחריו" עד הסוף, ואם ח"ו הבעל לכו אחריו. לעמוד באמצע "בין", ולנסות להנות משני העולמות גרוע מכל.

זה לימוד גדול בעבודה: צריך לבטל את התנועה שאפשרי להנות מ"ברוך מרדכי", יחד עם "ארור המן", אלא "כל היום" לחיות עם "אלוקיך".

מימי חג הפורים יש לשאוב את הכוחות לבטל את ה"בין", זה שעת הכושר להוריד את השאלה מלמעלה "כל היום - איה אלוקיך", ולהתחיל לחיות כל היום כולו כ"גוי אחד בארץ", היינו שגם בעניני הארץ לא יפרדו מ"אחד" האמת.

לחיים, לחיים ולברכה!

חודש ניסן

"החדש הזה לכם":

הגמרא (שבת קמז:) מספרת על התנא הקדוש רבי אלעזר בן ערך שהגיע למדינה בו היו תנאים גשמיים טובים "חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת", מקום שינה משובח, ונהרותיה טובים, ועוד כהנה מעדנים.

ר' אלעזר נמשך אחרי היין והרחצה, והתוצאה היתה שנעקר תלמודו ושכחו. עד כדי שכאשר רצה לקרוא בתורה את הפסוק "החודש הזה לכם" אמר בטעות "החרש היה לבם".

נשאלת השאלה: ישנם הרבה פסוקים אחרים בתורה, מדוע מדגישים שטעה דווקא בפסוק זה? ועוד, התורה הקדושה לא תספר סתם בגנותו של תנא קדוש ללא תועלת, ובוודאי טמון בזה הוראה מיוחדת בעבודת ה'.

פעם בדרשה לפני הקהל, ביאר אביו של הרבי, הגה"ח וכו' הרב לוי יצחק שניאורסאהן ע"ה: כולנו צריכים להיזהר לא לחזור על אותה טעות. עלינו לגלות בעצמנו את התנועה של "החודש הזה לכם", ולדחות את ההרגשה של "החרש היה לבם".

כאשר יהודי מונח בעניני קדושה, לומד תורה, ומקיים מצוות מתוך מסירה ונתינה לאלקות, אזי מרגיש שאלקות היא בבחינת "החודש הזה לכם".

"החודש", בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ממש.

תורה ומצוות לא יהיו בעיניו כדיוטגמא ישנה שאין אדם מחשיבה, אלא כחדשה שהכל רצים לקראתה, יש לעקור לגמרי את הטענה ש"אלוקיכם ישן הוא" ח"ו, ולהכניס במקומו את ההכרה אשר אלוקינו חי, תורה ומצוות נצחים המה, הם רלוונטיים ונוגעים לנו כהיום הזה, ועלינו לעורר בעצמנו חיות והתחדשות בעבודת השם, "בכל יום יהיו בעיניך 'חדשים', כאילו בו ביום נצטוית עליהם".

"הזה", הדבר ברור ומחושי אצלנו.

אלקות אינו מציאות מעורפלת שרק שמעו עליו כ"אלקי אבי", אבל לא חשים בו. הנכון הוא להחדיר בעצמנו את ההכרה הברורה ש"זה קלי ואנוהו", אלקות זה דבר

ברור ומחוש, עד ש"מראה באצבעו ואומר זה", בכל מקום וזמן יכול להצביע עליו, ולחוש את השגחתו הפרטית בצורה ממשית.

"לכם", הדבר נוגע באופן אישי.

קל מאד להאמין בדבר שאינו מחייב, אפשר אפילו לעסוק בהפצת המעיינות, ולמסור אותם לאחרים, אבל קשה מאד לקלוט ולהפנים שמתכוונים בפירוש אליך "לכם" באופן אישי.

עלינו להתחבר למסר הפנימי של תורת החסידות, ולקבוע זאת בתוכנו, "מיין טאטע", עד שיביא לשינוי המחשבה דיבור ומעשה, ואת חיי היום יום.

אך, כאשר מתחיל לשקוע בתאוות גשמיות וחומריות, "חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת", ונותן לעצמו להיגרר אחרי כל מה שהנפש-הבהמית והעוה"ז מציע בפניו. אזי מתהפך רח"ל להיות בתנועה של "החרש הי' לבם".

במקום הרגשה של "החודש", זה הופך ל"החרש" - שאינו שומע ובוודאי אינו מפנים. מכיון שאיבד את יקר תפארת גדולתו של תורת החסידות והדרכותיה, "החרש" מלשון כלי "חרס", דבר פשוט וזול, שאין אדם סופנה.

מזה נובע שנעשה כ"חירש" שאינו שומע באוזניו, היינו שאיבד את היכולות להיות "כלי" לאיזה עניין פנימי, ולחוש הרגשה אלוקית. דברי תורת החסידות אינם נקלטים בו, ולא משפיעים עליו, "אזנים להם ולא יאזינו".

כך הולך ומדרדר, עד ש"היה" מחליף את "הזה".

תמורת זה שחסידות ואלקות תהיה רלוונטית ומוחשית "הזה", מתוך הרגשה של דבר חי וקיים הנוגע לכל אחד, מתגנבת אצלו מחשבה מוטעית, אשר פעם בליובאוויטש אצל חסידים הראשונים זה היה שייך, "הקורא את המגילה למפרע", ש"היה" אפשרי בעבר.

אבל בדורנו הירוד, כאשר התרחקנו שנות אור, מדור העבר, אולי המסר האלוקי החסידי העתיק כבר אינו מתאים להיום, וישן ("הזה") מפני חדש (וחולף) תוציאנו.

התוצאה של תחושה כזו היא, אשר במקום "לכם", שהדבר יהיה נוגע אליו באופן אישי, ויחייב אותו לשנות את חיי היום יום, זה נשאר רק ב"לבם", הוא חושב שמספיק לשמור את הרגשות הטובים והחמים בלב, להיות חסיד בלב ואולי גם בראש, אבל למעשה בפועל במעשה דיבור ומחשבה, אין לזה כל ביטוי ושייכות.

חסידים עליהם להיזהר מאדישות הגורמת לחוסר יכולת להפנים ולחוש עניין אלוקי, צריך להישמר מהמחשבה שמספיק להיות יהוד וחסיד בלב, אסור לתת להרגשה המוטעית של "החרש הי' לבם" לזלוג פנימה, ולקרר כל חלקה טובה.

עלינו לעמוד בתנועה של "החודש הזה לכם", מתוך הזזה עצמית, לקלוט אשר "אור וחיות נפשנו ניתן לנו", כחדשים ממש, ולחיות על פי המסר האלוקי הנצחי בכל מקום וזמן, מתוך תחושה פנימית שהדברים מכוונים באופן אישי אלינו, נוגעים ורלוונטיים לחיי היום, במחשבה דיבור ומעשה.

תמימים, הבה נצעד במסילה הרחבה והדרך הישרה שסללו לנו רבותינו נשיאינו, ללמוד וללמד תורת החסידות, מתוך הרגשה וחיבור פנימי, "החודש הזה לכם", לחשוב חסידות, להתפלל קצת יותר גישמאקער, לשמור ולעשות ולקיים את כל דרכי החסידות והחסידים.

(הביאור מיוסד על פי המובא בספר "תולדות לוי יצחק" חלק א', פרק שביעי, עמוד 172; "ילקוט לוי יצחק", קובץ שיצא ל"א ניסן תשפ"ג, על פרשות תרומה תצווה, עמוד י"ב. גמרא שבת קמ"ז, עמוד ב. שמות י"ב, ב. וראה שיחת ש"פ תזריע, החודש, תשי"ד, ש"פ ויק"פ תשכ"ו.

להרחבת הביאור אודות "החודש": רש"י יתרו י"ט, א', עקב י"א, י"ג; תבוא כ"ו, ט"ז. שיחת שבועות תרצ"ד, לקו"ד, ליקוט ז', אות י"ט. "זה": מאמר "עם זו" ויקרא, תשי"ב; לקו"ש חלק א', משפטים, עמוד 155 ואילך. (ועוד).

לחיים, לחיים ולברכה!

חודש של גאולה!

היה זה בראש חודש ניסן תשכ"ט, בבוקר לפני קריאת התורה, השליח ר' מיכאל ליפסקר ע"ה, הביא לחדרו הק' של הרבי ספר תורה מיוחד, שנשלח מבית הספר "אוהלי יוסף יצחק", בעיר מקנס אשר במדינת מרוקו.

להפתעתו, הרבי שהיה לבוש סירטוק משי שבת, נטל את ספר התורה בידיו הק', והלך איתו לזאל הקטן, שם הכניסו לארון הקודש.

אחר כך נשאר הרבי לקריאת התורה, ועלה ל"רביעי" בספר החדש שהגיע.

לאחר שהרבי חזר לחדרו, אמר למזכיר הרב חמ"א חאדקוב ע"ה להודיע לשליח ר' מיכאל, שיערוך התוועדות מיוחדת, אחרי תפילת שחרית, כראוי להכנסת ספר תורה. ואכן ר' מיכאל רץ מיד להשיג קצת פארבייסען, ומשקה.

באותם שנים היה נהוג שכבר מראש חודש ניסן, חדר האוכל היחיד לתלמידי הישיבה ב-770, נסגר למשך שבועיים לכבוד הנקיונות וההכשרה לפסח, והבחורים המבוגרים היו צריכים לנסוע ל"ליובאוויטשער ישיבה", ברחוב "בדפורד אין דין", כדי לאכול יחד עם הבחורים הצעירים. מיד אחרי התפילה המתין אוטובוס מיוחד להסיע את הבחורים לחדר האוכל המרוחק.

כמובן לבחורים הצעירים בישיבה אשר בבדפורד, נוצר חגיגה שלימה כאשר הגיעו הבחורים המבוגרים מ-770, (הם היו דנים על כשרות המאכלים וכו' ועוד, בקיצור, היה שמח...).

גם באותו ר"ח ניסן תשכ"ט, האוטובוס שיוצא לבדפורד, כבר צפר בחוץ, לזרז את אחרוני המתמהמים להצטרף, אבל המזכיר הרב חמ"א חאדקוב ע"ה, טען בפני הבחורים, לאן אתם ממהרים? הרי דובר שיערכו התוועדות חסידים לכבוד ספר התורה החדש.

הבחורים לא התרשמו מדבריו, ביקשו להישאר - נו, אז מה, התוועדות זה אכן ענין חשוב, אבל דבר בעיתו מה טוב, והרי לא ידאגו לנו לארוחת בוקר בהמשך. כך שרובם נסעו לבדפורד, לאכול.

חמש דקות עברו, הרבי יצא מחדרו הק', ונכנס לזאל הקטן בהפתעה, שם אמר מאמר חסידות (שהתחיל בניגון של מאמר הרגיל, ובהמשך רובו נאמר בניגון של שיחה), על הפסוק "החודש הזה לכם".

אין לשער את גודל האכזבה של הבחורים, כאשר נודע להם שבאי הקשבתם לדברי המזכיר, לא זכו לשמוע את המאמר המיוחד שנאמר מפי הרבי.

[מעניין שבהמשך אותו השבוע נסעו קבוצה של חמש בחורים לשליחות באוסטרליה, וכולם נוכחו במאמר].

כל הלומדים את מאמרי "החודש" של הרבי, בודאי מכירים את מאמר חז"ל הידוע (שמו"ר פט"ו), "משבחר הקב"ה בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, כשבחר ביעקב ובניו קבע בו חודש של גאולה", שזה חודש ניסן.

בשבת פרשת ויקרא, החודש, ר"ח ניסן תשכ"ח, דיבר הרבי שיחה ומאמר דא"ח על הפסוק "החודש הזה לכם", ובו ביאר מיט זייער גישמאקע אותיות, מה שצריך בחירה נוספת ביעקב ובניו, שחידש את ענין הגאולה, אחרי שבחר הקב"ה בעולמו.

שהרי ענין "הבחירה בעולמו" זה לכאורה הדבר הכי נעלה, ובפרט שעוד לפני הבחירה מדגישים שזה לא עולם סתם, אלא "עולמו" של הקב"ה, ומה צורך בבחירה נוספת ביעקב ובניו, שרק היא מביאה את חודש הגאולה דניסן?

בהרבה שיחות ומאמרים מביאים ומבארים ענין זה, אבל כאן הרחיב הרבי ביותר, וחידד את השאלה: הרי כאשר מביטים על העולם, מה רואים? שזה עולמו של הקב"ה, ומדוע אינו מספיק.

נקודת הביאור הייתה, שככל שלא תגדל מעלת הבחירה בעולמו, מדובר רק על גילוי אלוקי השייך לטבע העולם, ומוגבל בסדר השתלשלות.

משא"כ הבחירה ביעקב ובניו, זה גילוי שם הוי', "חודש של גאולה", שלמעלה ממדידות והגבלות של טבע העולם, ואינו מוגבל בסדר ההשתלשלות.

אחרי הפארברענגען, ישבו הבחורים להתוועד כל הלילה (ס'איז דאך ב' ניסן אויפ'ן וועלט), על מנת לחיות ולהפנים את הגילויים האלוקיים שזכו לשמוע מהרבי, ולנסות להלביש זאת באותיות פשוטות, כשולחן הערוך לאכול.

וכך היו תורף הדברים, שהונח אצלם מתוך ה"הרגש החסידי" שהאיר בקרבם:

בכל הדורות היו כאלו אשר ללא ספק אפשר לומר עליהם בפה מלא שהקב"ה בחר בהם, "אתה בחרתנו מכל העמים", מדובר אודות יהודים טובים וירא שמים, שיושבים ולומדים תורה ומקיימי מצוות, מתוך מסירות להשם ולתורתו.

אבל עם כל זה, עדיין מונחים בתוך המדידות והגבלות של טבע העולם, ולא פעלו שום שינוי בטבע מוחם וליבם, שתתחיל להאיר באיזה הרגש חסידי של אור אלוקי.

לכן, למרות שזה "משבחר", וב"עולמו", עדיין אין זה תכלית הכוונה.

והנה כמו לאחר דורות רבים מבריאת העולם, זכינו שבחר הקב"ה ביעקב ובניו, ורומם אותם להיות מעל טבע העולם, חודש של גאולה.

כך זכינו, שבדורות האחרונים התגלה תורת החסידות הכללית, ובפרט חסידות חב"ד ליובאוויטש, בו מחנכים יהודים להתרומם מעל הגבלות העולם, להיות עניין אחר לגמרי, ללמוד חסידות בשופי, לחשוב חאטש א הארעלע על איזה עניין פנימי, להתפלל קצת מיט אן אמת, ללכת בדרכי החסידים, וכך להתרומם מעל העולם, להיות בבחינת "חודש של גאולה".

הדברים התייסדו יותר כאשר אדמו"ר הרש"ב נ"ע חנך את ישיבות "תומכי תמימים", בו תבע מתלמידי התמימים לדורותיהם, להיות בבחינת "ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה", לעמוד בתנועה שלא מתחשבת במדידות והגבלות שהטביע הקב"ה בעולמו, ולהיות חיילי בית דוד, שפועלים לגלות ענין שלמעלה מסדר השתלשלות, חודש הגאולה.

כל הרביים דורשים מחסידים להתרומם, אבל הרבי שלנו תבע זאת פי כמה וכמה, ועורר אצל חסידים לשכוח על עצמם, ולהיות מסורים לכוונה העליונה.

פעם ביאר הרבי שחסיד ו"תמים" אינו מסתפק להתנהג כפי גדר הלכה, כאותה "פרה אדומה תמימה" הנפסלת רק בשני שערות שחורות, חסיד ותמים נוהג לפנים משורת הדין, וגם שעה אחת ("א הארעלע") שאינו כפי הרצוי פוגמת בתמימות, ופוסלת אותו להיות לרצון לפני הוי'.

חסידים מונחים בעולם אחר, שקועים בעולם זך ומרומם יותר, חיים באור וחיות נפשנו אשר נתן לנו, בגילוי תורת החסידות, ודרכי החסידים, חודש של גאולה.

(ראה קונטרס משיחת "כל היוצא למלחמת בית דוד", סה"ש ער"ח תמוז תש"ב, עמוד 141. שיחת פורים קטן תשל"ח, אות ח' ואילך. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג, הי"ג. ועוד).

הביטוי המיוחד לכך שבחר הקב"ה ביעקב ובניו, מגלה ומעורר שלא מספיק להיות "שולחן ערוך אידן" יראים ושלמים, לומדי תורה ומקיימי מצוות, שאמנם נמצאים ב"משבחר" ובעולמו של הקב"ה, אבל מונחים בתוך מדידות והגבלת טבע העולם.

אלא דורשים שתתקיים ה"משבחר ביעקב ובניו" החסידים, "קבע להם" קביעות בנפש להתמסר לכוונה העליונה, להיות חיילי בית דוד, באופן של "ונפלינו", "חודש של גאולה".

לחיים, לחיים ולברכה!

י"א ניסן

אשרינו מה טוב חלקנו!

ביום הבהיר י"א ניסן שנת תרס"ב זכה דורנו, וירדה אלינו נשמתו הטהורה והמאירה של כ"ק אדמו"ר זי"ע נשיא דורנו, ונתמלא העולם כולו אורה.

בשנים המוקדמות אחרי קבלת הנשיאות, לא חגג הרבי עם חסידים את יום הולדתו, כנוסח הידוע "ביום ההולדת על האדם להתבודד" וכו'.

(ראה לוח "היום יום" י"א ניסן. ולהעיר משיחת ו' תשרי תשמ"ב, שיחה ב').

היו מקרים יוצאי דופן בהם חלק הרבי עם חסידים את יום הולדתו, והתוועד.

בי"א ניסן תשי"ב, שנת החמישים, אמר הרבי מאמר חסידות בחדרו הק', בנוכחות כשני מניינים מזקני החסידים. המאמר היה על הפסוק "אדני שפתי תפתח" בו ביאר הרבי את קפיטל נ"א שתהלים, שהתחיל לומר באותו שנה.

הרבי אמר את המאמר בהתרגשות גדולה מתוך בכי, וביאר את פסוקי הפרק שאומרים בעת "קריאת שמע שעל המיטה".

"כאשר הוא בבחינת ביטול לגמרי, מבקש במר נפשו: לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי, אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני, השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני, ואזי - אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו", בעת אמירת מילים אלו, בכה הרבי רבות.

לאחר סיום המאמר, המשפיע ר' שמואל לויטין ע"ה איחל לרבי, בנוסח פרק התהלים, "תשמיעני ששון ושמחה", והרבי ענה בבת שחוק, בלשון המשך הכתוב "תגלנה עצמות דכית".

גם במוצאי י"א ניסן תשכ"ב, שנת השישים, התוועד הרבי במיוחד, ואמר שני מאמרי חסידות בניגון "גדול העונה אמן", ו"אחרי מות", דבר נדיר ויוצא דופן שיאמר בהתוועדות אחת.

חוץ מהזדמנויות מיוחדות אלו (ובשנת תש"ז בפריז), לא התוועד הרבי עם חסידים ביום י"א ניסן, עד שהגיע שנת תשל"א, תחילת שנת השבעים, בו התחיל הרבי להתוועד בקביעות ביום זה, דבר שנמשך עד שנת תשמ"ה.

בודאי שעצם יום זה, גם בלא אתערותא דלעילא מצד הרבי, עורר את החסידים להתוועד ולשמוח, אך חג זה קיבל משמעות שונה ומיוחדת, כאשר הרבי מצידו הואיל לרומם את החסידים ולהתוועד איתם, ולחלוק עמם עניין אישי כזה.

מעניין שהרבי רצה שהבחורים ישהו במחיצתו ביום י"א ניסן.

בתחילת בואם של תלמידי ה"קבוצה" מארה"ק, כאשר הצליחו לסדר שיכלו להיות בניו יורק שנה שלמה, העדיף הרבי שיבואו בחודש ניסן, וישארו עד ניסן הבא בשנה שלאחריו, כך שירוויחו להיות שני חודשי ניסן אצל הרבי.

בהמשך פנו הנהלת הישיבה בארה"ק לרבי, ואמרו אשר למען הסדר הטוב בישיבה, עדיף שהבחורים יבואו מתשרי לתשרי, וכך הוחלף זמן השהות.

למרות שבימי חודש תשרי ה"מרובה במועדות" התוועד הרבי רבות, והיו תקיעות, מארש נפוליון, הקפות, וכו', ומאידיך בחודש ניסן כמעט ולא התקיימו התוועדות, (למעט ליל ב' דחג הפסח, ואחרון של פסח, ושבת מברכים).

בכל זאת העדיף הרבי שהתמימים יהיו בחודש ניסן ב-770, כדי שיהיו בי"א בניסן, למרות שבשנים ההם לא התקיים פארברענגען עם הרבי ביום זה, (והיו כאלה שהוצרכו לעזוב עוד לפני חג הפסח).

אצל הרבי יותר חשוב שני חודשי ניסן'ס, על פני שני חודשי תשרי'ס.

מובן ופשוט גודל הזכות להיות בד' אמותיו של רועה ישראל ומנהיגו ביום לידתו.

עוד לפני שהרבי עורר ונתן לזה מקום, הבחורים ואנ"ש אשר יש להם שייכות פנימית, היו מתוועדים מיט א שטורעם ביום בהיר זה, ומי"א ניסן היו שואבים מלא חפניים חיים וחיות על כל השנה כולה.

[בחג שביעי של פסח, נהג החסיד ר' ישראל ג'ייקובסון ע"ה להתוועד עם הבחורים, היה זה מהימים המצוניים אצל זקני החסידים להתוועד כדבעי. את המסורת הזאת המשיך המשפיע ר' דוד ראסקין ע"ה.

בשביעי של פסח תשכ"ג, דיבר ר' ישראל בהתרגשות עצומה על גודל גילוי האלוקות שהיה בשעת קריעת ים-סוף, וצעק שוב ושוב "ראתה שפחה על הים" וכו'... אחד

מהחסידישע בחורים, שישב שם, לא הרפה ממנו, ("געזעצן אויפ'ן נערוון"), וכל הזמן קטע אותו, בשאלה:

אתה מדבר כל הזמן על הגילוי של שביעי של פסח בכ"א בניסן, אבל אתה לא מדגיש אודות הגילוי המיוחד של חג י"א בניסן...].

זכרני, כאשר הייתי צעיר, באחד מאותם שנים ראשונות בהם הרבי לא התוועד בי"א ניסן, נכנסתי ל-770 לחוות את מה שהבחורים קאכן זיך, וראיתי בזאל שני סוגי התוועדות שונות, ובשניהם התפרץ הניגון "אשרינו מה טוב חלקנו" בשמחה וחדווה גדולה.

האוויר כולו היה ספוג ברגש חם של "אשרינו", על שזכינו שיש לנו רבי, המשפיע חיות ואלקות לנשמות ישראל, הזאל כולו היה חדור באהבה שיש לחסידים לרבם, והונח אצל כולם שאין בעולם "טוב חלקנו" גדול מזה.

דברי אדמו"ר הריי"צ נ"ע (מכתב ר"ח סיון תש"ב) כמו הזדעקו מעצמם: "מנהג החסידים המקושרים בכל דור ודור, שהיו קובעים להם זמן מיוחד, מהם שעה ליום או פעם בשבוע... להתעורר ברגשי אהבה למורם ורבם - פשוט ליב האבען דעם רבי'ן (לאהוב את הרבי) באהבה מורגשת בלב".

בניגוני חב"ד ישנם שני ניגונים שונים על המילים "אשרינו", בשולחן בו ישבו הבחורים הרציניים, בעלי המרה-שחורה, שרו "אשרינו" בניגון היותר איטי, בעוד במקום בו ישבו הבחורים היותר תוססים, בעלי המרה-לבנה, פיזזו "אשרינו מה טוב חלקנו" בניגון היותר מקפיץ.

למרות חילוקי טבעם ותכונותיהם השונות של הבחורים, הונח אצל כולם בשווה ההכרה הבהירה על גודל הזכיה בהולדת רבינו נשיאנו, והתנועה של "אשרינו" האיר במוחות ועורר את הלבבות.

טייערע תמימים, בחג י"א ניסן, יום לידת אבינו רועינו, כאשר אור וחיות נפשנו ניתן לנו, עלינו לחגוג ולהודות להקב"ה אשר בטובו ובחסדו הגדול העניק לנו את הרבי, שהצילנו מלמשש בחושך ואפילה, וערך אותנו נר לישר המעקשים, ואור להורות נתיבות היושר, "אשרינו מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירושתינו".

לחיים, לחיים ולברכה!

רוצה לבחור בעצמו!

ברשימות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, (מוצש"ק ראש חודש אדר, תשי"ט), מסופר אודות חגיגת הבר-מצווה של הרבי, בי"א ניסן תרע"ה:

"בשעה שלוש-ארבע החלו להיראות פנים בבכיות של זקנים וצעירים. רציתי להעיף מבט אל האולם כדי לדעת מה הסיבה לדמעות, אך האולם היה דחוס כל כך בראשים, עד שלא יכולתי לראות דבר. כששאלתי על כך, סיפרו לי שהאב ביקש מהבן - יבדל לאורך ימים - שיבטיח לו דבר מה.

מאחר שאני עצמי לא הייתי בתוך האולם, אינני יודעת באיזה אופן התנהלו הדברים. אבל, כך נראה, התשובה לא ניתנה מיד. הכל התהלכו בהתפעלות רבה מגדלות של ילד כה צעיר, המסוגל להיות כה מחושב וכה זהיר בתשובתו.

מה היה שם בפירוט - אינני יודעת; אבל בשעה שש-שבע - אני זוכרת שהאור בחוץ כבר לא היה מלא - אותן פנים בוכיות שראיתי קודם לכן התמלאו שמחה רבה, ומתוך האולם נשמעו קולות של ריקודים ושירה סוחפים כל כך...

השמחה הפכה גדולה כל-כך עד שהשפיעה גם על אלו שלא היו שם. הורגש שבתוך-תוכה של התלהבות זו טמון תוכן רב-משמעות, ושהן השאלה והן התשובה עשויים להיזכר לאורך ימים". עד כאן.

רבים ניסו לשער מה עמד באותם רגעים מרוממים מאחורי הבקשה של האבא הדגול רבי לוי יצחק ע"ה, שבנו הגדול הרבי לא רצה לקבל, על מה נוצר המתח, ואיך זה נרגע אחר כך, ומדוע לבסוף פרצו בריקודים.

הרבנית ברשימות כותבת כאמור, "מה היה שם בפירוט - אינני יודעת", אבל לפי התיאור מובן ששאר האנשים כן ידעו מה הבקשה, ועד שפרצו בבכי.

ומעניין מדוע אף אחד לא פירסם את העניין?

באחת השנים הראשונות, בתחילת הכ"פים, המשפיע ר' יואל כהן ע"ה, ישב איתנו בהתוועדות, וסיפר את סיפור הבר-מצווה, ואמר דבר מדהים, שעמד בבסיס הבקשה. אך, יש להבין זאת נכון, שלא ייווצר ניקת החיצונים, שלא במקומם.

וכך אמר: האבא הדגול ביקש מבנו הגדול, שיבטיח לו שיעבוד את השם באופן של קבלת עול, הקדמת נעשה לנשמע. בקשה כזאת בכלל, ובנסיבות הימים ההם בפרט - היה עניין לא פשוט כלל.

אך בחור הבר-מצווה, הרבי, לא נאות להבטיח זאת, וכמובן שסירוב כזה גרם מתח רב לכל הסובבים, הרי ראשית העבודה ועיקרה ושרשה הוא ענין קבלת עול (תניא ריש פמ"א, ועוד).

עד כשלבסוף הרבי נתן את הבטחתו לאביו, שמחה גדולה נוצרה בקהל.

מובנת הסיבה שהרבנית ראתה לנכון לא לספר זאת ברשימותיה, ומדוע הנוכחים במקום בקשו להעלים זאת מהציבור הרחב, ורק להתמקד בסיום הטוב, שגרם לפרץ של שמחה.

לכאורה גירסה כזו לסיפור לא רק שאינה נותנת ביאור, אלא נשמע עוד יותר קשה להבנה, איך יתכן שהרבי לא הסכים להבטיח להיות קבלת-עול'ניק?

אבל כדרכו ר' יואל שופך אור חדש על המאורע, וביאר שכאן טמון עניין אחר לגמרי, המגלה יסוד חשוב בדרכי העבודה, על פי דרך החסידות.

ידוע שענין האמונה אצל יהודים מגיע בירושה מאבות העולם, אברהם יצחק ויעקב, שהורישו אמונה אהבת ה' ויראתו לכל יהודי באשר הוא. (תניא פי"ח, ועוד).

אבל זה גילוי מלמעלה, שלא על ידי עבודת האדם. אחר כך נדרש מיהודי לעבוד בכוחו הוא, בכדי להגיע לידיעת ה', "דע את אלקי אביך, ועבדהו בלב שלם", דבר הכרוך בעבודת האדם מצד עצמו, אחר שיש לו כבר את האמונה.

כמאמר השל"ה: "זה קלי", כאשר האלוקים הוא שלי, על ידי ידיעתי ועבודתי, הרי "ואנוהו", אני והוא מאוחדים בקשר אמיץ, בל ימוט לעולם.

אבל "אלוקי אבי", כאשר הסיבה היחידה שאני מאמין, זה כתוצאה מאמונה שקיבלתי בירושה, ואינה מגיעה על ידי עבודתי, אזי "וארומנהו", זה מרומם ממני, ולא מאוחד בתוכי.

(בעש"מ מאמר א', וראה לקו"ש חלק ט"ז, עמוד 245 ואילך, ועוד).

הקיום והתוקף למתן תורה שהיתה באופן ש"כפה עליהם הר כגיגית", הגיע מצד "הדר קיבלוה בימי אחשוורוש" דווקא מרצונם הם, (שבת פ"ח, א'. תו"א מג"א צ"ו, ג'. צ"ח, ד').

מזה מובן עד כמה חשוב שעבודת ה' תהיה תוצאה של החלטה והכרה אישית, ולא מצד כפיה והשפעה חיצונית.

כאשר האבא הרב לוי יצחק פנה לבנו הרבי, וביקש ממנו להבטיח שיהיה בעל קבלת עול, רצה הרבי להיות ירא-שמים אמיתי, לא רק מצד שאביו מבקש זאת ממנו, אלא על ידי בחירה אמיתית ופנימית, ולכן בתחילה התמהמה מלהשיב.

דבר שכזה, גרם מבוכה רבה, עד שכולם לא ידעו את נפשם מצער. האבא בכה על שבנו לא מבטיח להיות ירא-שמים, והבן בכה על צער אביו, (ראה עד"ז משנה יומא, א', ה'), שטרם הבין שהוא רוצה לעשות זאת מצד הבחירה חופשית האישית. וכמובן, שהסביבה לא נשארה אדישה.

עד שבסוף הבן הגדול - הבטיח. מבחירתו!

המסר של הסיפור, ביאר ר' יואל, מובן מעצמו. יש להשקיע כוחות עצומים ללמוד חסידות, ולהעמיק בחסידות, עד שעבודת ה' תהפוך למשהו אישי ועצמי, שבא מתוך

החלטה איתנה ונחושה, ואינה תוצאה של לחץ חיצוני כזה או אחר, נכון היסוד זה קבלת עול, נעשה קודם לנשמע, אבל צריך לחדד את ענין הנשמע.

(ראה לקו"ש חלק ט"ז, עמוד 242. ועוד).

בוודאי שהיסוד היא האמונה פשוטה, אבל יחד עם זאת, יש לשים את כובד המשקל שנהיה חב"ד-חסיד, היינו, אחד שבודק ובוחר כל עניין לעומק, ומגיע להכרה אישית, שיש בעל הבית לבירה זו. "דע את אלקי אביך, ועבדהו בלב שלם".

לחיים, לחיים ולברכה!

מאמר ד"ה "ביום עשתי עשר יום", תשל"א

היה שם פיקח אחד, אמר אנא נסיב מלכא!

פעם נכנסתי לחדרו של המשפיע ר' שמואל לויטין ע"ה, עם החברותא שלי, (נכדו) ר' שלום בער לויטין שיחי, על מנת להיבחן על מה שלמדנו בחסידות. באותה עת עסקנו בלימוד המשך המאמרים של אדמו"ר הרש"ב נ"ע, "ראש השנה" תר"ס, והוא שאל אותנו מהי הנקודה התיכונה המדבר במאמר?

אמרנו מה שאמרנו, על ההבדל בין הבחירה של נשמות למלאכים וכו', אך הוא דחה את דברינו, באומרו, עם תנועת ידו האופיינית, הנקודה של כל המשך תר"ס זה דבר אחד ויחיד: "היה לשם פיקח אחד" חסיד הוא פיקח אמיתי.

ענין ה"פיקחות" זה יסוד מיוסד אצל חסידים, עד שאדמו"ר הרש"ב נ"ע אמר, שלא יכול לצייר לעצמו חסיד שהוא "א נאר" טיפש, כי חסיד במהותו הוא פיקח. (ראה גם שיחת י"ב תמוז, תשמ"ה, ועוד).

כפשוט, לא מדובר כאן על פיקחות של ה"קלוגינקער", היצ"ר, והנה"ב, אלא על פיקחות וחכמה בקדושה, לדעת לקלוט מה רוצה הרבי, ומה תנובעת תורת החסידות מאיתנו, מבלי לערב שיקולים אישיים.

גם המאמר המפורסם "ביום עשתי עשר", שנאמר בי"א ניסן תשל"א, מתבסס (בין השאר) על המשך המאמרים של ר"ה בתר"ס. ומבאר אודות הפיקח שאמר "אנא נסיב מלכא", ברצונו לבחור ב"מלך", ואינו מסתפק ב"שרים" ובשיריים לבד.

מעניין, שביום י"א ניסן תשל"א, כאשר הרבי חזר מהאווהל הק', היה ניכר דחיפות אצל הרבי להעביר את המסר המיוחד שקיבל זה עתה לעולם, ואכן הרבי הודיע על התוועדות פתאומית, והתחיל לומר את המאמר בזריזות, עוד לפני שהצליחו לסדר הרמקול, והקלטה, וכו'.

היה "ציור" מיוחד בעת אמירת המאמר "ביום עשתי עשר", הרבי אמר זאת בלהט וחיות מיוחדת, (כמו מאמרי ה"באתי לגני", שהיה בזה קאך ושטורעם נפלאים). והנקודה היתה ש"היה שם פיקח אחד" התובע: "אנא נסיב מלכא".

האמת היא שבתוך המאמר "ביום עשתי עשר", כמו שזה מודפס ומוגה היום, משולב גם חלק משיחה שהרבי אמר תקופה אחר כך.

באותו שיחה (י"ב תמוז תשל"א, ועוד), דיבר הרבי על העניין של "נשיא" ו"מלך".

וביאר שהדין אצל "מלך" ביחס לאנשי מדינתו הוא, שהמורד במלך, ללא נפק"מ אם זה דבר גדול או דבר קטן, "מאן דמחוי במחוג קמי מלכא" (ראה חגיגה ה', ע"ב), כאשר עושה תנועה שלא כפי הרצוי בפני המלך, הרי מכיון שמבטל את מרות המלך, מתבטלת מציאותו, "ער ווערט אויס מציאות", ובמילא עונשו היפך החיים!

וזה החכמה המיוחדת של "היה שם פיקח אחד, שאמר אנא נסיב מלכא", למרות הידיעה אשר לשהות בסביבה של המלך נושא בתוכו דרישות מחמירות, ו"מאן דמחוי במחוג", כאשר עושה תנועה קטנה שלא כפי הרצון, חייב היפך החיים, בכל זאת "חלקך הוי אמרה נפשי", ו"הפיקח" בוחר ורוצה דווקא במלך, ולפני הוי' ישפוך שיחו.

עד"ז דרש הרבי שיהיה היחס בנוגע לנשיא הדור ואנשי דורו, החסידים, היינו שיהיה ביטול מוחלט לנשיא והוראות שלו, ומי שנשאר מציאות לעצמו, הרי אין לו מקום בסביבות של הנשיא והמלך, כי "הנשיא הוא הכל". (רש"י במדבר כא, כא).

ממילא נשאלת השאלה הפשוטה, מכיון שהדרישה של הרבי היא כל כך חמורה ותובענית, הדורש התמסרות מוחלטת עד הסוף, ולהוסיף כל הזמן עוד ועוד, מחיל אל חיל, וכו'.

הרי לכאורה עדיף ללכת אחרי רבי כזה שהוא בדוגמת "שר", שמחלק שירים מצלחתו, ומעניק ברכות והשפעות בגשמיות וברוחניות, מבלי לדרוש הרבה מחסידיו, ונותן את האפשרות להישאר "א הארעלע א מציאות". (שיחת ראה תש"י, בארוכה).

מדוע צריך כזה רבי, שהוא בדוגמת "מלך", שיש לו דרישות מחמירות מחסידיו, ואסור לזוז מדבריו כמלוא נימה, עד ש"מאן דמחוי במחוג קמי מלכא חייב מיתה"?

אך, זה בדיוק הנקודה התיכונה, והעצמית, של המאמר, ש"חסיד הוא פיקח", ודורש בכל מחיר שיהיה "אנא נסיב מלכא".

החכמה הגדולה של הפיקח הוא, שלמרות שאצל המלך צריך לפעול בעצמו ביטול במציאות, מבלי לסטות ח"ו מה"כוונה" כמלוא נימה, ו"מאן דמחוי במחוג קמא מלכא" חייב היפך החיים, בכל זאת, בוחר במלך, כי זה האמת.

חסיד חב"ד הינו פיקח, הוא לא מחפש להרגיש ולהדגיש את המציאות שלו, ואינו משתדל לראות מה ירוויח לעצמו, בגשמיות וברוחניות. אלא מנסה לכוון ולהתמסר לאמת האלוקית, עבור זה מוכן להפסיק לעשות כפי שמתקבל אצלו, ולהתחיל לעשות כפי שמתקבל אצל הרבי, המלך.

גם כאשר בחירה זו, דורשת ממנו התמסרות מוחלטת, הרי בזה הוא חפץ, "אנא נסיב מלכא", כדי למלאות את הכוונה העליונה, להיות קשור לרבי, ולתורת החסידות המתגלת על ידו.

חסיד הוא פיקח, ובוחר את המלך בפנימות נפשו, בלי כל חשבונות, בידעו שהדבר דורש ממנו להפסיק להיות מציאות, ולהתמסר לכוונה העליונה, כאותו פיקח אחד שאמר "אנא נסיב (תאב) מלכא"!

(ראה גם מאמר ד"ה "באתי לגני" תשכ"ד, בסופו).

לחיים, לחיים ולברכה!

"איך וויל ניט" - לוותר על גישמאקע ענינים!

בשיחות ובמאמרים של רבינו, חוזר ונשנה בכי ובהתרגשות גלויה, פתגם פנימי ועצמי שאדמו"ר הזקן נ"ע נהג לומר: "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ", שאינו רוצה "איך וויל ניט" לא גן-עדן התחתון, לא גן-עדן העליון, לא עולם האצילות, לא העולמות שלמעלה מאצילות, לא כל הענינים שלמעלה מהצמצום, אלא רצונו רק בעצמותו ומהותו, "מער ניט ווי דיר אליין".

דברים אלה, מחדד הרבי, נאמרו ע"י יהודי שידע מהו גן-עדן התחתון, גן-עדן העליון, עולם האצילות - להיותו נשמה חדשה מעולם האצילות, ובהיותו בחיים חיותו בעלמא דין ה'יה בגן-עדן ובעולם האצילות ולמעלה מזה, ובידעו גודל העילוי שבכל ענינים אלו, אמר - והתכוון לכך בכל הפרטים - שאין רצונו בכל ענינים אלו, כי אם עצמותו ומהותו ית'.

ענין זה נמסר לנו ע"י תורתו, בתור ציווי והוראה, אשר, אפילו אם אין מרגישים זאת, צריכים להתייגע בדבר ולידע שזוהי המטרה ותכלית המכוון, שאינו צריך לרצות - ובנקודת נפשו בפנימיות אינו רוצה - אפילו ענינים הכי נעלים, כי אם עצמותו ומהותו בלבד.

במאמרים והשיחות, מרחיב הרבי, שדבר זה שייך לכל יהודי ששמע אודות דברים נעלים אלו, ובפרט לחסיד ההולך בדרכו של אדמו"ר הזקן, שעליו לפעול בעצמו את התנועה של:

"מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, איך וויל זע גאר ניט, איך וויל ניט דיין גן עדן, איך וויל ניט דיין עולם הבא כו', איך וויל מער ניט אז דין אליין". [איני רוצה מאומה, איני רוצה את הגן עדן שלך, איני רוצה את העולם הבא שלך, איני רוצה אלא אותך בעצמך].

(ראה סהמ"צ להצ"צ שורש מצות התפילה, פ"מ. נעתק בלוח "היום יום" ח"י כסלו. שיחת פורים תשט"ו. מאמר ד"ה "ביום עשתי עשר", י"א ניסן תשל"א. מאמר ד"ה "בכל דור", י"א ניסן תשל"ד. ועוד).

שואלים חסידים, מדוע צריך קודם לשלול ולומר "וויל ניט" מה שלא רוצים, ורק אחר כך להביע שרוצה לדבוק בעצמות אין סוף, הרי אפשר לומר מלכתחילה מה רוצים: "איך וויל מער ניט אז דין אליין"!

אלא, שכאן טמון יסוד גדול בדרכי העבודה האמיתית, על פי דרך החסידות.

הדרך היחידה להתחבר באמת לאלקות, זה אך ורק כאשר דורש מעצמו ויתורים כואבים, רק כאשר מוכן לוותר על גישמאקע עניינים, כמו גן עדן, עולם הבא וכו', ולהתמסר לאלקות, זה הדרך להיות "כלי ריקן מחזיק" לאיזה ענין פנימי. אבל לשכב במיטה בהעדר מעשה, לצעוק ולבקש "איך וויל" אלקות, מבלי לוותר ולאבד מעצמו משהו - זה עפעס לא ממש עובד.

כדי לחוש איזה תנועת חיים, ולהתחבר למשהו פנימי אמיתי, חייבים להיות מוכנים קודם לוותר על הרצונות של הנפש הבהמית, והנחות העולם, פשוט לעשות קצת "אתכפיא". "כשם שלא ישכנו אש ומים בכלי אחד, כך לא ישכנו בלב המאמין אהבת השם ואהבת העולם הזה כאחד", בו זמנית. ("חובת הלבבות", פתיחה לשער אהבה).

אצל חסיד לא ישכנו יחדיו די גישמאקע עניינים רוחניים שהוא רוצה, יחד עם מה שהכוונה העליונה רוצה ממנו.

חסיד מוכן לשכוח ולאבד קצת מרצונות עצמו, לומר בפה מלא "איך וויל ניט", שמוכן לוותר על גישמאקע עניינים ברוחניות (ובודאי בגשמיות), בשביל להתמסר לכוונה והאמת האלוקית החסידית, וכך יכול ושייך לדרוש אלקות "איך וויל מער ניט אז דין אליין".

מספרים, שפעם בהתוועדות שהתקיימה באחת החתונות, בו היו נוכחים כמה מגדולי החסידים, אמר החסיד הידוע ר' שמואל מונקעס ע"ה דברי בדחנות, ובתוך דבריו חזר בשם אדמו"ר הזקן נ"ע, אשר "א חסיד מוז עפעס אנווערען", חסיד מוכרח לוותר על משהו, בזה שנעשה חסיד. כדברי הגמרא הידועים ש"חסיד שורפן" לציפורניו, למרות שמזיק לו.

(ראה נדה, י"ז, ע"א, בתוס'. שיחת י"ג תמוז תשכ"ב. ועוד).

[ופנה אל החסיד ר' אייזיק מהומיל ע"ה, ואמר לו: ר' אייזיק! אלולא היה כבודו חסיד, היית למדן כמו הש"ך או הט"ז, וזה מה שאיבדת עבור חסידות.

אמר לו ר' אייזיק: נו, ואתה ר' שמואל, מה הפסדת? ענה לו ר' שמואל: אני, אלולא הייתי חסיד הייתי מרוויח כל כספי המתנגדים, וקונה משקה!

(שמועות וסיפורים ח"א, עמ' 260. ועד"ז "הלקה והלבוב" ב', עמוד ר"ב.).

המשפיע ר' יואל כהן ע"ה היה מתוועד איתנו, שצריכים להיות כל כך שקועים בחסידות, עד שנאבד ונוותר על "חוש", בשביל חסידות.

כלומר, כאשר נלך ברחוב שקועים וטרודים במאמר חסידות, ולפתע מבלי לשים לב, ניתקל בעץ או עמוד, ותיפול לנו איזה שן, וכדומה, זה לא נורא, כי כל חסיד חייב לאבד ולהפסיד משהו מעצמו בשביל להיות חסיד.

מוכרח להיות "איך וויל ניט", לוותר על משהו, כהקדמה לבקשה, "איך וויל מער ניט אז דיך אליין!"

לחיים, לחיים ולברכה!

אחרון של פסח

ויצא חוטר מגזע ישי...

אצל חסידים לדורותיהם ידועים דבריו המופלאים של מורנו הרב המגיד ממעזריטש נ"ע, אשר משיח צדקנו יהיה מצאצאי תלמידיו, מהכי מבוגר - הרה"צ וכו' ר' נחום מטשרנוביל נ"ע, או מצעיר תלמידיו - אדמו"ר הזקן נ"ע.

בעקבות כך, נסע אדמו"ר הזקן כדי לעשות שידוך בין נכדתו עם נכדו של ר' נחום.

אחרי שמישש את מוחם של התינוקות בעריסה, בחר את הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשרקאס ע"ה, שהיה בנו של המגיד ר' מוטל מטשרנוביל ע"ה, לחתן לנכדתו דבורה לאה, בתו של אדמו"ר האמצעי נ"ע, באומרו ש"בוצין מקטפיה ידיע" (ברכות מ"ח ע"א), וניכר שמוחו שייך לדרך חב"ד.

עברו כמה שנים, וגם הרה"צ ר' ברוך ממזיבוז נ"ע הגיע לחצר טשרנוביל בכדי לחפש שידוך עבור משפחתו, ולמרבה הפלא מצא חן בעיניו, בדיוק אותו הילד ר' יעקב ישראל.

כאשר נודע לו שהוא כבר נועד להתחתן עם בתו של אדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, דרש מהמגיד ר' מוטל מטשרנוביל שיבטל את השידוך עם נכדת אדמו"ר הזקן, וישתדך עם משפחתו.

ענה ר' מוטל אשר היות ואביו ר' נחום יזם את השידוך, אי אפשר לשנות זאת מבלי לקבל רשותו, ועליו ללכת לציון אביו, ולבקש את הסכמתו לבטל העניין.

כשחזר ר' מוטל מהציון הקדוש אמר, שאביו ביקש למסור: אכן ר' ברוך מאד נעלה, אבל רבינו הזקן הוא "לעילא מכל ברכתא" העכער פון אלע ברוך'ס... ממילא אין לבטל את השידוך המקורי.

[להעיר שהרבי התבטא על ר' ברוך בצורה מעניינת (שיחת י"ט כסלו תשד"מ): "נכד הבעש"ט, ואדמו"ר בדורו, ולאחרי זה ע"י ספריו וכו"'].]

אכן, כעבור השנים, התקיימה ברוב פאר והדר החתונה הגדולה בין חצרות חב"ד וטשרנוביל.

[מעניין, שבהמשך הדורות השתדכו ביניהם עוד כמה פעמים, כאשר בתו של ר' יעקב ישראל מטשרקאס התחתנה עם ר' יוסף יצחק בנו של אדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש, ובתם הרבנית שטערנא שרה נישאה לאדמו"ר הרש"ב נ"ע.

כך שאדמו"ר הרי"צ נ"ע, היה נכד שלושה פעמים ממשפחת אדמו"רי טשרנוביל. ואכמ"ל].

מסופר שבשעת החתונה בין משפחת אדמו"רי טשרנוביל עם משפחת רבותינו נשיאינו מליובאוויטש, אמר המגיד ר' מוטל תורה על הפסוק "יוקח נא מעט מים והשענו תחת העץ", ופירש: שצריך ללמוד מעט חסידות - מים, והעיקר זה להישען תחת העץ - הצדיק, היינו שמספיק לסמוך על עבודת הצדיק.

ויענהו אדמו"ר האמצעי: כתוב "יוקח נא מעט מים": דער וואס וויל ניט לערנען [מי שאינו רוצה ללמוד בכלל], מבקש, לכל הפחות מעט מים.

היה זאת בהתאם לשיטת חסידויות פולין, והולין וכו', שהיו דורשים "צדיק באמונתו יחיה", אל תקרא יחי' אלא יחי' אחרים, שהצדיק מצדו מרומם את חסידיו, ממילא מספיק שהחסידים ילמדו מעט חסידות.

שונה היא שיטת חב"ד ליובאוויטש הדוגלת בלימוד חסידות בשופי וברבוי, ודורשת אצל כל חסיד עובדה אישית ופנימית, מבלי להסתמך על עבודת הרביים. ואכמ"ל.

(ראה שיחת ש"פ ראה, תש"י, בארוכה. ועוד).

החסיד החב"די הנודע ר' אייזיק האמילער ע"ה שהיה באותו מעמד לא יכול הי' להתאפק, והגיב שהפסוק "יקח נא מעט מים", המבאר אודות הצורך ללמוד רק מעט חסידות, אמר אברהם אבינו לגויים ערבים וכו'...

כמובן, שחסידי טשרנוביל לא יכלו להבליג על משפט חריף כזה, ונוצרה שם מהומה וכו', והרביים משני חצרות החסידים נדרשו להרגיע את סערת נפשם של החסידים הקנאים לכבוד רבם וכו'.

אדמו"ר מליובאוויטש ניסה להרגיע באומרו, אדרבא פסוק זה אמר אברהם אבינו ל"מלאכים", ויחד עם זה יש לדעת שנשמות ישראל הם כלים ליותר מ"מעט מים", אבל זה לא עזר להרגיע את הרוחות.

בין הדברים אמר ר' מוטל מטשרנוביל, שמי שיפגע ב"ליטוואק" - בחסידי חב"ד, הוא יקלל אותו וכו', וכך שקטה הסערה.

(ראה רשימת ה'יומן', ע' שי"ד; שיחת אחש"פ תרצ"ה, אות א'. ספר "אלה תולדות פרץ", בלה"ק, ע' 641. ועוד).

בהמשך לזה מספרים חסידים:

פעם באמצע התוועדות שמחת תורה אצל אדמו"ר הריי"צ נ"ע, החסיד ר' איטשע דער-מתמיד הי"ד לקח הרבה מאוד משקה, ומתוך שכרותו אמר לאדמו"ר הריי"צ שרוצה לספר סיפור, והרבי ענה שאין זה הזמן לכך.

ר' איטשע המשך והפציר, ואמר שהסיפור נוגע לרבי במיוחד, אך, הרבי הריי"צ ענה: "וואס איז אונז נוגע, ווייסן מיר", הסיפורים הנוגעים לנו, הננו יודעים.

עבר זמן, (בו מספרים חסידים - שהרבי שלנו, החדב"נ, נכנס להתוועדות), וה"משקה" כבר פג אצל ר' איטשע, ואז פנה אליו הרבי הריי"צ, ואמר כעת תספר את סיפורך, ר' איטשע התנצל, ואמר שבלי משקה אין בכוחו לספר זאת בפני הרבי.

אחרי ההתוועדות, ביאר ר' איטשע באזני החסידים, שהיה ברצונו לחזור על דברי מורנו הרב המגיד ממצעזריטש נ"ע, אשר משיח יבוא מצאצאי תלמידיו, מהמבוגר ביותר או מהצעיר ביותר, ולהדגיש שאדמו"ר הריי"צ נ"ע הוא צאצא (שלושה פעמים) של שניהם, [בנוסף לכך הוא גם דור השביעי למורנו הבעש"ט נ"ע, דרך שושלת טשרנוביל], ובמילא ראוי הוא שתתקיים בו דברי הרב המגיד.

אך כמובן, סיים ר' איטשע, בלי משקה לא העזתי לומר זאת מפורשת לרבי.

(ראה ספר "זכרונותי", פרק ל"א, מה ששמע מפי ר' איטשע בעצמו. וראה ספר "לשמע אוזן", תחילת מדור אדמו"ר הריי"צ. ספר "אורות באפילה", אבצן, עמוד 110 ואילך).

לחיים, לחיים ולברכה!

פסח שני

פסח שני - אויפגעהויבן!

אנשים שהיו "טמאים לנפש אדם" באו בטענה למשה רבינו: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן השם במועדו", בזכות זה קיבלו בני ישראל את המצווה המיוחדת של פסח שני, וגם יהודי שהיה "טמא או בדרך רחוקה" בעת הקרבת הפסח, מקבל הזדמנות שניה.

מצוות "פסח שני" מלמדנו עניין חשוב ויסודי בעבודת האדם לקונו.

"אתם קרויים אדם" על שם "אדמה לעליון", הנשמה האלוקית, שהיא חלק אלקה ממעל ממש. (יבמות ס"א, רע"א. ראה של"ה ג', רע"א. תניא פ"ב. ועוד).

"טמא לנפש אדם" משמעותה ש"האדם" הנשמה האלוקית שבו איננה מאירה, כבתה אצלו החיות האלוקית של "נר הוי' נשמת אדם" הנובעת מ"האדם העליון", חסר 'קאך' וחוש בלימוד חסידות, קשה לחשוב ענין בחסידות, ואין געשמאק בתפילה, "טמא לנפש אדם".

"או בדרך רחוקה", הכוונה אינה שעומד במקום רחוק בגשמיות דווקא, אלא כדברי חז"ל "מחוץ (אפילו צמוד) לאסקופת העזרה" גם כאשר עומד בסמיכות פיזית למקום בו כל ישראל עלו לרגל לבית-המקדש לשאוב גילוי אלקות, אך לא נכנס פנימה, מצד הריחוק ואיבוד המטרה והכיוון הנכון בחיים, כבר נחשב ב"דרך רחוקה".

כדי לצאת מגדר "דרך רחוקה", לא מספיק שהגוף נמצא על יד "העזרה", אלא עליו להיכנס בפנימיות לתוך בית המקדש, ולהיות חלק מהעניין.

חסידות דורשת מיהודי להיות בתוך "תיבת נח", מופרש ומובדל מהמים הזדונים שהם מבול ענייני העולם, בכל זאת יכול להיות שיהיה טרוד מכל מיני עניינים למיניהם, אשר השיקוע בהם מפריעה ומבלבלת לגילוי "הנפש אדם" שבו.

(ראה מאמר ד"ה "מים רבים", תשל"ח, ועוד).

כאשר מחשבותיו של תלמיד מונחים בעניינים שהם "בדרך רחוקה" מהחינוך של "תומכי תמימים", הרי גם אם גופו נמצא בגשמיות בין כותלי הישיבה, הנה "במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא" - הוא "בדרך רחוקה"!

[לפעמים באמת "רחוק", ולפעמים - ורוב פעמים - רק חושב כך שלא בצדק, ואכ"מ].

בהיותי נער צעיר, מספר אדמו"ר הרי"צ נ"ע, היה אצלי רגילות להביט בחלון, ומורי הרשב"ץ ע"ה היה מדריך אותי לשנות טבעי. למרות, כי מה היו יכולים כבר לראות בליובאוויטש בעד החלון?!

ואמר לי: "וואס דארפסטו זיין אין שטוב און קוקן אויפן גאס, גיי אין גאס און קוק אריין אין שטוב דורכן פענסטער". [תרגום חופשי:] במקום להיות בפנים ולהביט החוצה - מוטב לצאת החוצה ולהביט דרך החלון פנימה.

לכאורה אינו מובן, כאשר מביטים החוצה - נמצאים עכ"פ בפנים, ואילו כשמביטים פנימה - נמצאים בחוץ, וא"כ, מדוע מוטב להביט פנימה מן החוץ?!

והביאור בזה, העובדה שנמצאים בפנים (כשמביטים החוצה) אינה אלא בחיצוניות, מצד ה"לבושים", כפי ש"האדם יראה לעינים"; אבל מצד פנימיות הרצון - הרי הוא נמצא במקום שאליו מביט מתוך השתוקקות להיות שם.

חשובה יותר הסתכלות והתעניינות מה שקורה בפנים, מאשר שתהי' החיצוניות בפנים והנפש בחוץ, גם כאשר הדרך לפעול שתהיה הבטה פנימה נוצרת על ידי היציאה לחוץ לשעה קלה, הרי זה מותר וכדאי כו'.

(סה"ש תרצ"ו, עמוד 10. ראה שיחת שמח"ת תשכ"ו, שיחה ב').

איך ובמה מתקנים את העבר? - אומרת התורה: ע"י הקרבת קרבן "פסח שני"!

"פסח" נקרא על שם הדילוג, "ופסח הוי' על הפתח" (שמות י"ב, כ"ג).

הקב"ה דורש "אוף הייבן זיך אביסעלע, און ארויס גיין פון זיך", לשכוח קצת מעצמנו, ולהתחבר לגישה המרוממת של הרבי.

תמימים, דעם רבי'נס קינדער, עלינו לזכור את גודל הזכות להיות שייכים לצבא הרבי, ועל תפקידנו להיות "נרות להאיר", באופן שיהיה ניכר שאנחנו שונים "ונפלינו", להיות מונחים בחסידות, ובפרט בתורה של הרבי, להפסיק לעשות מה שמתקבל אצלנו, ולעשות מה שמתקבל אצל הרבי, וכך להתרומם - "פסח" - לעולם אחר.

"פסח שני" מלמדנו, שהדרך הנכונה לתקן את העבר, ולצאת מהמצב של "טמא לנפש אדם" הנמצא "בדרך רחוקה", מגיע על ידי החלטה א הארעלע להתרומם ("פסח") ולהיות אחרת - "אויפגעהויבן"!

לחיים, לחיים ולברכה!

שלושה "שניס" השייכים רק לחסידים!

היה זה בעיירה יהודית קטנה, בראשית שנות ייסוד חסידות ליובאוויטש. קבוצת חסידים שניסתה לחיות על פי השקפתם, נתקלו בגרעין קשה של מתנגדים שלא הסכימו לאפשר להם להתנהג בדרכי החסידות בבית הכנסת המשותף.

החסידים לא רצו לוותר, והחליטו להקים בית כנסת משלהם, בו יוכלו להתפלל באריכות בלי מניעות ועיכובים.

דא עקא, המתנגדים טענו לבלעדיות על ענייני הדת בעיירה, ולא יכלו לקבל את המחשבה על הקמת קהילה מתחרה, כך שהתנגדו בתוקף לבניית בית כנסת חדש.

(ראה שיחת אחרון של פסח תשי"ב, שיחה ב'. שיחת "ליל זאת חנוכה" תשמ"ו).

המאבק הגיע לשיאו כאשר החסידים החלו בבניית בית הכנסת, והמתנגדים ניסו לעצור את התהליך.

לאחר משא ומתן, הגיעו הצדדים להסכם בתנאי שהחסידים לא יקימו "חב"ד'ניצע" - חדר שני (חדר נפרד, בו נהגו החסידים להתפלל מתוך 'עבודה' ויגיעה, ובמתינות, כראוי לחסיד חב"ד).

החסידים הסכימו למראית עין, אך בלבם ידעו שאי אפשר לוותר על חדר שני המנציח את חשיבותה של אריכות התפילה, דבר המהווה יסוד בדרכי החסידים.

כדברי אדמו"ר הריי"צ: בזמנים עברו היו בונים חדר שני שהיו קוראים לו "חב"ד'ניצע".

בזמנו של אדמו"ר האמצעי נ"ע בנו מנין בעיירה מקוליענע אשר ליד ליובאוויטש בלי "חב"ד'ניצע". ואמר הרבי האמצעי שאסור להתפלל שם.

מנין בלי "חב"ד'ניצע" אסור לומר בו קדושה וברכו. אם מתפללים באריכות או לא, אבל "חב"ד'ניצע" צריך להיות. (שיחת ש"פ וירא, תש"א, אות ה').

מיותר לתאר מה קרה כאשר המתנגדים גילו שהחסידים ממשיכים בבניית "חדר שני" בניגוד גמור להסכם, וקראו את החסידים לדין תורה, בפני החסיד ר' אייזיק מהאמיל ע"ה, אשר למרות היותו נמנה על עדת החסידים, העריכו המתנגדים את כוחו בתורה, וסמכו עליו שיפסק לפי ההלכה.

ר' אייזיק הקשיב בקשב רב לטענות הצדדים, לאחר מכן, פנה אל המתנגדים ואמר: הרי אתם כבר חולקים על החסידים בשני דברים הקשורים ל"שני", מה אכפת לכם לחלוק גם על עוד "שני" - "חדר שני"?

והסביר: בעוד שאתם סבורים שבאדם יש נפש אחת עם שני יצרים, טוב ורע, טוענים החסידים על יסוד מה שגילה אדמו"ר הזקן נ"ע בספרו תניא קדישא, על קיומה של "הנפש השנית בישראל" - שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש". כך שיש ביניכם מחלוקת על "הנפש השנית".

דבר נוסף: במקום להתעסק בהחיוב "דע את אלקי אביך", אתם מסתפקים ב"אמונה" ואומרים "במופלא ממך אל תדרוש". בעוד שהחסידים מתמידים בלימוד ובהבנה ש"הוא אחד ואין שני", ושאינ קיום ומציאות זולת האלוקות, וכל העולם הוא כאין ואפס לגמרי. כך שאתם חולקים על ה"קאך" של החסידים ב"הוא אחד ואין שני".

לכן, סיכם רבי אייזיק, לא נורא אם תחלקו גם על עבודת התפילה של "הנפש השנית" ב"חדר שני" שמחדירה את האמת האלוקית ש"הוא אחד ואין שני".

כדברי אדמו"ר הריי"צ נ"ע:

אצל חסידים יש עוד שני "שני" בנוסף ל"פסח שני", (א) "הנפש השנית" - חלק אלקה ממעל ממש. (ב) "חדר שני" - "חב"דניצע".

טייערע בוחרים, "פסח שני" הוא הזמן לעצור לרגע, ולגלות קצת את "הנפש השנית" שבנו, דרך תפילה פנימית ("חדר שני"), ומחשבה אודות הרבי.

"עס איז ניטא קיין פארפאלען", לא משנה מה היה עד כה, אפילו אם היה "טמא לנפש אדם" שנמצא "בדרך רחוקה", באופן של "לכם" לרצונו, תמיד יש אפשרות לחזור ולהתחבר מחדש לעניינים.

(ראה שיחת פסח שני תש"א, קטע ממנו העותק בלוח "היום יום", י"ד אייר).

פעם באמצע התוועדות חסידית (ל"ג בעומר, אם אינני טועה), המשפיע ר' שלום'קע (חוניע'ס) מרוזוב ע"ה, לקח "משקה" בהרחבה, וכאשר "נכנס יין יצא סוד", עורר על תיקון עניינים פנימיים, בסגנונו הייחודי.

בין הדברים, התוועד על האמרה המפורסמת של חסידים, שצריך "האלטן זיך אין דעם רבי'נס קלאמקע" [בתרגום חופשי: להיאחז ב'ידית' של הרבין].

(ראה שיחת י"ט כסלו תרצ"ט, שיחת י"ט כסלו תשי"ב, ועוד).

והסביר זאת בקו של "מרה שחורה": כאשר חסיד נכנס ל"יחידות", הרי בוודאי מבין "אוו מען שטייט, און פאר וועמען מען שטייט" (היכן עומד, ולפני מי הוא עומד), את הרבי לא ניתן לרמות, עליו לתת דין וחשבון על מצבו לאשורו, ולפעמים המצב איז דאך... איי...

ויתכן שחסיד יגיע למסקנה כואבת, שאינו שייך לעולם הפנימי של תורת החסידות ודרכי החסידות, ומקומו אינו בתוך ד' אמותיו האלוקיות של הרבי.

על כך באה הדרישה הנוקבת "האלטן זיך אין דעם רבי'נס קלאמקע", עלינו להמשיך להחזיק ב"קלאמקע" של הרבי, לא לאפשר להיזרק החוצה, להצהיר בתוקף "איתך אנו, ואין אנו מניחים אותך", ולהישאר קשורים ומאוחדים עם תורת החסידות ודרכיה. (ראה סה"ש תש"ח, עמוד 235).

המסר של "פסח שני": הדרך לחזק את ההתקשרות באילנא דחיי, "האלטן זיך אין דעם רבי'נס קלאמקע", הוא על ידי שלא מאחרים את "המועד השני", לגלות את "הנפש השנית", ולחוש ש"הוא אחד ואין שני" בתפילה ב"חדר שני".

לחיים, לחיים ולברכה!

